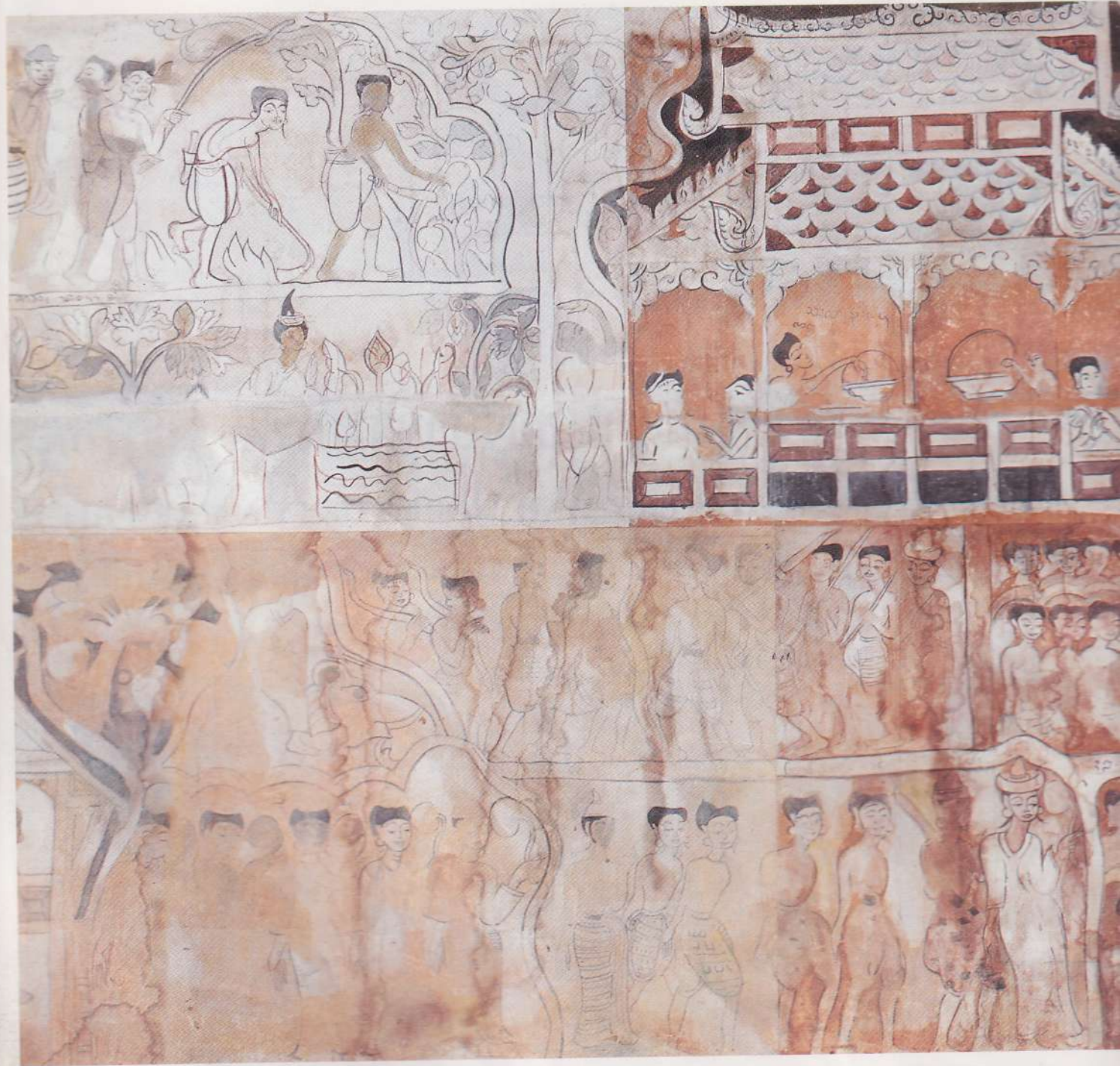

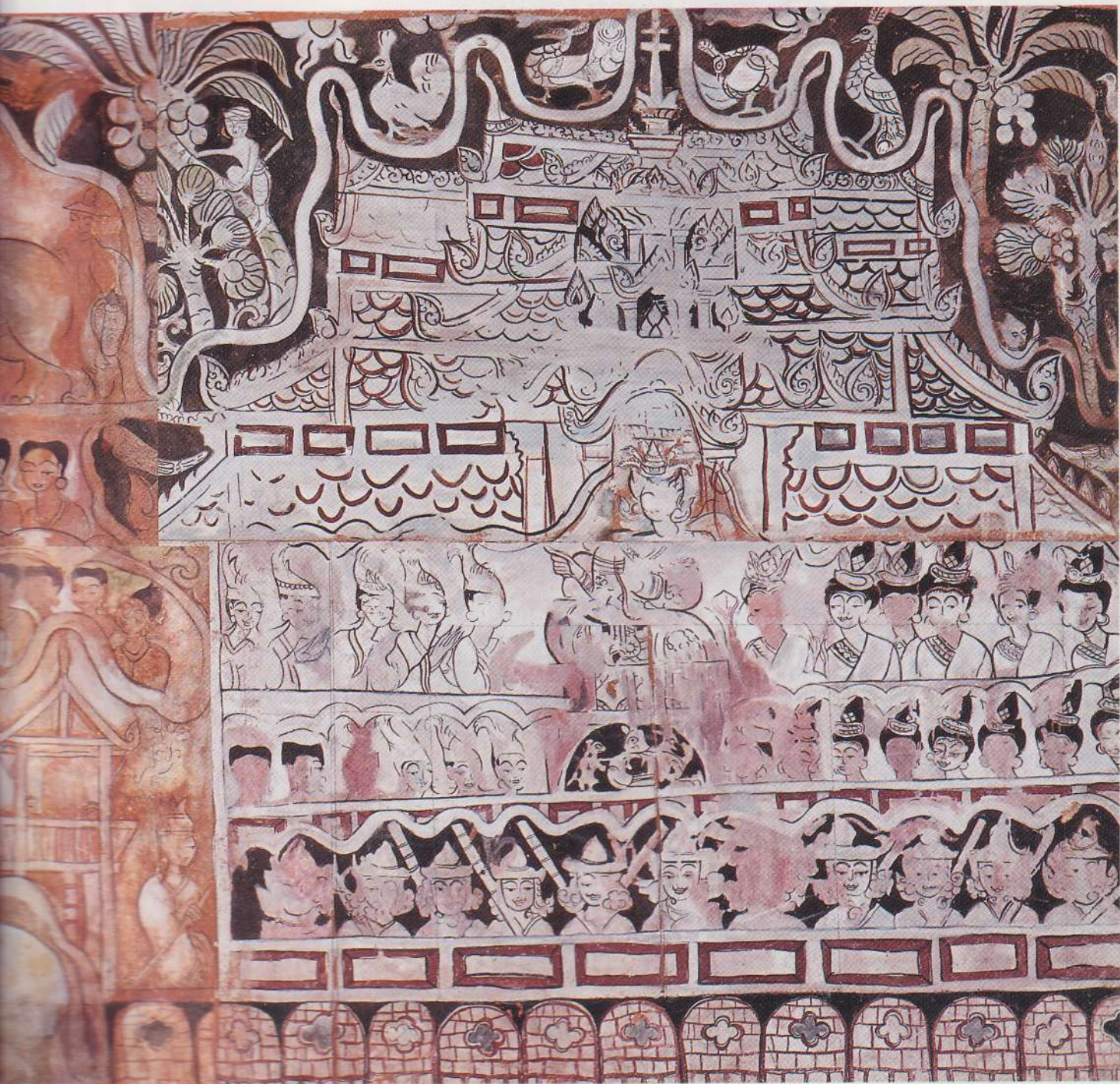
หอสมุดสาขา
วังท่าพระ

ชีวิตและงานของอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์

THE LIFE AND WORKS OF FUA HARIPHITAK

ขอขอบพระคุณ

คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
กรมศิลปากร
พิพิธภัณฑ์ศิลป์ พีระศรี
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า
มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป
วัดระฆังโฆสิตาราม
คุณสมถวิล หริพิทักษ์
อาจารย์อนันต์ วิริยะพินิจ
อาจารย์อวบ สาธนะเสน
อาจารย์ประทีป สว่างสุข
คุณถนิม ทิพย์แก้ว
คุณรัชดา ธนาพร

Acknowledgements

Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University
Fine Arts Department
Silpa Bhirasri Museum
The National Gallery, Chao Fa Road
Sathirakoses-Nagapradipa Foundation
Wat Rakang Kositaram
Mrs. Somthawil Hariphitak
Mr. Anan Wiriyapinit
Mr. Uab Sanasen
Mr. Prateep Sawangsuk
Mrs. Thanim Tipkaew
Miss Ratchada Thanaporn

Copyright-SITCA Investment & Securities Co.,Ltd. 1993

Published and distributed by
SITCA Investment & Securities Co., Ltd.
1769 New Petchburi Road, Bangkok, Huay Kwang, Bangkok 10310
Tel. 255-1390, 254-6540, 652-8000- 652-8050 Fax. 66 (02) 255-5416

Designed and produced by Art In Production
104 Panavong Building, Suriwong Road, Bangkok 10500
Tel. 235-0200-9 Ext. 54

Author-Assistant Professor Somporn Rodboon

English Text-Miss Watana Manaviboon

Printed by Aksorn Sampan Press (1987) Co., Ltd.

ND

1023

พ 85 ก 45

พ. 2

เลขหมู่

เลขทะเบียน 012140

วัน เดือน ปี 2002 2538

ชีวิตและงานของ

อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์

**THE LIFE AND WORKS OF
FUA HARIPHITAK**

SITCA

SITCA Investment & Securities Co., Ltd.

สารบัญ CONTENTS

ชีวิตและงานของอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ THE LIFE AND WORKS OF FUA HARIPHITAK	12
ประวัติเบื้องต้น BIOGRAPHY	15
การศึกษา SCHOOL DAYS	16
ชีวิตและการศึกษาในอินเดีย LIFE AND SCHOOLING IN INDIA	26
ชีวิตราชการและการศึกษาในอิตาลี LIFE AND CAREER IN ITALY	40
งานบูรณะปฏิสังขรณ์ RESTORATION WORK	58
งานสร้างสรรค์ศิลปกรรมสมัยใหม่ FUA HARIPHITAK AND MODERN ART	90
งานศิลปกรรมในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๙๗ THE ART WORKS : 1946-1954	100
งานศิลปกรรมในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๔๙๙ MID-CAREER : 1954-1956	106
งานศิลปกรรมในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๙-๒๕๑๖ PERIOD BETWEEN 1956 AND 1973	122

บทนำ PREFACE

ศิลปะและวัฒนธรรมคือเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองและเอกลักษณ์ของประเทศ ที่ผ่านความพากเพียร อุตสาหะ การหล่อหลอม ทั้งกำลังกาย สติปัญญา และฝีมือของเหล่าศิลปินทั้งหลาย เป็นความภาคภูมิใจและเป็นสิ่งที่พึงเรียนรู้ สรรค์สร้าง และรักษา เป็นสมบัติอันล้ำค่าที่พึงชื่นชมและร่วมกันอนุรักษ์เพื่อสืบทอดเป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลังต่อไป

บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ ชิทก้า จำกัด ในฐานะของสถาบันการเงินชั้นนำซึ่งประสบความสำเร็จในการดำเนินงานทางธุรกิจ เล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และเผยแพร่ผลงานของเหล่าศิลปินผู้มีคุณูปการแก่ศิลปะและความ เป็นเอกลักษณ์ของประเทศ อีกทั้งตระหนักดีว่า ความเจริญทางธุรกิจย่อมปราศจากความหมาย หากขาดพื้นฐานที่มั่นคง อันเป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของชาติ ด้วยเหตุนี้ บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ ชิทก้า จำกัด จึงริเริ่มโครงการ จัดพิมพ์หนังสือชีวประวัติและผลงานของศิลปินอาวุโสของชาติซึ่งสร้างสรรค์ผลงานอันล้ำค่าทางศิลปะและวัฒนธรรมไว้เป็นสมบัติของแผ่นดิน อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ศิลปินแห่งชาติ ผู้ที่ได้รับการยกย่องทั้งภายในและภายนอกประเทศว่าเป็นศิลปินที่ยิ่งใหญ่ที่สุดท่านหนึ่งเป็นผู้

The prosperity and identity of a nation is evident through its art and culture. The creative contributions by dedicated and industrious artists and artisans should be studied and preserved diligently as a part of the nation's heritage to be passed down to future generations.

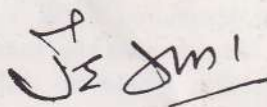
As a responsible member of the business community in Thailand, SITCA Investment and Securities Co., Ltd. shares with others the idea that the country's economic growth has little meaning without a solid foundation in art and culture which serves both as a source of pride and of national identity. The Company also recognizes the importance of conserving and publicizing the works of these artists and artisans. For this reason, it has initiated the Thai Arts Preservation and Promotion Project, of which one main objective is to publicize the lives and works of Thailand's celebrated artists whose valuable artistic achievements in a variety of styles have been designated as national treasures.

In selecting the first artist whose biography would be published under the Project; a number of renowned artists were proposed and Prof. Fua Hariphitak, who was named a national artist in 1985, was a unanimous choice.

ที่มีความสามารถในเชิงศิลปะที่ยากจักมีผู้ใด
ทัดเทียม และเป็นผู้ที่อุทิศชีวิตเพื่อรับใช้งาน
ศิลปกรรมของชาติ ทั้งการอนุรักษ์และสร้าง-
สรรค์ จึงเป็นศิลปินอาวุโสท่านแรกของโครง
การร่วมอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย
ของบริษัท เงินทุนหลักทรัพย์ ชิทก้า จำกัด
โดยได้รับเกียรติจาก ผ.ศ. สมพร รอดบุญ
ผู้อำนวยการหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
และอาจารย์วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ แห่งคณะ
จิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหา-
วิทยาลัยศิลปากร เป็นผู้เขียนและเรียบเรียง
หนังสือเล่มนี้

หนังสือ “ชีวิตและงานของอาจารย์เพื่อ
หริพิทักษ์” จะเป็นสิ่งที่เสริมสร้างสำนึกใน
คุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม ตลอดจนการ
อนุรักษ์งานศิลปะอันล้ำค่าให้จรรโลงต่อไป
เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ อีกทั้งเป็น
แหล่งบันดาลใจและกำลังใจแก่ชนรุ่นหลังในการ
สรรค์สร้างงานศิลปะเช่นที่อาจารย์เพื่อ หริ-
พิทักษ์ ถือปฏิบัติมาตลอดชีวิตของท่าน

เป็นที่น่าเสียดายยิ่งที่อาจารย์เพื่อ มิได้ร่วม
ชื่นชมกับหนังสือเล่มนี้ เพราะในระหว่างการจัด
ทำหนังสือ “ชีวิตและงานของอาจารย์เพื่อ -
หริพิทักษ์” นั้น ท่านได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๔
ตุลาคม ๒๕๓๖ ขณะมีอายุ ๘๓ ปี อันนับได้ว่าเป็น
ความสูญเสียครั้งใหญ่ครั้งหนึ่งของประเทศชาติ
คงเหลือเพียงเกียรติยศและผลงานแห่งวงการ
ศิลปะของไทยไว้เป็นมรดกชาติไปตราบนาน
เท่านั้น

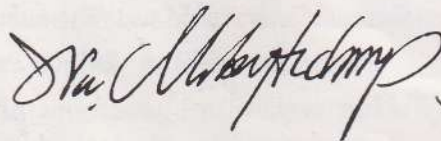
วีระ มานะคงตรีชีพ
กรรมการผู้จัดการ
บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ชิทก้า จำกัด
ธันวาคม ๒๕๓๖

Throughout his life, Prof. Fua Hariphitak
had unfailingly made significant con-
tributions to Thai arts and was well
recognized for his creativity and un-
surpassed devotion to traditional Thai
art preservation. He is acclaimed both
locally and internationally as one of the
country's most celebrated artists and his
works are treasured as a legacy not only
to art circles, but to the Thai nation as
a whole.

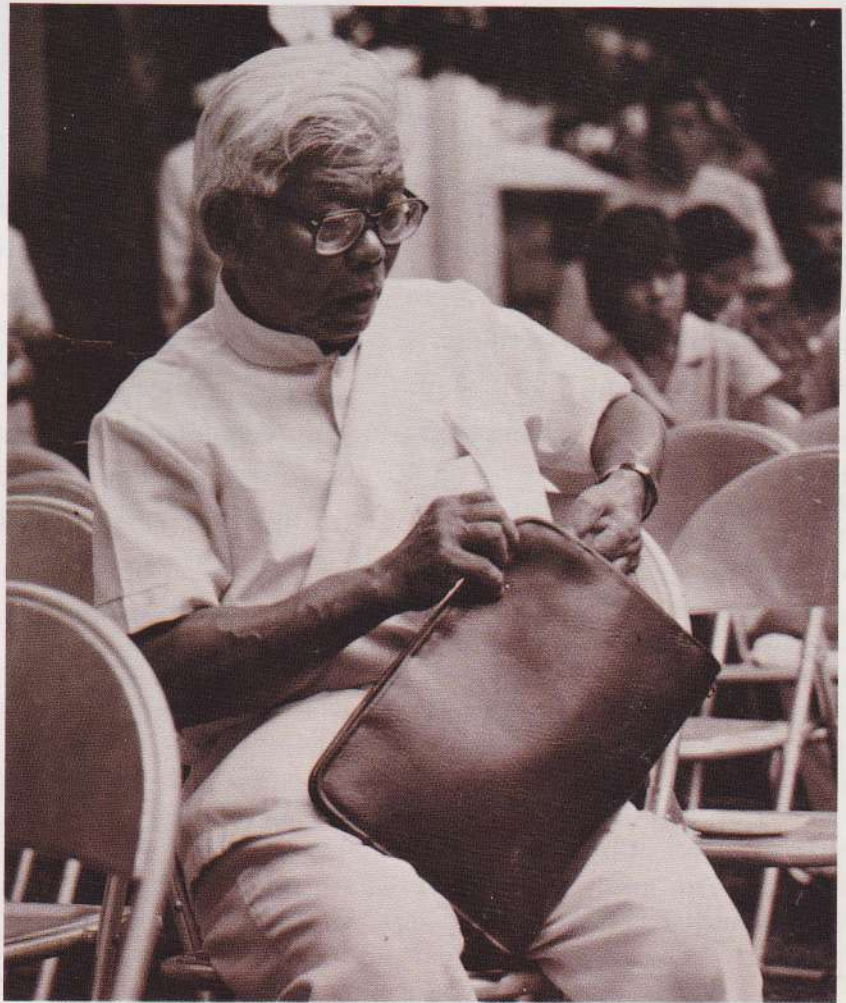
It is unfortunate that, while his
biography was being prepared, the artist
passed away on October 19, 1993, at the
age of 83, and was unable to read and
cherish the book that is well documented,
describing in detail his valuable works.
His death was considered a great loss
to the country.

We hope that the book “Life and
Works of Fua Hariphitak” will help
increase public awareness of the value
of Thai arts and culture, and thus
encourage conservation of the country's
valuable artistic works as a national
heritage. We also hope that it will inspire
and encourage future generations of
emulate the excellent examples established
by the artist.

In conclusion, we would like to
extend our thanks and heartfelt appre-
ciation to Assistant Prof. Somporn Rod-
boon who kindly agreed to take up the
task of the composition of “The Life
and Works of Fua Hariphitak.” At
present, the author is Director of the
Art Gallery and lecturer of art history
at the Faculty of Painting, Sculpture
and Graphic Arts, at Silpakorn University.

Weera Manakongtreecheep
President & CEO, SITCA
December 1993

ชีวิตและงานของอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์

THE LIFE AND WORKS OF FUA HARIPHITAK

*ข้าพเจ้าทำศิลปะด้วยใจรัก เลื่อมใส และ
จริงใจ มิได้ทำไปเพราะโยแห่งามิส ข้าพเจ้าทำ
ศิลปะเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความจริงในความงาม
อันเร้นลับอยู่ภายใต้สภาวะธรรม”

นี่คือคำกล่าวของอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์
ศิลปินอาวุโสผู้ได้ชื่อว่าเป็นผู้บุกเบิกแนวทางการ
สร้างสรรค์งานจิตรกรรมสมัยใหม่ของไทย
รุ่นแรก และได้รับการยกย่องเป็นปูชนียบุคคล
แห่งวงการศิลปะไทยผู้ได้อุทิศกายใจให้กับการ
ศึกษาค้นคว้า ตลอดจนอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปะ
ประเพณีอันเป็นมรดกวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่ง
ของชาติ *

ท่านใช้เวลาทุกนาทีแห่งชีวิตอันทรงคุณค่า

เพื่อรับใช้งานศิลปะ ซึ่งเป็นสิ่งที่ท่านถือว่าช่วย
ให้เข้าถึงความจริงและความงามของโลกและ
ชีวิต

งานอนุรักษ์หอพระไตรปิฎก วัดระฆัง-
โฆสิตาราม เนื่องในวาระฉลองสองร้อยปีกรุง-
รัตนโกสินทร์นับเป็นงานที่ทรงคุณค่ายิ่งงานหนึ่ง
ของท่าน ด้วยความบากบั่นพากเพียรอย่างไม่
เห็นแก่ความเหนื่อยยากนี้ส่งผลให้ท่านได้รับ
รางวัลแมกไซไซสาขาบริการชุมชนประจำปี
พ.ศ. ๒๕๒๖ รางวัลอันทรงเกียรตินี้เป็นความ
ภาคภูมิใจของคนไทยทั้งชาติ และเป็นสิ่งเตือนย้ำ
ถึงบทบาทสำคัญของท่านในการฝึกฝนและ
ปลุกฝังให้คนรุ่นลูกหลานรักและหวงแหนศิลปะ
ของไทยไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

"My art is inspired by passion, faith and sincerity. It is not commanded by commission. In creating art, I am guided by the quest for genuine aesthetic beauty hidden in nature."

The above were the words of Fua Hariphitak, a senior artist highly recognized for his pioneering role in Thailand's modern art. Fua was cited not only for his dedication to Thai art, but also for his tireless efforts in preserving traditional Thai art and culture which are the heritage of the country.

Fua virtually devoted his entire life to the service of art. Art made him appreciate truth and beauty, which, to him, was the universe and life itself.

The restoration of the Traipitaka Library of Wat Rakang Kositaram, which was undertaken in conjunction with the celebration of Bangkok's bicentenary, is an invaluable project for which the whole Kingdom owes this great artist a debt of gratitude, never to be repaid enough in material terms. But it did not escape the searching efforts of the Magsaysay Foundation of the Philippines, which in 1983 awarded Fua the prestigious Magsaysay Award for Public Service, in recognition of his selfless and untiring dedication to the preservation of traditional art.

Nonetheless, Fua took more pride in the many young artists whom he diligently molded, cultivating in them an appreciation of and a sense of pride in traditional Thai art.

ND
1023
พ 85 ศ 45

๙.๒ ทอสมุดสาขา
วังท่าพระ

ประวัติเบื้องต้น Biography

* อาจารย์เฟื้อ หริพิทักษ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๓ บนแพซึ่งสร้างเป็นที่ค้าขายหน้าพระอุโบสถวัดราชบูรณะ จังหวัดธนบุรี บิดาชื่อ นายเปล่ง มารดาชื่อ นางเก็บ นามสกุลเดิมของท่านคือ ทองอยู่ (เปลี่ยนเป็นหริพิทักษ์ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ณ อำเภอบางรัก กรุงเทพมหานคร นายเปล่งบิดาของท่านเคยรับราชการในตำแหน่งมหาดเล็กกรมช่าง ขึ้นอยู่กับพระยาอนุศาสตร์จิตรกร และมีฝีมือในการเขียนภาพเหมือนจากแบบจริงตลอดจนมีความสามารถในการแสดงละครคอนด้วย ท่านจึงเป็นที่โปรดปรานของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ได้เสียชีวิตไปก่อนที่อาจารย์เฟื้อจะเกิดเพียงหกเดือน เมื่อท่านอายุได้เจ็ดขวบ มารดาก็เสียชีวิตไปอีก ท่านจึงอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของคุณยายผู้มีนามว่า ทับทิม ซึ่งเป็นผู้ให้ความรักความอบอุ่นและให้การสนับสนุนศึกษาเล่าเรียนต่อมา *

Fua Hariphitak was born on April 22, 1910 on a house-boat moored on a canal in front of Wat Ratburana in Thon Buri. The house-boat served as both home and trading place for his parents, Nai Plaeng and Nang Kaeb.

Records at the Registration Office of Bangrak District in Bangkok, dated May 10, 1951, show that the family name had been changed from "Thongyu" to "Hariphitak".

Love of art ran deep in the family. Fua's father served under Phraya Anusart-jittrakorn as a junior officer in the Artisan Department, during which he showed an avid interest in both performing art and drawing still portraits. His talents were soon spotted and he became a protege of King Rama VI.

Fua's childhood was filled with tragedy. His father died six months before he was born, and he was orphaned at the death of his mother when he was seven years old. His grandmother, Tabtim, took him under her care and served as a mother to him, bringing him up and showering him with affection. Her unfailing support and encouragement enabled Fua to receive as much education as he wanted.

012140

-2222538

การศึกษา School Days

* อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ จบการศึกษา
ระดับประถมที่โรงเรียนวัดสุทัศนเทพวราราม
จากนั้นได้ศึกษาต่อในระดับมัธยมที่โรงเรียนวัด
ราชบพิธจนจบชั้นมัธยมปีที่ 3 แล้วย้ายไปศึกษา
ต่อที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตรถึงชั้นมัธยมปีที่ 5
ก่อนจะย้ายกลับไปศึกษาที่โรงเรียนวัดราชบพิธ
อีก ๑ ปี จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ จากคำบอกเล่า
ของผู้ใกล้ชิดกล่าวถึงท่านว่า ท่านเป็นผู้ที่ใฝ่รู้
และชอบศึกษา ระหว่างเรียนมักจะทำคะแนน
ได้ดีและสอบได้ที่หนึ่งเสมอ เมื่อจบการศึกษา
ระดับมัธยมปลายแล้ว ท่านได้เข้าทำงานเป็น
เสมียนรถไฟที่จังหวัดพิษณุโลก แต่ทำงานได้
เพียงสองวันก็ลาออก และหันกลับไปศึกษาต่อ
ที่โรงเรียนเพาะช่างตามนิสัยชอบการเขียนภาพ
ที่มีมาตั้งแต่เด็ก *

* ในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ที่อาจารย์เพื่อสมัคร
เข้าศึกษานั้น โรงเรียนเพาะช่างมีเพียงสอง
แผนก คือแผนกช่างและแผนกฝึกหัดครู มี
พระยาอนุศาสตร์พาณิชย์การเป็นผู้อำนวยการ
* อาจารย์เพื่อเข้าศึกษาในแผนกครูซึ่งมีหลักสูตร
๔ ปี วิชาที่มีการเรียนการสอนนั้นได้แก่ วิชา
วาดเส้น วาดภาพจากหุ่น การเขียนภาพร่าง
งานป้ายพู่กัน การเขียนลายเครือเถา และวิชาครู
เน้นศิลปะในแนวเหมือนจริง อาจารย์เพื่อศึกษา

อยู่หลายปีจนเริ่มเกิดความเบื่อหน่ายการเรียน
เขียนภาพตามกฎเกณฑ์และหลักวิชาที่เน้นความ
ประณีตบรรจงแต่อย่างเดียว ซึ่งลักษณะดังกล่าว
ขัดกับอุปนิสัยรักอิสระของท่านเป็นอย่างยิ่ง

* อย่างไรก็ตาม ขณะที่เรียนอยู่นั้น มี
อาจารย์ท่านหนึ่งมีแนวการสอนต่างจากท่าน
อื่น ๆ อาจารย์ท่านนี้คือ ขุนปฏิภาคพิมพ์ลิขิต
(เปล่ง ไตรปิ่น) ซึ่งวาดภาพโดยการใช้สีหนา

52113
an Village

Fua's education was a string of moves from one place to another. He started his elementary education at Wat Suthat and finished his Mathayom 3 at Wat Ratchabopitr School, where he received his entire secondary education. He then spent two years of pre-university at Wat Benjamabopitr School, and another year for his Mathayom 6 at Wat Ratchabopitr School.

According to people who knew him and to reliable records, Fua was an ardent student with an inquisitive mind. Always at the top of his class, he excelled

academically without exerting much effort.

After graduating from Mathayom 6, Fua joined the Railway service in Phitsanulok but he found it not to his liking. After only two days on the job he decided to leave to continue his studies at Poh Chang College in Bangkok, and thus pursue his childhood interest in drawing.

Under the supervision of Phraya Anusart Panitchayakarn, Poh Chang in 1929 offered only two four-year courses. Students either enrolled in

และใช้ฟู่กันป้ายลงไปอย่างมีอิสระ ดุมีชีวิตชีวา
นอกจากนี้ / ยังได้แนะนำศิลปะสมัยใหม่ของ
โลกตะวันตก โดยยกตัวอย่างงานของศิลปิน
อิมเพรสชันนิสต์ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เช่น จอห์น
ซิงเกอร์ซาเจนท์ และ เจมส์ แมคนิล วิสเลอร์
เป็นต้น*แนวการสอนนี้ได้จุดประกายความคิด
เรื่องการเขียนภาพในแนวอิสระให้แก่อาจารย์
เพื่อ ในที่สุดท่านได้ตัดสินใจลาออกจากโรงเรียน
ก่อนจะได้รับประกาศนียบัตร แล้วหันเหทุ่มเท
กับการสร้างสรรค์งานศิลปะในแนวคิดอิสระ
ของตนเอง*โดยฝึกฝนการเขียนภาพธรรมชาติ
จากสถานที่จริง แล้วนำกลับมาให้ชนปฏิบัติ
พิมพ์ลิตซ์ช่วยวิจารณ์ / ด้วยวิธีนี้ท่านได้เรียนรู้
และเกิดกำลังใจในการทำงานศิลปะแบบอิสระ
จากความรู้สึกและจิตวิญญาณของตนเอง โดย
ไม่ผูกพันกับกฎเกณฑ์และระบบการศึกษาใดๆ

2 มิตร

One of my fellow students

ทำงานกับหลวงนฤมิตรเลขาการ และครูเปรี๊วง
แสงเถกิง ที่คณะช่าง ✕

* ใน พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นปีที่อาจารย์เพื่อ
ได้พบกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี คอร์ราโด
เฟโรจี เป็นครั้งแรก ✕ โดยเพื่อนนักเรียนสมัย
โรงเรียนเพาะช่าง คือ แซ่ม แดงชมพู และ
จงกล กำจัดโรค นำไปพบที่กรมศิลปากร
* ขณะนั้น ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ยังไม่ได้
ตั้งโรงเรียนสอนศิลปะอย่างจริงจังจึงเพียงแต่เปิด
สอนความรู้ด้านศิลปะให้แก่นักเรียนช่างของไทย
โดยไม่คิดค่าสอน อาจารย์เพื่อเลื่อมใสศรัทธา
ในความรู้ความสามารถของศาสตราจารย์ศิลป์
พีระศรี เป็นอย่างยิ่ง จึงได้ขอฝากตัวเป็นศิษย์
และต่อมา เมื่อโรงเรียนประณีตศิลปกรรมตั้งขึ้น
อย่างเป็นทางการในปีเดียวกันนั้น ท่านจึงได้
เรียนวิชาจิตรกรรมกับพระสรลักษณ์ลิขิต ถึงแม้
ท่านจะชื่นชอบในฝีมือและความสามารถของ
อาจารย์ท่านนี้เพียงใดแต่ระบบการเรียนการสอน
ที่ยังคงเป็นแนวเดียวกับสมัยที่เรียนอยู่ที่โรงเรียน
เพาะช่าง ทำให้ท่านขอลาออกจากการเป็น
นักเรียนของโรงเรียนประณีตศิลปกรรม และ

ต่อมา อาจารย์เพื่อได้มีโอกาสพบกับ
หม่อมเจ้าอิทธิเทพสุวรรณ กฤดากร ผู้ทรง
สำเร็จการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมมาจาก
ประเทศอิตาลี และสนทนากันด้วยเรื่องศิลปะ
เสมอ ในระยะนี้ท่านได้ทูลขอคำแนะนำและ
ความรู้จากศิลปินและสถาปนิกท่านนี้อยู่เสมอ
✕ ในขณะนี้ อาจารย์เพื่อเริ่มจะเป็นที่รู้จักใน
วงการศิลปะ เมื่อท่านได้ส่งผลงานชื่อ "ท้องนา"
เข้าร่วมแสดงในนิทรรศการศิลปะซึ่งสมเด็จพระ
เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร
ทรงจัดขึ้นที่อาร์ตคลับ ภาพ "ท้องนา" ของ
ท่านเป็นที่พอพระทัยของสมเด็จพระเจ้าบรม
วงศ์เธอ กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน เป็น
อย่างยิ่ง จึงมีรับสั่งให้พระเสมอพจน์ภาค อาจารย์
โรงเรียนเพาะช่างนำตัวเข้าเฝ้า และยังสามารถ
ชวนให้ท่านเข้าทำงานในบริษัท โกลทนีออน
ทำหน้าที่ออกแบบน็อนร่วมกับช่างชาวเชียงใหม่ ✕
* หลังจากนั้นไม่นานนัก อาจารย์เพื่อได้ย้ายไป

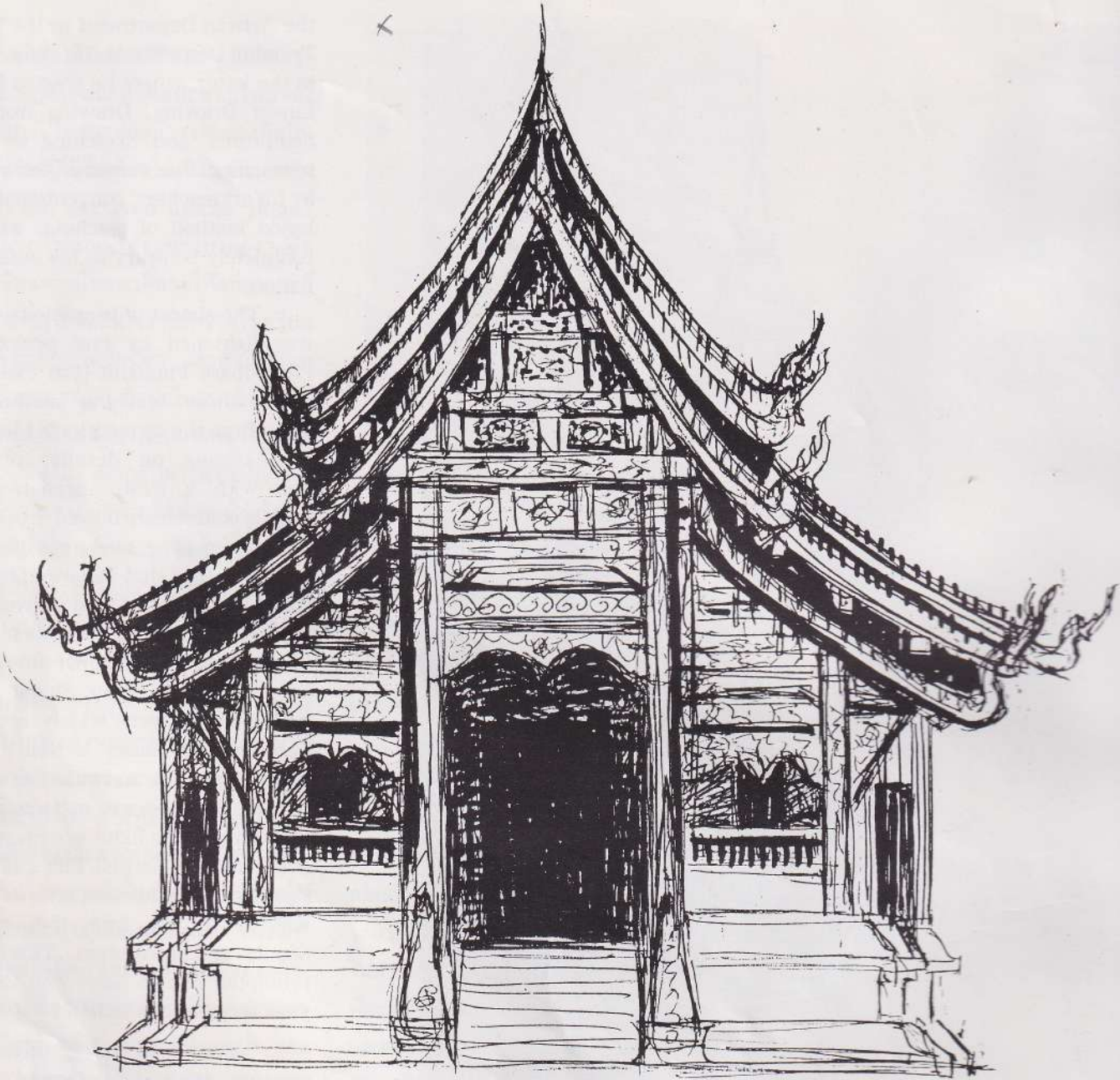
ภาพลายเส้นเจดีย์วัดเชียงมั่น เชียงใหม่
A sketch of Chedi of Wat Chiangman, Chiang-

the Artisan Department or the Teachers Training Department. He chose to enroll in the latter, where he studied Drawing, Linear Drawing, Drawing from Model Sculptures, and Sketching in addition to teaching. Fua, however, felt suffocated by his art teachers' conventional, theory-based method of teaching, which was completely contrary to his natural inclination.

The almost unbearable tediousness was lightened by one person, Khun Phadhipark Pimlikhit (Nai Plaeng Traipin), whose teaching method broke away from the conventional by not over-emphasizing on details, presenting Fua with a fresh alternative. Thick pastels and brush flowed freely on his canvas, creating lively results. It was to this teacher that Fua owed his newly-found knowledge of modern western art.

In class, Fua had seen samples of work by well-known Impressionist artists such as John Singer Sargent, whose works were widely accepted in Europe, and James McNeill Whistler. The opportunity to study the art works of these Impressionist masters and Khun Phadhipark Pimlikhit's own creativity eventually unleashed Fua's latent gift. Fua discovered his own style of painting, which was free from the restrictions of rules and convention. This discovery prompted him to leave Poh Chang one year short of graduation.

Served by a strong conviction and creative drive, Fua formed his own perception of art. To him, art represented a combined force of emotion and inner self. He began nurturing this perception by painting nature and other still life. He then critically analyzed his work until he was satisfied that he had achieved a certain level of understanding.

พระ
พระสิงห์
พระ
พระ
พระ

พระ
พระ
พระ
พระ
พระ

5 ภาพเขียนเส้นรูปเทพประดับข้างประตูโบสถ์วัด
พระสิงห์ และภาพเขียนรูปเทพประดับวัดเจ็ดยอด
เชียงใหม่
Drawings of decorative figures on the door
of Wat Phra Singha and Wat Chaed Yod,
Chiang Mai

ไปขอเรียนพิเศษกับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี โดยตรง/

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ฟังพอใจในผลงานของอาจารย์เพื่อเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ท่านได้เขียนไว้ในโอกาสที่อาจารย์เพื่อ จัดนิทรรศการผลงานในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ความว่า

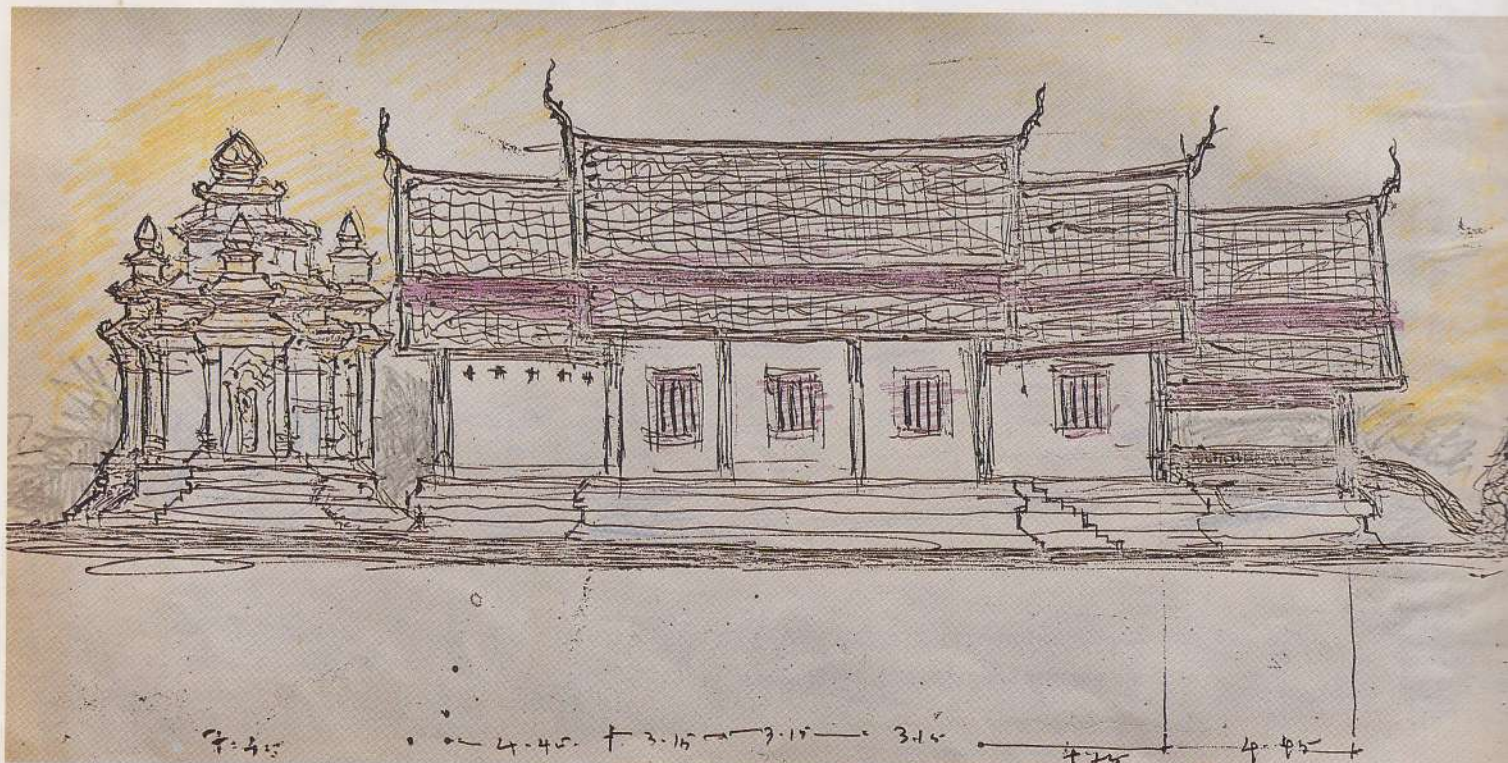
“ย้อนหลังไปสี่สิบห้าปีที่แล้วมา เมื่อได้มีการก่อตั้งโรงเรียนประณีตศิลปกรรมขึ้น ฅกรมศิลปากร เพื่อความมุ่งหมายที่จะฝึกฝนเด็กไทยให้มีความชำนาญในงานจิตรกรรมและประติมากรรม ได้มีนักเรียนช่างหนุ่มประมาณสิบคน ซึ่งได้ศึกษาความรู้ศิลปะเบื้องต้นมาแล้วจากโรงเรียนเพาะช่าง มาศึกษาต่อยังโรงเรียนประณีตศิลปกรรม ในสมัยก่อนโน้น ยังไม่มีสิ่งสนุกสนานเพลิดเพลินมากมายนัก ซึ่งจะทำให้จิตใจออกแวก และทุกคนก็มีความขยันหมั่นเพียรทำงานประกวัดประชันเพื่อให้ได้งาน

ดีกว่ากัน

เพื่อ หริพิทักษ์ เป็นผู้หนึ่งที่รวมอยู่ในหมู่นักเรียนช่างคณะนี้ และเป็นผู้ที่ไม่ชอบอยู่ในกรอบข้อบังคับของสถานศึกษานัก แม้เขาจะเป็นคนที่เคารพต่อกฎและไม่เคยเรียกร้องอะไร ก็ยังเห็นได้ว่าเขาไม่สบายใจเลย ที่จะต้องปฏิบัติตามให้อยู่ในวินัยของสถานศึกษาศิลปะ โดยส่วนตัวข้าพเจ้านั้น ได้พยายามอย่างที่สุด ที่จะหลีกเลี่ยงสิ่งซึ่งเป็นการขัดแย้งต่อคุณลักษณะเฉพาะตนของเพื่อหนุ่ม เขาได้ทำการฝึกฝนทดลองเทคนิคของงานจิตรกรรมหลายประเภทด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อค้นหาว่าเทคนิคใดจะเหมาะสมกับธรรมชาติของเขา เขาเป็นคนกระหายใคร่เรียน และสิ่งใดที่เขาเรียนก็เรียนด้วยจริงใจ

สิ่งที่ใฝ่ใจให้ข้าพเจ้าชื่นชมเขายิ่งขึ้นคือภาพวาดด้วยเส้นอันพิสดารหาตัวจับได้ยาก และโดยเหตุที่ว่า การวาดด้วยเส้นเป็นไวยากรรม

x

6 ภาพลายเส้นวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ เชียงใหม่
A sketch of Vihara Laikham, Wat Phra Singha,
Chiang Mai

That perceived understanding gave Fua the assurance to create a free art form independent of educational code and system.

Fua's other important source of art information and knowledge was architect Prince Itthidhepsan Kridakara, whom Fua regarded highly. The former's academic years in Europe was a fertile ground for Fua during their regular discussions about art and at times when Fua looked for counsel.

It was during this period of friendship with the prince that Fua had his art works exhibited at the Art Club. The exhibition was organized by Somdej Phrachao Borommawongdher Krom Phraya Chainartnarin, who was so impressed by Fua's "Paddy Field" that he sent for the young artist.

Khun Phra Saner Photpark of Poh Chang College accompanied the ambitious young artist to the royal audience. The meeting paved the way for Fua to get a job with a company which made neon and fluorescent lights, Claute Neon, where he worked for a brief period with an engineer from Shanghai. He next worked under Luang Narumitlekakarn as a skilled worker and then joined a craftsmen's group under Khru Preung Saengtakerng.

Fua first met Professor Silpa Bhirasri (Corrado Feroci) in 1933 through his former classmates at Poh Chang, Chaem Daengchombhu and Chongkol Kamchadroke. At the time, the art school which later became Silpakorn University was still to be born; Professor Feroci spent his time giving free lessons to Thai students who were interested in art.

That encounter proved to have a long-lasting effect on young Fua who, touched by Professor Feroci's great ability and rich knowledge, became his

student.

When the School of Fine Arts was finally opened in 1933, Fua enrolled in Fine Arts under Phra Soralaklikhit. Once again he found the rigid educational system, which was unmistakably similar to that of Poh Chang College, tormenting amidst his strong dislike for convention. Phra Soralaklikhit's class called for systematic practice following the realist school. Students started with drawing from model sculptures.

Despite his admiration for his teacher's ability, the limitation of the curriculum failed to inspire the searching soul of the young Fua to do whatever his heart wanted. After some time at the School of Fine Arts, the aspiring artist sought extra training and tuition from Professor Feroci.

Fua's independent temperament, confidence and independence prompted him to experiment on different painting techniques to find what best suited him. His independent expression pleased Professor Silpa Bhirasri, who commented in a program for an art exhibition by Fua in 1959: "My memory goes back to the past 25 years when we organized a School of Fine Arts in the Fine Arts Department for the purpose of training young Thais in the arts of painting and sculpture. A group of ten youths came from the Arts and Crafts School of Bangkok where, for two or three years, they had learned the preliminary principles of art. In those days there were not so many pastimes to distract the minds of students and so each of them, for emulation's sake, was keen to do better than his fellow students.

"Fua Hariphitak joined the first group and, on account of his temperament, it was not easy to have him comply with the rules of the school.

7 อนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง
Conservation work on the mural

ของศิลปะประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม
ตั้งนั้นข้าพเจ้ามั่นใจว่า วันหนึ่งเด็กหนุ่มผู้นี้จะ
กลายเป็นศิลปินที่แท้จริงขึ้นมา เป็นสิ่งแน่นอน
ว่าในระยะเวลาที่ฝึกฝนศิลปะนั้นๆ แบบงานศิลปะ
ของเพื่อจัดได้อยู่ในลัทธิ “อิมเพรสชันนิสต์”
คำว่าอิมเพรสชันนิสต์นั้นไม่ควรเข้าใจไปว่า
เป็นการเอาอย่างสกุลช่างฝ่ายอิมเพรสชันนิสต์
ของยุโรป “อิมเพรสชันนิสต์” หมายถึงการ
ถ่ายทอดความประทับใจของศิลปินที่ได้รับจาก
ธรรมชาติ จากวัตถุหรือสิ่งใดก็ตาม แล้วบันทึก
ลงไปอยู่ในเส้น ในสีหรือในปริมาตรอันเป็น
ปีกแผ่น ความประทับใจนี้เป็นส่วนตัวโดยแท้
ฉะนั้นงานที่แสดงออกอย่างประทับใจของ
ศิลปินแต่ละคนจึงไม่มีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับผลงาน
ภาพถ่ายเลย งานของศิลปินนั้นสะท้อนให้เห็นถึง
อารมณ์ส่วนบุคคล ดังนั้นลัทธิอิมเพรสชันนิสต์
จึงหมายถึงการแสดงออกต่อสิ่งที่เราเห็นอย่าง
จริงใจ และก็เช่นกัน ต่อสิ่งที่เรารู้สึกโดยปราศ-
จากความคิดทางพุทธิปัญญาเข้ามาแทรกแซง”

* การที่ได้มีโอกาสเรียนศิลปะกับศาสตรา-
จารย์ศิลป์ พีระศรี ถือว่าเป็นช่วงสำคัญที่สุด
ช่วงหนึ่งในชีวิตของอาจารย์เพื่อ ทั้งนี้ นอกจาก
ท่านจะได้รับแนวความรู้ความคิดใหม่ๆ ทาง
ศิลปะแล้ว ยังได้รับการถ่ายทอดวิชาการเช่น
สุนทรียศาสตร์ ปรัชญา และศิลปวิจารณ์ ทำให้
ท่านได้ฝึกฝนความสามารถในการดูงานศิลปะ
การวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน
ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ก็ประทับใจใน
ผลงานที่เป็นตัวของตัวเองและความขยันหมั่นเพียร
ของอาจารย์เพื่อเช่นกัน /

* ในช่วงเวลาของการหาประสบการณ์
ในการสร้างสรรค์งานศิลปะนั้น อาจารย์เพื่อ
ได้สมรสกับ ม.ร.ว.หญิงถนอมศักดิ์ กฤดากร
ผู้เคยร่วมศึกษาวิชาจิตรกรรมกับพระสรลักษณ์-
ลิขิตที่โรงเรียนประณีตศิลปกรรม ท่านมีบุตร
ด้วยกันหนึ่งคน คือนายท่านุ หริพิทักษ์ ซึ่งได้
สืบทอดอุปนิสัยและความสามารถทางศิลปะ
จากบิดาและมารดา และได้ทำงานศิลปะเรื่อยมา

Although respectful and not complaining, it was evident that he suffered in submitting himself to the discipline of the academy. On my part, as far as possible, I tried my best to avoid contrasting with the character of the young Fua. He made experiments on many techniques of painting in order to find the one which best suited his nature. He was very anxious to learn and what he learned, he did with most seriousness.

“What compelled me more to admire him was his exceptionally remarkable drawing, and as drawing is the grammar of every plastic art, I felt sure that one day this young man would become a real artist.

“Of course, during this period of artistic training, Fua’s style was that referred to as ‘Impressionism’. The word ‘Impressionism’ should not be misunderstood as a copy of the western impressionist school. ‘Impression’ means

to record in lines, colors or plastic volumes the impression the artist receives from Nature, objects, or anything else. This impression is quite personal, and for such reason the impressionistic work of an artist has nothing to do with photographic reproductions. That work reflects a personal emotion and so Impressionism means to express sincerely what we see and, accordingly, we feel without any intellectual speculation.”

The period during which Fua was enrolled under Professor Silpa Bhirasri marked a significant milestone in the young artist’s life. Not only did he have great admiration for Silpa Bhirasri’s ability and great knowledge, but through his mentor, he was introduced to a completely new school of art, something which Fua never enjoyed before. Professor Silpa Bhirasri’s introduction of aesthetics, philosophy and art criticism to his student enabled the latter to come to grasp with the multi-faceted principle of art appreciation, analysis and criticism.

Meanwhile, Fua impressed his mentor with his devotion to art. Professor Silpa Bhirasri made this clear in this remark about Fua:

“He made experiments on many techniques of painting in order to find the one which best suited his nature. He was very anxious to learn and what he learned, he did with most seriousness”.

While Fua was acquiring more experiences in order to create his art, he married M.R. Thanomsakdi Kridakara, who was his former classmate at the Arts and Crafts School, where they studied under Phra Soralaklikhit. They led a happy family life made complete by the birth of their only son, Dhamnu, who, like his parents, has devoted his life to the quest of art.

ชีวิตและการศึกษาในอินเดีย Life and Schooling in India

* อาจารย์เพื่อเริ่มสนใจศิลปะอินเดียตั้งแต่ครั้งที่ศึกษาอยู่ที่โรงเรียนประณีตศิลปกรรม ซึ่งมีการสอนวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะอินเดีย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ท่านเกิดความปรารถนาจะได้เดินทางไปประเทศอินเดียเพื่อสัมผัสกับอารยธรรมเก่าแก่นี้ด้วยตนเอง ในที่สุดความใฝ่ฝันของท่านก็เป็นจริงด้วยการสนับสนุนของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่ให้ท่านได้เดินทางไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัย วิศวะภารติ ของท่านระพินทรนาถ ฐากูร ที่สันตินิเกตัน ในปีพ.ศ. ๒๔๘๔

การเดินทางไปอินเดียในครั้งนั้นยากลำบาก และต้องใช้เวลาช้านาน โดยที่ต้องเดินทางผ่านอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ไปยังประเทศพม่า เดินเท้าต่อไปจนถึงอำเภอมะละแหม่ง แล้วเดินทางโดยรถไฟไปเมืองย่างกุ้ง โดยสารเรือจากย่างกุ้งไปยังกัลกัตตา แล้วเดินเท้าอีกเป็นระยะทางร้อยกว่าไมล์ที่จะถึงมหาวิทยาลัย วิศวะภารติ

หลังจากเดินทางด้วยความมุ่งมั่นบากบั่นไปจนถึงจุดหมายแล้ว อาจารย์เพื่อได้ศึกษาศิลปะในประเทศอินเดียด้วยความเต็มใจและชื่นชม จากการที่อินเดียเป็นประเทศเก่าแก่ที่มีอารยธรรมรุ่งเรืองมาแต่โบราณกาล เป็นแหล่งกำเนิดของศาสนาพุทธ และเป็นต้นเค้า

ของศิลปะแขนงต่าง ๆ ในเมืองไทย ทั้งวรรณกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ไปจนถึงนาฏกรรม อันทำให้อินเดียเป็นแหล่งวิชาการที่สำคัญยิ่ง อีกทั้งยังเป็นศูนย์รวมของนักคิดนักปรัชญาสาขาต่าง ๆ หรือเป็นศูนย์รวมของปัญญาอันเนื่อง

* ขณะศึกษาอยู่ในประเทศอินเดียนั้น สิ่งหนึ่งที่ประทับใจอาจารย์เพื่อเป็นพิเศษคือ ความตระหนักในคุณค่าของศิลปะโบราณ และการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปะเก่าแก่ ด้วยการให้ผู้มีความเชี่ยวชาญออกไปคัดลอกภาพเขียนอันล้ำค่าตามสถานที่ต่าง ๆ ก่อนที่ภาพเขียนเหล่านั้นจะลอกเลียนหรือเสื่อมโทรมไปตามกาลเวลา ภาพที่คัดลอกไว้กลายเป็นหลักฐานที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาของคนรุ่นหลังต่อไป

อาจารย์เพื่อเริ่มมองย้อนกลับไปยังวงการศิลปะวัฒนธรรมของไทยอย่างจริงจัง ดังนั้นเมื่อท่านเดินทางกลับสู่ประเทศไทยแล้ว ท่านจึงอุทิศเวลาและทุ่มเทจิตใจให้กับการอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนังและศิลปกรรมของไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

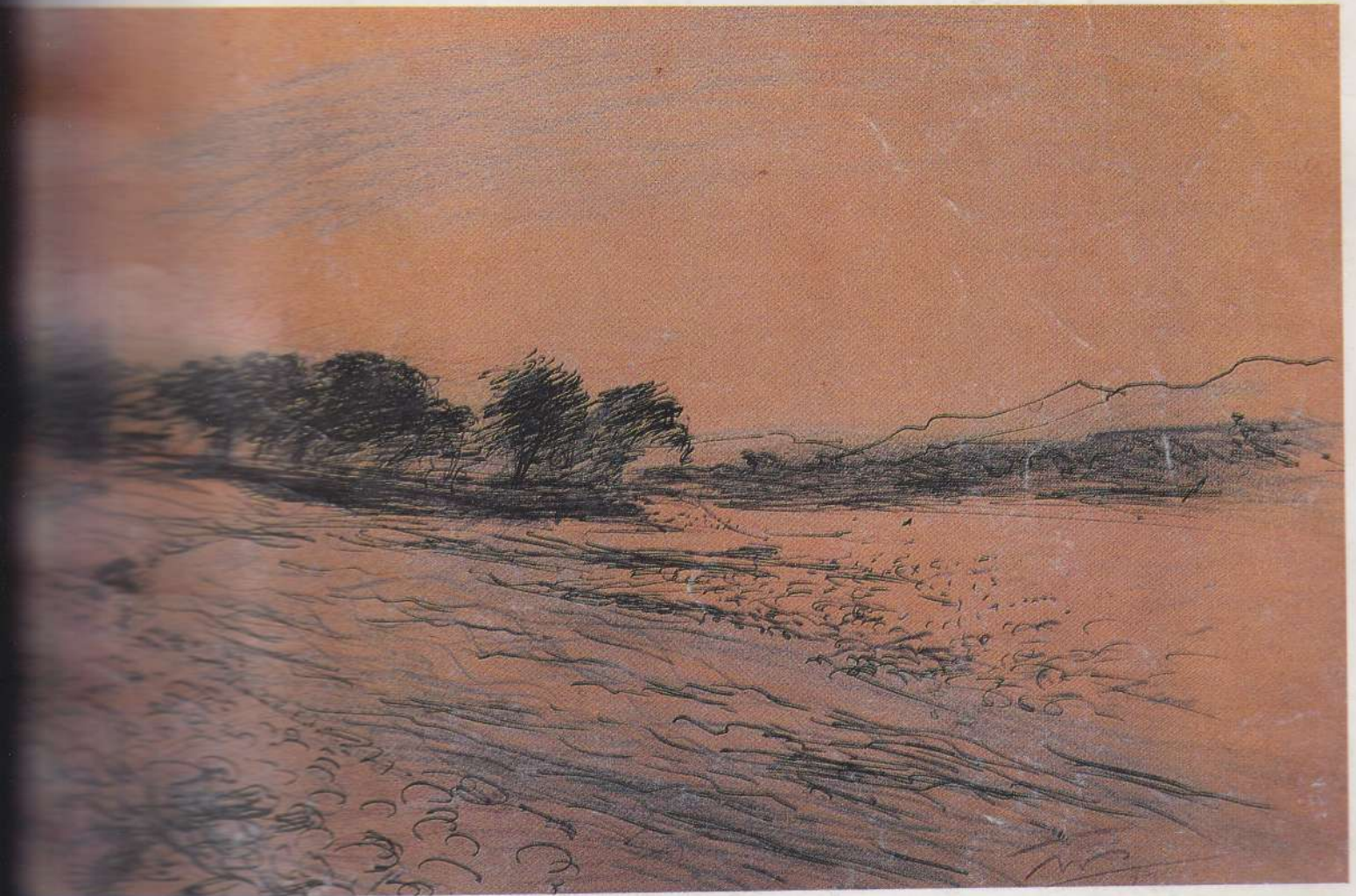
* ที่มหาวิทยาลัย วิศวะภารติ ณ สันตินิเกตัน

Fua developed an interest in Indian art in his days at the Arts and Crafts School, where he studied India's art history. The knowledge he gained from class alone did not satisfy him, and Fua nourished a dream to go to India to get a firsthand experience of this ancient civilization.

His dream materialized in 1941 when, with Professor Silpa Bhirasri's support, he left for Rabindranath Tagore's University of Visva Bharati in India, where he spent the next two years

studying at Santiniketan.

Later on, Fua gave an account of his trip to his students at the Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts at Silpakorn University. Apparently the journey to India was hardly a comfortable one. The long rugged trip saw him traveling to Malamaeng in Burma (now Myanmar) through Mae Sot in Tak Province in northern Thailand. He then continued his journey by train to the Burmese capital of Rangoon before boarding a ship that was to take him

นั้น อาจารย์เพื่อได้เข้าศึกษาในฐานะนักศึกษาพิเศษในสาขาจิตรกรรม ภายใต้การอำนวยการของท่านนั้นทะเลสาบโพส อาจารย์ใหญ่ของสถานศึกษาผู้เป็นศิลปินมีชื่อของอินเดียในขณะนั้น ในระยะเริ่มแรก ท่านผู้นี้ไม่มีความสนใจหรือเชื่อถือในฝีมือของนักศึกษาจากเมืองไทยรายนี้เท่าใดนัก แต่ในเวลาต่อมา ท่านก็ยอมรับและยกย่องผลงานของอาจารย์เพื่ออย่างเต็มที่

✦ อาจารย์เพื่อใช้เวลาส่วนใหญ่เขียนภาพกลางแจ้ง ในบริเวณป่าละเมาะรอบสถานศึกษา และเนื่องจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้เน้นระบบการเรียนการสอนแบบใกล้ชิดธรรมชาติ ชั้นเรียนจึงมักอยู่นอกอาคาร

ขณะที่ศึกษาอยู่ในประเทศอินเดียนั้น อาจารย์เพื่อได้รับข่าวร้ายโดยไม่คาดฝันจากกรุงเทพฯ คือข่าวมรณกรรมของคุณยายทับทิมผู้เปรียบเสมือนมารดาและเป็นญาติสนิทคนเดียวของท่าน ข่าวนี้สร้างความโศกสลดให้แก่อาจารย์เพื่อเป็นอย่างยิ่ง และยิ่งไปกว่านั้น ท่านยังได้รับข่าวร้ายว่า ภรรยาของท่านป่วยด้วยโรคประสาทอย่างรุนแรง น.ณ ปากน้ำ ได้เขียนบรรยายไว้ในบทความ "จิตรกรเอกของเมืองไทย" เกี่ยวกับภาวะจิตใจของอาจารย์เพื่อในช่วงเวลาแห่งความทุกข์นี้ว่า "ข่าวเหล่านี้ทำให้เขาเศร้าซึม และเขียนรูปไม่ได้เลย เขาเดินปะปะไปตามถนนหนทางต่าง ๆ อย่างใจลอย แม้ว่าฝนจะตกลงมาอย่างหนัก เขายังคงเดินกรำฝนไปไม่รู้สีกตัวจนผ่านหมู่บ้านเข้าไปยังป่าละเมาะ ขณะนั้นรู้สึกเหมือนว่าถูกทอดทิ้งให้อยู่แต่คนเดียวในโลก หมดสิ้นแล้วทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีที่พึ่งอะไรอีกแล้ว"

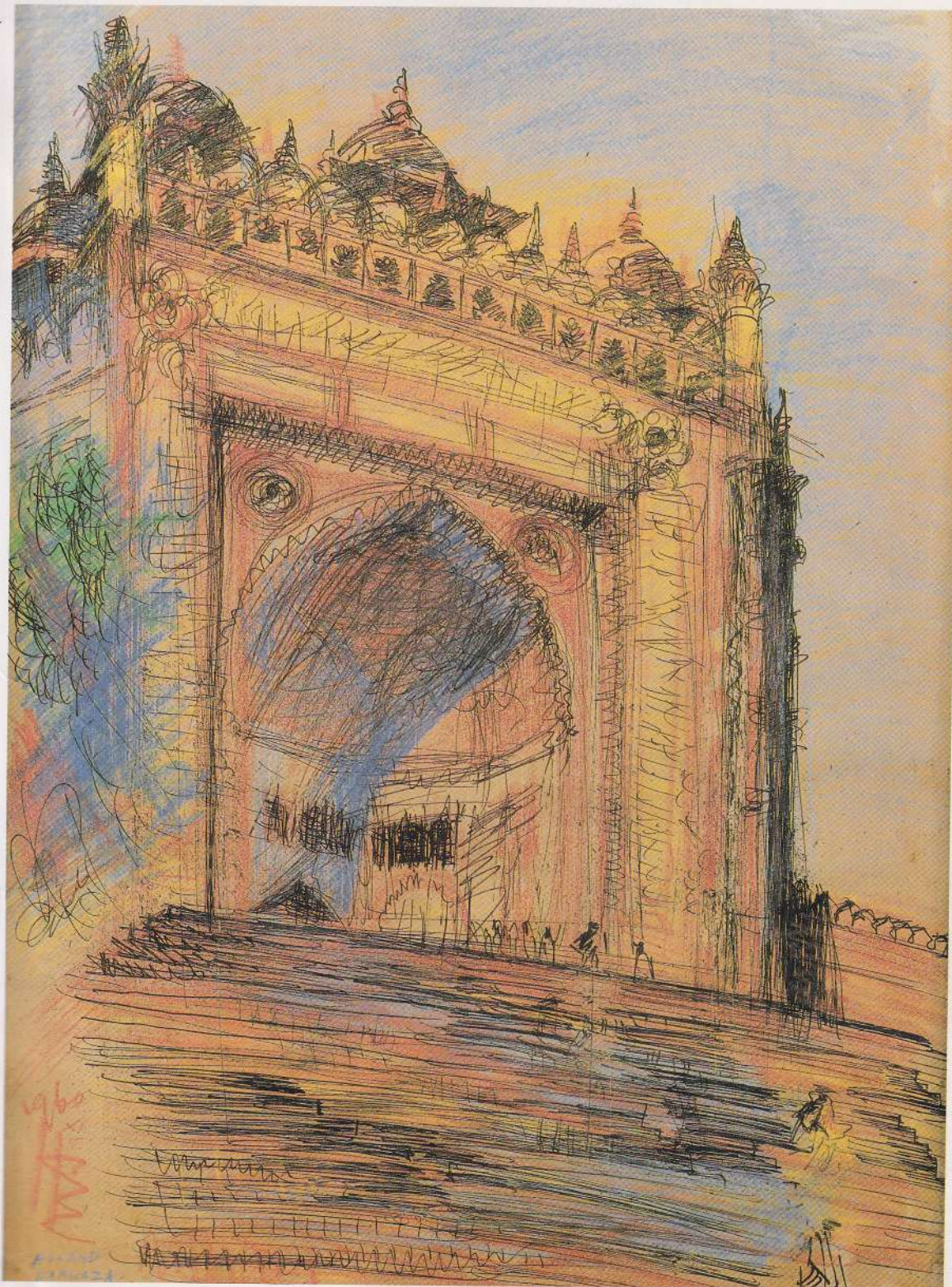
✦ หลังจากนั้น อาจารย์เพื่อได้เริ่มศึกษาลัทธิศาสนาพราหมณ์ของอินเดียอย่างจริงจัง ความเชื่อเรื่องพระผู้เป็นเจ้าของอินเดียเป็นผลดี

ต่อจิตใจอยู่บ้าง

ที่ว่า เคารพกรรมของอาจารย์เพื่อดูเหมือนจะยังไม่ยุติลงเพียงนั้น ✦ สงครามโลกครั้งที่สองอุบัติขึ้น การเรียนของท่านต้องหยุดชะงักลง ท่านถูกทางการอังกฤษส่งเข้าค่ายกักกัน ทั้งนี้เพราะประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นโดยรัฐบาลภายใต้การนำของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ และได้ประกาศสงครามกับฝ่ายพันธมิตรซึ่งมีอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เป็นผู้นำในวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๕ คนไทยในประเทศอินเดียขณะนั้นกลายเป็นพลเมืองของประเทศศัตรูกับอังกฤษ และกลายเป็นเชลยไปโดยปริยาย

ระหว่างอยู่ในค่ายเชลย อาจารย์เพื่อหาหนทางบำบัดความทุกข์ด้วยการศึกษาปรัชญาและโยคะโดยลงมือปฏิบัติด้วยเพื่อให้จิตใจสงบ ท่านเคยล้มป่วยด้วยโรคมาเลเรีย โลหิตจาง และโรคบิด ระหว่างถูกควบคุมตัวอยู่ในค่ายเชลย และขณะรักษาตัวอยู่ในค่ายกักกัน ท่านได้ใช้เวลาทำงานศิลปะ โดยใช้สีน้ำและกระดาษเท่าที่หาได้ในขณะนั้นเขียนภาพชีวิตในค่าย และได้ส่งเข้าประกวดในการแสดงภาพ ซึ่งคณะศิลปินแห่งค่ายกักกันร่วมกันจัดขึ้น ภาพของท่านได้รับรางวัลที่หนึ่งและที่สอง คือภาพ "ค่ายกักกันชาวญี่ปุ่นในบอมบะราณ" และภาพ "สวนดอกไม้"

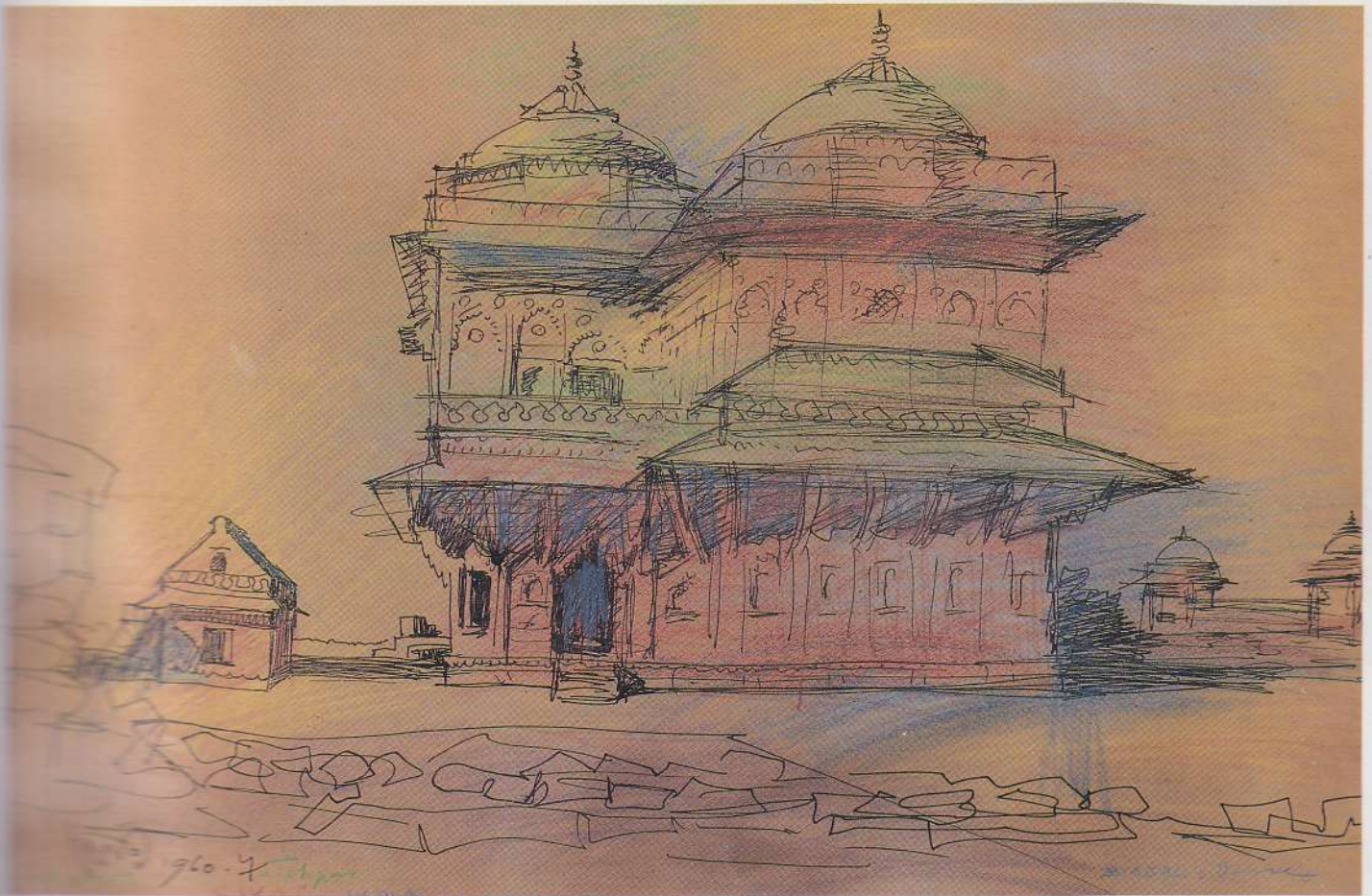
ในภาวะที่ต้องผจญกับความทุกข์แสนสาหัสนี้ ท่านได้หาทางออกด้วยการศึกษาศาสนาและศิลปะโดยใช้เงินที่มีอยู่เพียงหกร้อยรูปีซื้อหนังสือจากสำนักของท่านสวามีนั้นทะเลแห่งอาศรมฤาษีเกศ ณ ป่าหิมพานต์บนภูเขาคิมาลัย หนังสือที่ท่านซื้อนี้เป็นหนังสือเกี่ยวกับวิชา "อริยาคมวิทยา" ที่สร้างความศรัทธาเลื่อมใสให้กับอาจารย์เพื่อเป็นอย่างยิ่ง ท่านถือ

10 ประตูนครฟาเทห์ปุรีศรีครี
Fatehpur Sikrai

11 ป้อมอัครพระปรางคาร
Agra Fort

มัสยิดสุลัยมานียะฮ์แห่งนครฟาเทห์คีรี
Mosque of Fatehpur, India

13 สุเหร่าอักมระ
Agra Mosque

to India. Arriving in Calcutta, Fua still had over a hundred miles to travel before he reached his destination.

The fact that Fua was prepared to take such a long and exhausting journey was itself a proof of his determination to pursue his dream of studying art in India.

An ancient country, the Indian subcontinent is endowed with rich civilization. All aspects of its art, be it literature, fine arts, sculpture, architecture, music or dance, have been admired the world over. The strength of India lies not only in its cultural identity but also in its history and its being the cradle of Buddhism and center of thinkers and philosophers in a wide range of schools. In other words, India is the center of philosophy.

What impressed Fua deeply during his time in India was the country's great awareness of the importance of ancient art. He witnessed India's efforts in preserving ancient art by having experts reproduce invaluable works of art from different sources before they perished with time. Although being reproductions, the art works were highly crucial as educational materials for later generations both in terms of history and culture.

Awakened to the significance of art preservation and reproduction, Fua's attention shifted back to his own art and culture, putting particular emphasis on the value of his country's ancient art. In due time, this awareness gave Fua a life-long mission. Following his return from India, he spared no time nor energy in preserving temple murals and other Thai arts, and took it upon himself to delve into the study of ancient Thai art.

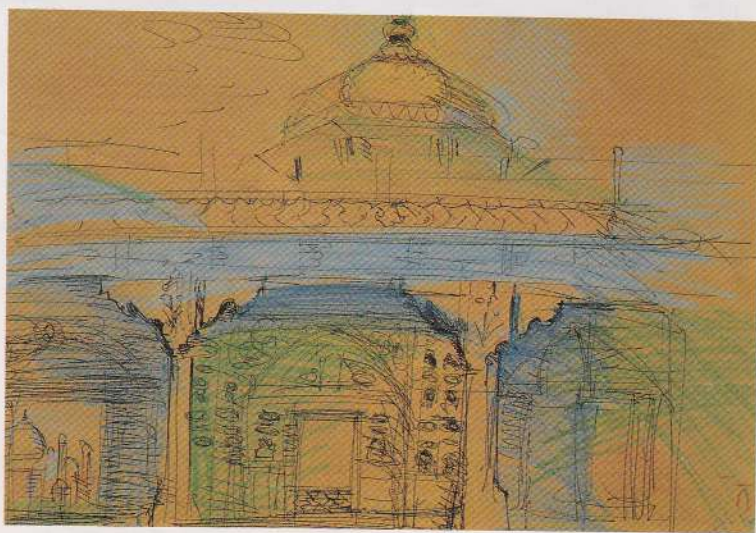
As a student at Santiniketan, Fua

had the privilege of studying Fine Arts under Nantalal Bose, the principal of the college who was then one of India's most recognized artists. Although initially doubtful about the ability of his Thai student, Bose's misgivings quickly gave way to Fua's exemplary performance.

Throughout his school days, Fua spent most of his time painting outdoors, which in most cases were the woods surrounding the campus. Indeed, such a practice was strongly advocated by the educational institution in which Fua was enrolled, emphasizing an intimacy with nature. As a result, teaching and learning often took place outdoors, in the midst of nature and totally distant from modern influences.

Fua's relatively quiet life was suddenly interrupted by the sad news of his grandmother's death. The blow was soon to be repeated with the news that his beloved wife, M.R. Thanomsakdi, had become mentally ill.

Nor Na Paknam, a fellow artist and later well-known writer, gives a moving account of the bereaved Fua during this darkest period of his life in his article titled "Thailand's master painter".

14 สุเหร่าเฟิร์ลมอสต์ อัครระ 2
Pearl Mosque, Agra 2

15 อิตอิหมัด อุด คอลลามิ
Itimad Ud Daulami

ว่าเป็นเสมือนสิ่งที่ซบชีวิตท่านประจวบเกิดใหม่ ทำให้เข้าถึงจุดมุ่งหมายและแก่นแท้ของศาสนาอย่างแท้จริง นับแต่นั้นมา ท่านได้ยึดถือหลักศาสนาเป็นที่พึ่งและเป็นแนวทางนำไปสู่ความเข้าใจในชีวิตมนุษย์ตลอดมา

✦ เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้สงครามต่อฝ่ายสัมพันธมิตร ในวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ รัฐบาลอังกฤษได้ย้ายอาจารย์เพื่อจากค่ายกักกันในอินเดีย ลงเรือเดินทะเลที่เมืองบอมเบย์ ไปกักกันต่อที่ประเทศสิงคโปร์เป็นเวลาหลายเดือน จนถึง

ปี ๒๔๘๙ ท่านจึงได้รับการปลดปล่อย และเดินทางกลับประเทศไทย โดยทิ้งภาพเขียนที่ท่านได้ทำขึ้นขณะศึกษาที่ประเทศอินเดียไว้ทั้งหมด ไม่สามารถนำกลับมาด้วยได้แม้แต่ภาพเดียว

เมื่อกลับถึงกรุงเทพมหานคร ท่านพบว่าบ้านถูกระเบิดทำลายหมดสิ้น ภรรยาและลูกต้องอพยพไปอยู่เมืองพระตะบอง อาจารย์เพื่อออกตามหาเพื่อนที่เคยเรียนศิลปะด้วยกัน คือ นายแซม ขาวมีชื่อ แต่พบว่านายแซมเสียชีวิต

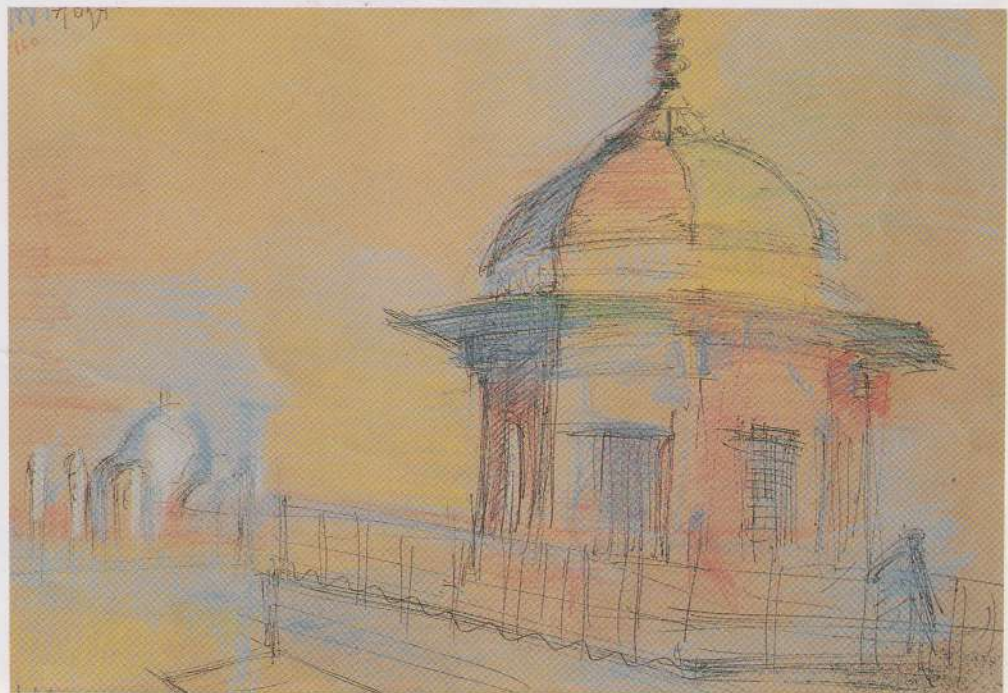
“He was totally shattered by the sad news, so much so that he found no inspiration to paint. He wandered the streets, oblivious of the direction he was heading. Even the heavy rain could not help recover his senses. In the downpour, he walked quite unconsciously past the hamlet into the woods. His only thought then must have been a sense of total loss and rejection, of being left alone in this wide world with no one to turn to.”

When he finally managed to put himself together, Fua started to study Brahmanism zealously. India's belief in the gods made a positive impact on Fua's disheartened soul, but solace was not to be found easily.

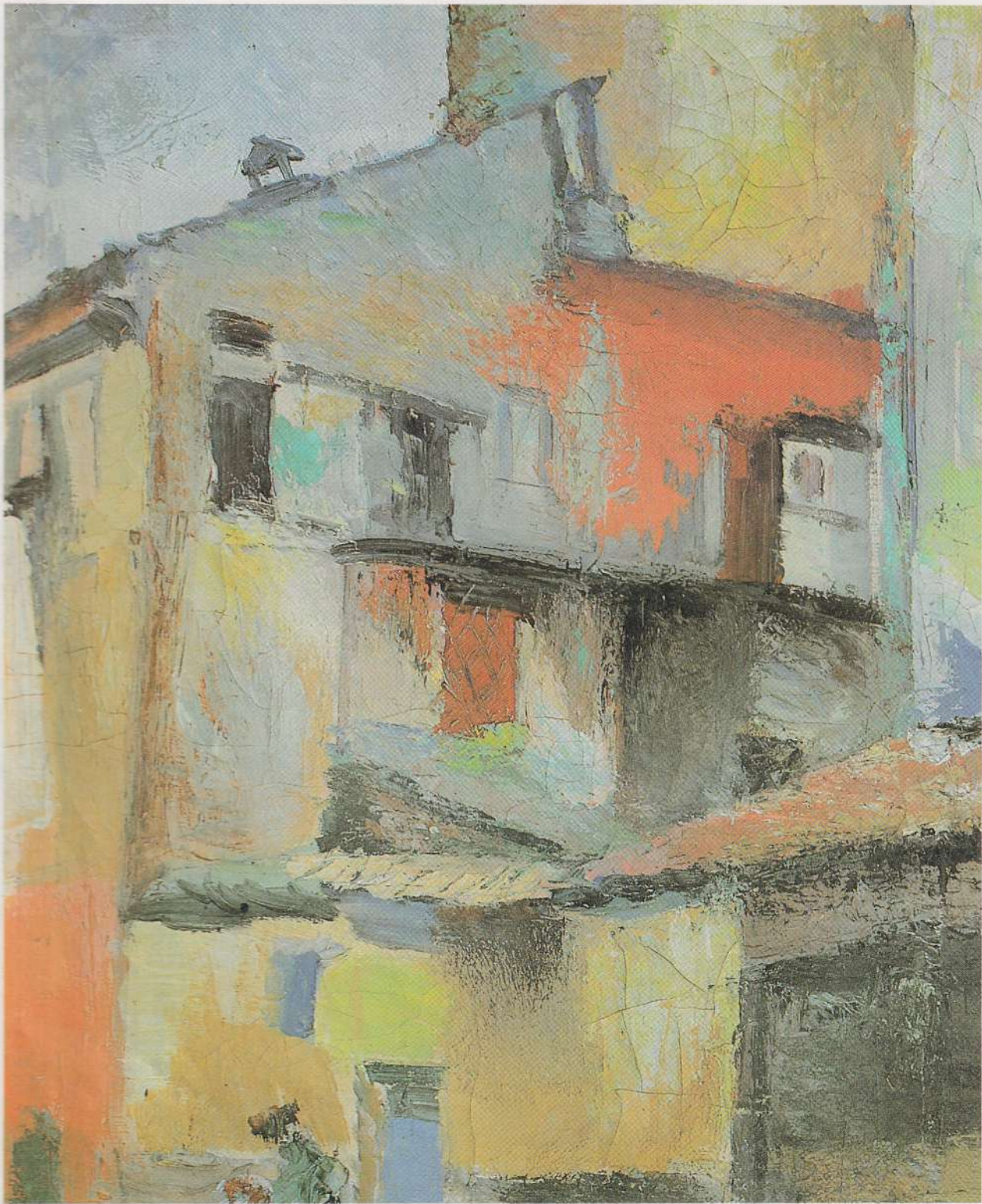
Everything was forced to come to a halt, including education, when World War Two erupted. Worse still, as Thailand under Field Marshal P. Pibulsongkram entered into a pact with Japan on De-

cember 10, 1941, instantly putting Thailand at war with Britain and the United States, Fua and other Thai students, as citizens of a country at war with the Allied Forces, were rounded up on January 25, 1942 and detained as prisoners of war in India.

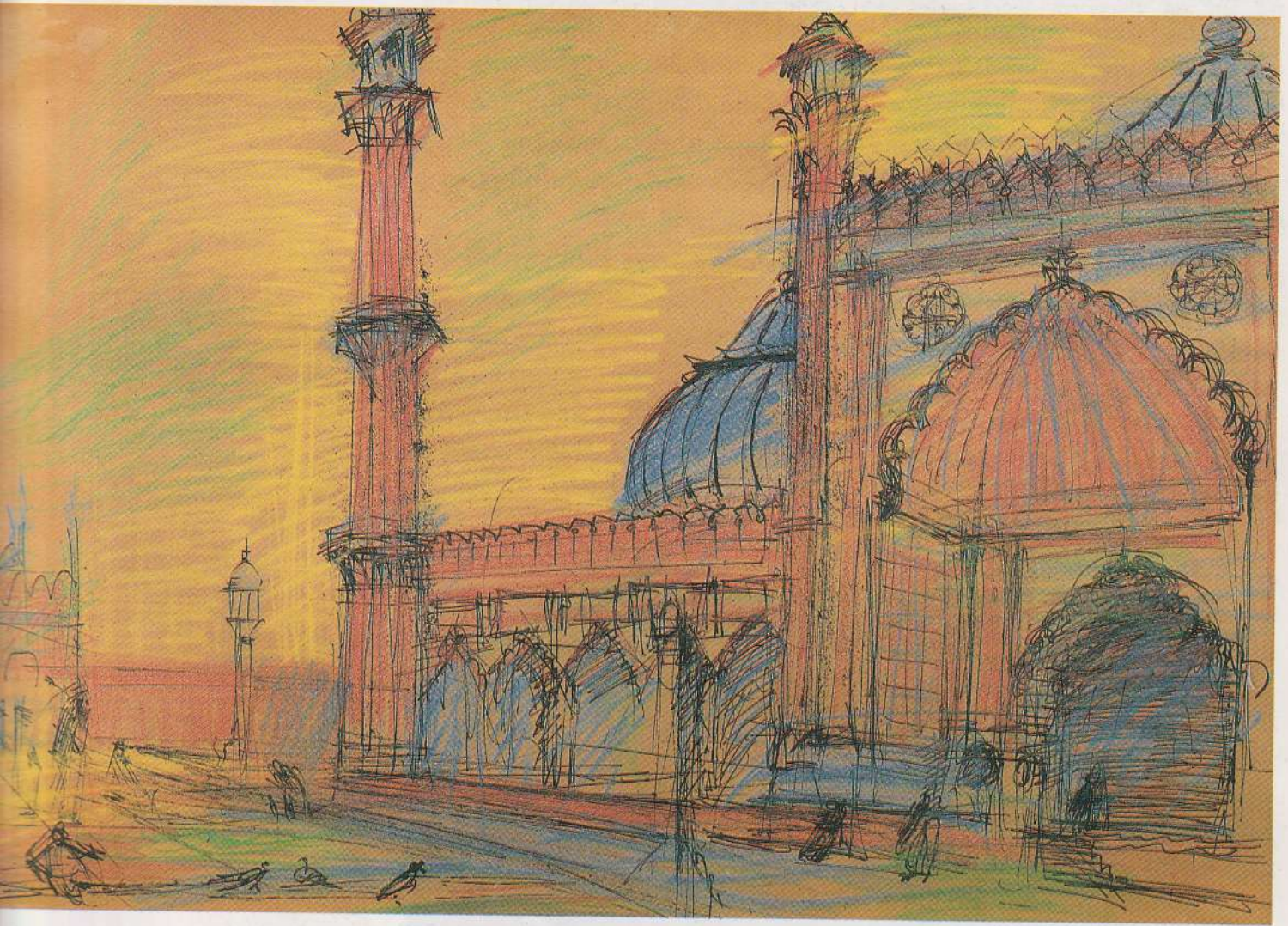
In despair, Fua turned to philosophy and yoga, hoping that the practice would help him find some peace of mind while in detention. But the hardship took the better of him and Fua succumbed to a string of illnesses, including malaria, anemia and dysentery. Nevertheless, Fua still managed to paint, using only the few tubes of water color and scraps of paper he could lay his hands on, to make studies of people around him. His studies of the life of fellow prisoners in his “Japanese Internment Camp” and “The Floral Garden” won him the first and second prizes at an art exhibition organized by prisoners.

16 ตาช มะหัล
Taj Mahal

17 ย่านเมืองเก่า 2
Rome Trastevere 2

มหาวิหารชาวมุสลิม นครเดลี
Delhi mosque

แล้ว ดั้งนั้นจึงไปอาศัยอยู่กับเพื่อนอีกคนหนึ่งแถบ
ฝั่งธนบุรี และหลังจากนั้นได้สมรสอีกครั้งกับ
คุณสมถวิลที่อยู่ร่วมกันมาจนท่านถึงแก่กรรม

* เมื่อกลับสู่ประเทศไทยแล้ว อาจารย์เพื่อ
ได้เริ่มงานคัดลอกภาพเขียนฝาผนังโบราณอย่าง
จริงจัง โดยคัดลอกภาพจิตรกรรมไทยที่มีคุณค่า
ทั้งนี้ ด้วยตระหนักว่า ศิลปินผู้สร้างสรรค์งาน
ของไทยนั้นจำเป็นต้องเรียนรู้และเข้าใจงาน
ศิลปะของชาติตนเองให้ถ่องแท้เสียก่อน มิใช่
จะเลียนแบบตะวันตกแต่เพียงอย่างเดียว ท่านจึง
เริ่มงานด้วยการคัดลอกภาพจิตรกรรมฝาผนัง
วัดสุทัศน์ วัดทอง และพระที่นั่งพุทไธสวรรย์
นำมาสอนนักเรียนช่าง ต่อมาท่านได้เดินทางไป
คัดลอกภาพสำคัญจากสถานที่อื่น ๆ อีก เช่น
พระนครศรีอยุธยา สุโขทัย และเพชรบุรี

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้กล่าวถึง
งานคัดลอกภาพของอาจารย์เพื่อไว้ในข้อเขียน
ของท่านว่า

“เนื่องจากความรู้สึกชื่นชมที่มีต่อศิลปะ

โบราณในขณะที่เขาพำนักอยู่ในอินเดียนั่นเอง
ได้กระตุ้นเตือนให้เขาคัดลอกภาพเขียนสีฝาผนัง
โบราณของอยุธยา สุโขทัย และเพชรบุรี ซึ่ง
ตกอยู่ในสภาพเสียหายไม่ได้รับการปรับปรุง
รักษาอย่างถูกต้องตามวิธีการป้องกันการสูญ
สลายไปในเร็ววันได้ ในเวลานั้นไม่มีผู้ใด หรือหาก
จะมีก็น้อยเต็มที ที่คิดว่า งานคัดลอกภาพเขียน
โบราณของเพื่อนั้นเป็นสิ่งมีค่าควรกระทำ

ปัจจุบัน ทุกคนต่างก็เห็นความสำคัญของ
งานคัดลอกภาพเขียนที่สูญหายไปในช่วง
สิบปีที่แล้วมาของศิลปินผู้นี้

* ในปี พ.ศ. ๒๔๕๑ ทางราชการได้นำงาน
คัดลอกภาพเขียนโบราณของเพื่อ พร้อมด้วย
ศิลปวัตถุโบราณและปัจจุบันของไทยไปแสดงใน
กรุงลอนดอน ณ สถานทูตไทย ด้วยความ
อุปถัมภ์ของท่านเอกอัครราชทูต ดิเรก ชัยนาม
ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้มีการแสดงงาน
คัดลอกภาพเขียนสีโบราณ ณ กรมศิลปากร
อีกครั้งหนึ่ง”

19 งานลอกลายเส้น
Rubbing

Religion and art were Fua's only fortress during these moments of great suffering. He spent his last 600 rupees on a book by Swami Sivanandha of the Ruese-Ghaet Hermitage in the Himalayan woods. Entitled "Spiritualism", the book discusses all aspects of human life. Swami Sivanandha's teachings proved to have a strong influence on Fua, who found that the knowledge had actually given him a new lease on life. Moreover, he felt he had acquired a genuine perception of religion and understanding of the meaning of life.

When Japan finally surrendered to the Allied Forces on August 15, 1945, the British accordingly relocated Fua and other prisoners of war in India to a POW camp in Singapore. The detainees boarded a ship in Bombay and spent several months at sea on the trip to Singapore.

When Fua was finally released from prison in 1946, he returned to Thailand empty-handed, as he had left his numerous paintings behind in India.

In Bangkok, he found the ruins of his house, which was bombed during the war, forcing his family to evacuate and settle down in Battambang, in Cambodia. Fua tried to find Chaem Khao-meecheu, a friend from his days at the art classes, only to find that he, too, fell victim to the cruel war. Thus Fua sought refuge with another friend in Thon Buri. It was about this time that he married his second wife, Khun Somthawil.

Fua began making reproductions of ancient mural paintings which he considered significant. To him, it was time

Thai artists started a process of soul-searching or they would be dominated by western influences at the risk of overlooking their own. As a result, he devoted his time reproducing important art works, initially meaning to use them as educational materials for his art class. Among the mural paintings recorded for the purpose were those in Wat Sudhat, Wat Thong and Buddhaisawan Pavilion. This effort later expanded further afield wherever there was any significant mural painting to be found, such as in Ayutthaya, Sukhothai and Phetchaburi.

Referring to Fua's mural records and reproductions, Professor Silpa Bhirasri commented:

"In 1946 Fua came back to Thailand. The sense of admiration for old art, awakened during his stay in India, suggested to him to paint some of the old murals of Ayutthaya, Sukhothai and Phetchaburi which were in such bad condition of preservation that their total obliteration was to be expected soon. At that time nobody, or very few, thought Fua's work was worthwhile. Today everybody acknowledges the importance of the work done by this artist in recording paintings which have vanished in these last ten years.

"In 1948 some of Fua's reproductions, together with many old and modern objects of Thai art, were exhibited at the Royal Thai Legation in London under the patronage of H.E. Mr. Direk Jayanama, the then Thai Ambassador. Another exhibition of these fine reproductions was held at the Fine Arts Department in 1952."

★ ชีวิตราชการและการศึกษาในประเทศอิตาลี Life and Career in Italy

อาจารย์เพื่อ เริ่มรับราชการครั้งแรกในตำแหน่งครูช่างเขียน โดยได้รับการบรรจุในคณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้รับเงินเดือนในขณะนั้น ๘๐ บาท ท่านทำหน้าที่ดูแลนักศึกษาในโอกาสที่ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ลางานไปเยี่ยมบ้านที่ประเทศอิตาลี นอกเหนือจากทำหน้าที่ดูแลนักศึกษาแล้ว ท่านยังรับผิดชอบการสอนวิชาจิตรกรรม และศึกษาค้นคว้าวิจัยศิลปะไทย ต่อมาอธิบดีกรมศิลปากร คือ พ.ท. หลวงรณสิทธิพิชัย (พ.ศ. ๒๔๔๒ ถึง ๒๕๑๕) ได้ทราบถึงเจตน์จำนงในการคัดลอกภาพจิตรกรรมฝาผนังของท่านจึงได้ให้การสนับสนุนโดยมีคำสั่งให้ใช้งบประมาณของกรมศิลปากรเป็นค่าใช้จ่าย

★ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๗ นอกจากอาจารย์เพื่อจะปฏิบัติงานราชการในตำแหน่งครูช่างเขียนแล้ว ท่านยังผลิตงานจิตรกรรมซึ่งส่งเข้าแสดงในงานศิลป-

กรรมแห่งชาติ และได้รับรางวัลเหรียญทอง ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ๒๔๙๓ และ ๒๕๐๐ ตามลำดับ ผู้ริเริ่มจัดงานศิลปกรรมแห่งชาตินี้คือ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ด้วยจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมศิลปินไทย โดยกำหนดระเบียบไว้ว่า ผู้ได้รับเหรียญทองในงานศิลปะประเภทเดียวกันถึงสามครั้งจะได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินชั้นเยี่ยมของประเทศไทย

★ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ท่านได้เดินทางไปศึกษาต่อ ณ ราชบัณฑิตยสถานกรุงโรม โดยทุนรัฐบาลอิตาลี เพื่อศึกษาศิลปกรรมระดับสูงมีกำหนดสองปี การไปศึกษาต่อยังต่างประเทศครั้งนี้ อาจารย์เพื่อมิได้มีประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรแสดงวุฒิการศึกษาใด ๆ มีเพียงจดหมายรับรองของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ที่มีข้อความแนะนำและยกย่องความสามารถของท่าน เป็นข้อความที่สำคัญและน่าภาคภูมิใจอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เขียนข้อความในจดหมายดังนี้

University of Fine Arts
Fine Arts Department
Bangkok, Thailand.

20th May 1954

TO WHOM IT MAY CONCERN

I hereby certify that Nai Fua Hariphitak is my best painter-pupil endowed with a rare gift for art and an artist who has devoted himself exclusively to his art and to the study of our traditional artistic patrimony.

After years of studies in Bangkok, Nai Fua Hariphitak went in the year 1941 to India to develop his knowledge in art and after having frequented the Indian artistic center of Santiniketan he returned to Siam in the year 1947. In the same year he joined the University of Fine Arts (attached to the Fine Arts Department) as instructor of history of art and painting. Besides his teaching activity, Nai Fua carried on research work of old traditional Thai art.

In the National Exhibition of Art held in February/March 1949 at the Fine Arts Department, Nai Fua Hariphitak exhibited five paintings, one of which was rewarded with a gold medal (first prize).

Both for artistic qualities and for enthusiasm and faith in his art, Nai Fua Hariphitak may be recommended as one of the best Siamese artists of our time.

Prof. C. Feroci (Nai Silpa Bhirasri)
Dean of the University of Fine Arts
(Section of Sculpture and Painting)

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
ยังได้บันทึกเกี่ยวกับการสร้างผลงานของอาจารย์
เพื่อระดมศึกษาอยู่ในประเทศอิตาลีว่า
นี่เป็นเวลาที่เขาได้เห็นถึงสมรรถภาพ
อันสูงส่งแห่งความเป็นศิลปินไทยโดยแท้จริง
อันมีอยู่ในตัวเพื่อ
ส่วนใหญ่ของภาพเขียนสีและภาพวาด
ด้วยเส้นซึ่งเพื่อกระทำในอิตาลีนั้น ได้ถ่ายทอด
ความรู้สึกประทับใจที่ได้รับจากธรรมชาติ
หรือจากสิ่งใด ๆ ก็ดี ออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด
ผู้ที่ได้ชมงานศิลปกรรมเหล่านี้มีอาจจเว้นความ
รู้สึกชื่นชมในความวิริยะอุตสาหะซึ่งเพื่อได้มีอยู่
ต่องานของเขาด้วยความจริงใจอย่างสุดซึ่ง
ปราศจากซึ่งความคิดที่จะกระทำสิ่งใหม่ ๆ

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
ยังได้บันทึกเกี่ยวกับการสร้างผลงานของอาจารย์
เพื่อระดมศึกษาอยู่ในประเทศอิตาลีว่า
นี่เป็นเวลาที่เขาได้เห็นถึงสมรรถภาพ
อันสูงส่งแห่งความเป็นศิลปินไทยโดยแท้จริง
อันมีอยู่ในตัวเพื่อ
ส่วนใหญ่ของภาพเขียนสีและภาพวาด
ด้วยเส้นซึ่งเพื่อกระทำในอิตาลีนั้น ได้ถ่ายทอด
ความรู้สึกประทับใจที่ได้รับจากธรรมชาติ
หรือจากสิ่งใด ๆ ก็ดี ออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด
ผู้ที่ได้ชมงานศิลปกรรมเหล่านี้มีอาจจเว้นความ
รู้สึกชื่นชมในความวิริยะอุตสาหะซึ่งเพื่อได้มีอยู่
ต่องานของเขาด้วยความจริงใจอย่างสุดซึ่ง
ปราศจากซึ่งความคิดที่จะกระทำสิ่งใหม่ ๆ

Fua began his teaching career at the Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts of Silpakorn University on July 1, 1947, with a starting salary of 80 baht. Apart from teaching his own classes and doing research on Thai art, Fua also had to substitute for Professor Silpa Bhirasri, who was on home leave in Italy.

Fua's efforts to record old murals soon caught the attention of the then Director-General of the Fine Arts Department, Lieutenant Colonel Luang Rhonasisitthi-Bhichai (1899-1972), who had a budget allocated for any expenditure that Fua might incur in his art mission.

A close study of Fua's life revealed that between 1947 and 1954, while teaching at Silpakorn University, he still found time to paint. His works were shown at the National Exhibition of Art annually held by the Fine Arts Department, and won him gold medals

in 1949, 1950 and 1977. On account of his own outstanding works and in accordance with the regulation of the art exhibition's organizing committee that any artist awarded three gold medals would be accorded official recognition, Fua was named *Silapin Chan Yiam*, or Outstanding Artist.

In 1954 Fua left for Italy under the sponsorship of the Italian Government to study for two years at the *Accademia di Belle Arti di Roma*. It is noteworthy that Fua was awarded the scholarship although he did not present any academic credentials. All he had was a letter of reference from his mentor, Professor Silpa Bhirasri, introducing him and commending him highly for his artistic ability and skills.

The following is Professor Silpa Bhirasri's letter to the scholarship committee:

University of Fine Arts
Fine Arts Department
Bangkok, Thailand.

20th May 1954

TO WHOM IT MAY CONCERN

I hereby certify that Nai Fua Hariphitak is my best painter-pupil endowed with a rare gift for art and an artist who has devoted himself exclusively to his art and to the study of our traditional artistic patrimony.

After years of studies in Bangkok, Nai Fua Hariphitak went in the year 1941 to India to develop his knowledge in art and after having frequented the Indian artistic center of Santiniketan he returned to Siam in the year 1947. In the same year he joined the University of Fine Arts (attached to the Fine Arts Department) as instructor of history of art and painting. Besides his teaching activity, Nai Fua carried on research work of old traditional Thai art.

In the National Exhibition of Art held in February/March 1949 at the Fine Arts Department, Nai Fua Hariphitak exhibited five paintings, one of which was rewarded with a gold medal (first prize).

Both for artistic qualities and for enthusiasm and faith in his art, Nai Fua Hariphitak may be recommended as one of the best Siamese artists of our time.

Prof. C. Feroci (Nai Silpa Bhirasri)
Dean of the University of Fine Arts
(Section of Sculpture and Painting)

Professor Silpa Bhirasri also made note of Fua's creative works during the latter's stay in Italy:

"This was a period of great activity. More than a hundred paintings and drawings were made by our artist. His works drew the attention of Signor Oppo, professor of painting at the Academy of Rome, who found in Fua those high qualities proper to real artists. The majority of the paintings and drawings made in Italy convey the impression

Fua received from Nature or from everything he painted. The beholder of these works of art cannot help to feel a warm enthusiasm they are done with extreme sincerity without any extravagant idea to do novelties."

After his return from Italy in 1959, Fua resumed his teaching at the Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University. The following year, he represented Thailand at the Third International Association of Art in Vienna,

แปลก ๆ อย่างไม่มีเหตุผล”

หลังจากกลับจากประเทศอิตาลีแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ อาจารย์เพื่อ ได้รับการบรรจุใน ตำแหน่งอาจารย์โท ประจำคณะจิตรกรรมและ ประติมากรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร และในปี ต่อมาคือปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ท่านได้มีโอกาสเข้าร่วม ประชุมองค์การศิลปะระหว่างชาติครั้งที่ ๓ ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย โดยการ อุปถัมภ์ขององค์การยูเนสโก

ในการประชุมครั้งนั้น ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี บันทึกการประชุมไว้ว่า การ ประชุมแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ประเภท ที่หนึ่ง เป็นการประชุมของศิลปินกลุ่มประเทศ ฝ้ายตะวันตกหกคน และกลุ่มประเทศฝ้าย ตะวันตกหกคน การประชุมเริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๓ ถึง ๒๖ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๐๓ เพื่ออภิปราย ปัญหาเกี่ยวกับอิทธิพลการแลกเปลี่ยนการ แสดง ออกทางศิลปะ รวมทั้งศึกษาถึงเทคนิคและ อารยธรรมสมัยใหม่ว่ามีผลกระทบต่อ ศิลปะเพียงใด โดยมีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นตัวแทนจากประเทศไทย

สำหรับประเภทที่สอง เป็นการประชุม ใหญ่ขององค์การศิลปะระหว่างชาติ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน ถึง ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๓ เพื่อศึกษาและอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับศิลปะ ปัจจุบัน และปัญหาเรื่องผลประโยชน์ของศิลปิน ที่ยังมีชีวิตอยู่ โดยมีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ และอาจารย์สวัสดิ์ ดันติสุข เป็นตัวแทนจากประเทศไทย

เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมดังกล่าวแล้ว อาจารย์เพื่อ ได้เดินทางไปดูงานศิลปะต่อที่กรุง- ปารีส และกรุงลอนดอน และได้แวะไปนมัสการ ท่านสวามี ติวานันตะ ที่ประเทศอินเดียก่อนเดินทางกลับประเทศไทย

ในปีพ.ศ. ๒๕๐๕ อาจารย์เพื่อรับตำแหน่ง เป็นอาจารย์หัวหน้าแผนกวิชาจิตรกรรม คณะ จิตรกรรมและประติมากรรม มหาวิทยาลัย ศิลปากร ต่อมาในปีพ.ศ. ๒๕๑๐ ท่านได้เลื่อน จากข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นโท เป็น ข้าราชการพลเรือนสามัญ ชั้นเอก ตำแหน่ง อาจารย์เอก มหาวิทยาลัยศิลปากร และในปีนั้นเอง ท่านได้รับเชิญให้เข้าร่วมเป็นกรรมการอนุรักษ ปฏิสังขรณ์หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม จังหวัดธนบุรี

ถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๒ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้ท่านดำรงตำแหน่งผู้ช่วย- ศาสตราจารย์ในวิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร และในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ถึง ๒๕๑๔ ท่านได้ร่วมอยู่ในคณะอนุกรรมการวิชาการ ควบคุมการบูรณะปฏิสังขรณ์ธรรมาสถ์ วัด จรรย์वास กรุงเทพฯ ซึ่งก่อนหน้านั้นถูกทางวัด รื้อถอนออก การบูรณะปฏิสังขรณ์ครั้งนี้ดำเนิน ไปด้วยดี และถูกต้องตามหลักวิชา สามารถ รักษาศิลปกรรมชิ้นสำคัญของชาติไทยไว้ได้

★อาจารย์เพื่อรับราชการเรื่อยมาจนเกษียณ อายุราชการตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ รวมเวลาที่ท่านรับราชการมาทั้งสิ้น ๒๓ ปี และ แม้ว่าท่านจะเกษียณอายุจากราชการแล้วก็ตาม มหาวิทยาลัยศิลปากรได้เชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิเศษทางด้านจิตรกรรมและศิลปะไทยโบราณ เพื่อสอนและดำเนินการวิจัยศิลปะไทย เพื่อการ ศึกษาของนักศึกษาคณะจิตรกรรม ประติมา- กรรม และภาพพิมพ์ ท่านได้ทำโครงการนี้ ต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานโดยปฏิบัติงานใน ฐานะผู้เชี่ยวชาญพิเศษจนถึง พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อ ท่านมีอายุ ๖๕ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ อาจารย์เพื่อ ได้เข้าร่วม

Austria, under the auspices of UNESCO.

According to Professor Silpa Bhirasri's note on the meeting, the delegates were divided into two working groups, with six of them designated to the group representing the East and six to the West. The discussion from September 23 to 28, 1960, focused on the influence of the exchange of art expression and the impact of techniques and modern civilization on art. Professor Silpa Bhirasri represented Thailand at the discussion.

The other half of the agenda, held from September 25 to October 1, 1960 with Fua Hariphitak and Sawasdi Tantisuk representing Thailand, discussed the gist of the General Assembly of the International Association of Art, as well as certain issues concerning modern

art and the interest of artists.

After the meeting, Fua left for Paris and London on an art tour, then stopped over in India to call on Swami Sivanandha on his way home to Thailand.

In 1962 Fua was appointed chief lecturer of the Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts. Five years later he was promoted to the highest rank in the civil service and became a member of the Traipitaka Library of Wat Rakang Kositaram in Thon Buri.

Fua was conferred the title of Assistant Professor at Silpakorn University in 1969. That same year he became a member of a subcommittee responsible for the two-year restoration of Wat Chanyawasa in Bangkok.

20 กุมภกัณฐ์จับสุครีพ คัดลอกจากหอพระไตรปิฎก
วัดระฆังโฆสิตาราม
Reproduction of the story of Ramayana from
the Library of Wat Rakang Kositaram

เป็นกรรมการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งแต่งตั้งท่านเข้าร่วมเป็นกรรมการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระศรีรัตนศาสดารามอีกครั้ง แต่ด้วยความขัดแย้งในเรื่องของหลักการอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์ ซึ่งเกิดขึ้นในคณะกรรมการ ท่านจึงขอลาออกในเวลาต่อมา

จากผลงานที่ท่านได้ทำไว้เป็นคุณประโยชน์มหาศาลต่อการศึกษาศิลปะและการอนุรักษ์ศิลปะวัฒนธรรมของชาติอย่างต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยศิลปากรจึงเสนอขออนุมติให้อาจารย์เพื่อได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาจิตรกรรม ในวันที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

คำกล่าวสดุดีเกียรติคุณในระหว่างพิธีพระราชทานปริญญาบัตรประจำปีการศึกษา ๒๕๒๒ ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ มีความตอนหนึ่งว่า

“นายเพื่อ หริพิทักษ์ เป็นผู้มีความสามารถดีเด่นในงานจิตรกรรมและศิลปะไทย เป็นที่ยอมรับในวงการศิลปะ เป็นที่รู้จักกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเคยได้รับรางวัลเกียรติยศอันมีเกียรติหนึ่ง เหรียญทองจากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ถึง ๓ ครั้ง จนเป็นที่ยกย่องจากคณะกรรมการงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ให้เกียรติเป็นศิลปินชั้นเยี่ยมในสาขาวิชาจิตรกรรม นายเพื่อ หริพิทักษ์ ได้เดินทางออกไปสำรวจและค้นคว้าศิลปะวัฒนธรรมในท้องที่ต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศไทยด้วยทุนส่วนตัว เพื่อศึกษาความเป็นมาของศิลปะวัฒนธรรมและมีมือเชิงช่างตามวัดวาอารามและโบราณสถานต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็ได้ชี้แจงให้ชาวบ้านท้องถิ่นนั้น ๆ ให้รู้จักคุณค่า

ของศิลปะไทยโบราณ และขอให้ท่านช่วยกันรักษาศิลปะที่หายาก อันเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติเหล่านั้นไว้ ซึ่งชาวบ้านแต่ละแห่งให้ความร่วมมือด้วยดี นายเพื่อ หริพิทักษ์ ได้ใช้ความรู้ความสามารถ โดยให้ความร่วมมือกับทางราชการ ในการอนุรักษ์ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ด้วยการซ่อมแซมขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก นับว่าเป็นผู้ที่ได้ปฏิบัติกิจอันเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศชาติ สมควรได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาจิตรกรรม ของมหาวิทยาลัยศิลปากรเพื่อเป็นเกียรติประวัติสืบไป”

ด้วยใจรักศิลปะวัฒนธรรม และการอุทิศชีวิตให้กับการศึกษาค้นคว้าและการอนุรักษ์ศิลปกรรมของชาติในทุกพื้นที่ทั่วประเทศอย่างไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก เป็นเหตุให้อาจารย์

21 กองทัพวานรในขบวนทัพของพระลักษมณ์ คัดลอกจากหอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Reproduction of the story of Ramayana from the Library of Wat Rakang Kositararam

Altogether, Fua Hariphitak spent 23 years as a civil servant until his retirement in October 1970. Even after his retirement, he remained active in reproducing Thai art, thanks to his good health, rich knowledge and unrivalled expertise in fine arts. For this reason, Silpakorn University invited him to remain with the university as a specialist in fine arts and ancient Thai art, teaching and conducting research work in Thai art to accommodate the objective of the Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts. He remained in the position for five years, until he turned 65 in 1975.

In 1970 Fua became a member of

the Wat Phasri Rattanasatsadaram (Temple of the Emerald Buddha) Restoration Committee. Four years later he was reappointed by Prime Minister's Order to the same committee, but differences in principles of conservation among committee members soon led to his resignation.

Fua's continuous contribution to art education and conservation received recognition when Silpakorn University conferred on him an honorary doctorate degree in Fine Arts on October 14, 1980. The citation during the degree conferring ceremony gave tribute to his life-long passion, as follows:

"Nai Fua Hariphitak has shown

Ramon Magsaysay
August 31, 1907 - March 17, 1957

Tua Hariphitak
1983 Ramon Magsaysay Award
for
Public Service

in recognition of his preserving and teaching a younger generation art forms that distinguish Thailand's unique graphic and architectural heritage.

Manila on 31 August 1983

Quintiano S. Amor
Belin G. Abrea

เพื่อล้มปวดยไประยะหนึ่ง ซึ่งขณะนั้นเป็นช่วงเวลาที่ท่านกำลังรับผิดชอบงานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง และควบคุมดูแลการบูรณะปฏิสังขรณ์หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม ที่ท่านมุ่งมั่นจะกระทำให้แล้วเสร็จทันกับวาระสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี อาจารย์เพื่อ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้เป็นคนไขในพระบรมราชานุเคราะห์ ยังความปิติยินดีแก่อาจารย์เป็นอย่างมากยิ่ง

เมื่องานบูรณะครั้งสำคัญนี้สำเร็จลงอย่าง

สมบูรณ์ มูลนิธิรางวัลแมกไซไซ ตระหนักถึงความวิริยะอุตสาหะ และการอุทิศตนให้กับงานศิลปะและมรดกทางวัฒนธรรมของท่านอย่างแท้จริง จึงได้ประกาศให้ท่านเป็นผู้ได้รับรางวัลรามอนแมกไซไซอันทรงเกียรติ ในสาขาบริการชุมชน ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๖

อาจารย์เพื่อ ได้เดินทางไปรับรางวัลที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยมีอาจารย์อนันต์ วิริยะพินิจ แห่งสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมเดินทางไปด้วยใน

an outstanding ability both academically and artistically. Not only is such exemplary ability admired by his compatriots, but it has also earned him international recognition. Moreover, the gold medals he received on three separate occasions at the Annual National Exhibitions of Art have won him unanimous acclaim as *artiste exéplaire* in fine arts, as pronounced by the Organizing Committee.

“Throughout his life, Nai Fua Hariphitak has conducted surveys in art culture that have taken him to every region of the country. All this has been done on his own initiative and on his own expense. In his explorations, he has continued his quest in acquiring knowledge of artistic and cultural origins as well as their craftsmanship that have left their traces in countless temples and other ancient monuments.

“All along, he has shared his deep sense of appreciation of traditional Thai art with the people he had come in contact with during these artistic surveys. He has spent his time explaining untiringly to them the value and the impor-

tance of preserving the invaluable national treasure. His efforts have seldom failed him as due cooperation has always come forth.

“Numerous murals have been salvaged and restored, thanks to Nai Fua’s rich knowledge and ability. Without reservation, such is the significant service to the country deserving Silpakorn University’s Honorary Doctorate Degree of Fine Arts.”

Inspired by his great love of art and culture, Fua dedicated his entire life to undertaking studies and conservation of art for fear that the national heritage would fade beyond repair. At one point during the restoration of mural paintings and supervising the restoration of Wat Rakang Kositaram’s Traipitaka Library, two projects simultaneously being undertaken in conjunction with the celebration of Bangkok’s bicentennial anniversary, Fua fell ill which caused wide concern among many people, including His Majesty the King who, upon learning of Fua’s illness, immediately commanded that Fua be given medical

ฐานะผู้ติดตามและช่วยเหลือดูแลท่านด้วย เนื่องจากสุขภาพของท่านไม่สู้ดีนัก

ในพิธีรับรางวัล ท่านได้กล่าวคำปราศรัยเป็นภาษาอังกฤษซึ่งอาจารย์กรุณา กุศลาลัย ได้ถ่ายทอดความเป็นภาษาไทย ดังนี้

“ข้าพเจ้าเป็นศิลปินผู้ไม่มีความสันทัดในการพูดมากนัก ทั้งรางวัลและเกียรติที่ข้าพเจ้าได้รับวันนี้ ก็สร้างความตื่นตันใจให้แก่ข้าพเจ้า จนข้าพเจ้าไม่สามารถสรรหาคำพูดมาแสดงความขอบคุณแก่ท่านได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม ข้าพเจ้าขอน้อมรับรางวัลและเกียรตินี้ไว้ด้วยความเต็มใจและเต็มกายเป็นที่สุด

ข้าพเจ้าพอจะเรียนให้ท่านทั้งหลายได้ทราบไว้ เพื่อนร่วมชาติส่วนใหญ่ของข้าพเจ้า รับทราบข่าวการได้รับรางวัลของข้าพเจ้าด้วยความชื่นชมยินดี ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าการได้รับรางวัลของข้าพเจ้า เป็นสิ่งที่เพิ่มพูนกำลังใจให้แก่ศิลปินทั้งหลายในประเทศของเรา โดยเฉพาะศิลปินที่มีความปรารถนาจะอนุรักษ์มรดกทางด้านศิลปกรรมของชาติเราไว้ และในขณะเดียวกันก็เป็นการให้กำลังใจแก่ศิลปินที่มีเจตนาแน่วแน่ ในอันที่จะสร้างสรรค์สิ่งที่มีคุณค่าเพื่อบรรลุความจริง และความงามด้วย

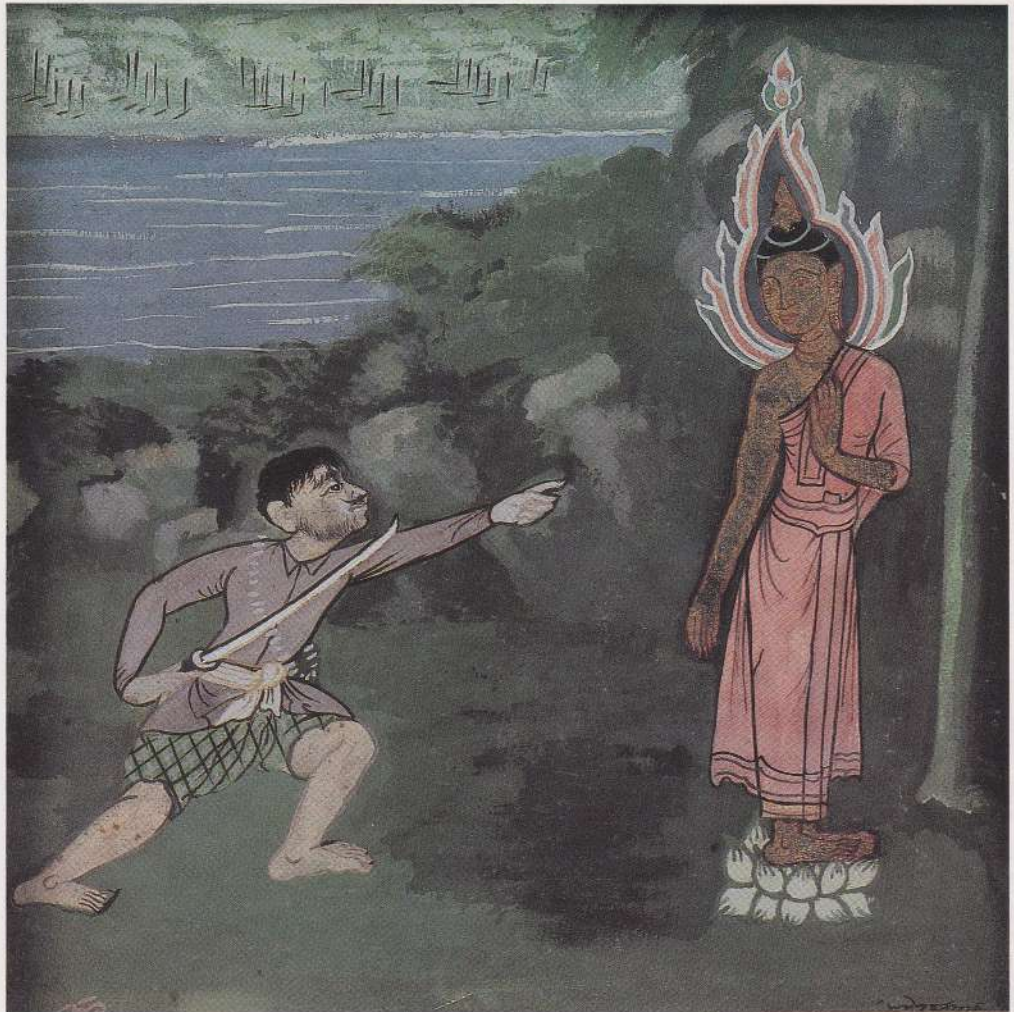
ในโอกาสอันมีความสำคัญนี้ ข้าพเจ้าอดไม่ได้ที่จะระลึกถึงพระคุณบูรพาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่ในอดีต เช่น พระคุณเจ้าท่านอาจารย์นาถ เป็นต้น ซึ่งได้นุถุจฉงงานศิลปกรรมอันมีค่าล้ำลึกไว้จนเป็นเหตุจูงใจให้ข้าพเจ้าอุทิศชีวิตเพื่อศึกษางานของท่าน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อจะได้อนุรักษ์งานศิลปกรรมเหล่านั้นไว้ เป็นสมบัติของชนรุ่นหลัง

อนึ่งข้าพเจ้าจะลืมนเสียมิได้ที่จะจารึกพระคุณของครูบาอาจารย์ บรรดาท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านวิชาจิตรกรรมให้แก่ข้าพเจ้า

ทั้งยังได้ฝึกฝนให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้และเข้าใจถึงกรรมวิธีในการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง ข้าพเจ้าได้ศึกษาหาความรู้เหล่านี้ในประเทศมาตุภูมิของข้าพเจ้า อีกทั้งในประเทศอินเดียและอิตาลี โดยเฉพาะแล้วข้าพเจ้าขอจารึกพระคุณของท่านศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้มีเลือดเนื้อเชื้อไขเป็นชาวอิตาลี แต่ได้ใช้ชีวิตอย่างชาวเอเชีย และท่านก็จบชีวิตอย่างคนไทย ข้าพเจ้าขอระลึกถึงท่านเป็นพิเศษมากกว่าผู้ใด หากปราศจากการสนับสนุนและให้กำลังใจของท่านผู้นี้แล้วไซ้ ข้าพเจ้าคงจะก้าวมาไม่ถึงไกลถึงเพียงนี้ ข้าพเจ้าขอมอบเกียรติที่ข้าพเจ้าได้รับในวันนี้แก่บูรพศิลปิน ครูอาจารย์ ตลอดจนศิลปินร่วมสมัย และลูกศิษย์ของข้าพเจ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอมอบเกียรตินี้แก่ศิลปินที่อุทิศชีวิตเพื่อรับใช้ศิลปะโดยไม่คำนึงถึงชื่อเสียงและลาภส่วนตัวเพราะ “ศิลปะนั้นยาวนาน แต่ชีวิตของคนเราสั้น” ในที่สุดนี้ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณอย่างจริงใจต่อคณะกรรมการมูลนิธิ แมกไซไซ ที่ได้มีน้ำใจกว้างขวางเข้าใจงานของพวกเราในฐานะที่เป็นศิลปิน..”

นับว่า ท่านเป็นศิลปินไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลรามอนแมกไซไซ ชาวไทยต่างพากันชื่นชมยินดีกับเกียรติยศที่ท่านได้รับ มีการเสนอข่าวและเรื่องราวการรับรางวัลของท่านอย่างเกียวกวราวทั้งทางหนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อมวลชนทุกสาขา

คำประกาศเกียรติคุณสำหรับรางวัลที่มูลนิธิรามอนแมกไซไซ จัดทำขึ้นนั้น สรุปได้ว่าอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ เป็นผู้อนุรักษ์ศิลปกรรมของไทยและได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านศิลปะให้กับคนรุ่นใหม่ ได้อุทิศเวลาและชีวิตให้กับงานอนุรักษ์ ศึกษาและค้นคว้า สงวนรักษาต้นกำเนิดของศิลปกรรมประเพณีของไทย

22 คัดลอกจากพระที่นั่งพุทไธสวรรย์

Reproduction

care under His Majesty's patronage.

Fua's dedication to art also caught the attention of the Magsaysay Award Committee, which nominated him for the Magsaysay Award in Public Service in 1983.

On August 12 of that same year, Fua left for Manila to receive the award which was due to be given on August 31. Because of his poor health, Fua was accompanied on the trip by Anant Wiriapinit of Thammasat University's Institute of Thai Case Studies.

Fua's touching address during the Award Presentation Ceremony reflected the modesty of the artist and once again demonstrated his passion for and dedication to Thai art:

"I am an artist who is not very good at speaking and the award is too overwhelming for me to adequately express my appreciation of the honor you kindly bestowed upon me. It is in humility that I accept this Award.

"When news of the Award reached the public in my country, I was glad to

ทั้งยังได้เขียนหนังสือเผยแพร่ความรู้ และกระตุ้นให้ชาวไทยสำนึกตระหนักในคุณค่าของศิลปะไทย ได้ชุบชีวิตศิลปกรรมไทยขึ้นใหม่ นอกจากนี้คำประกาศเกียรติคุณยังได้สดุดียกย่องผลงานของอาจารย์เพื่อว่า ผลงานอนุรักษ์ชั้นสุดท้ายของท่าน คือการอนุรักษ์หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม เป็นงานที่สมบูรณ์ที่สุด นับได้ว่าเป็นแหล่งชุมทรัพย์ทางสถาปัตยกรรมอันล้ำค่าของประเทศไทย และของเอเชียอาคเนย์โดยรวม

ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๕ อาจารย์เพื่อได้มีโอกาสร่วมเป็นที่ปรึกษาของโครงการวิจัยวิธีการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนังวัดช่องนนทรี โดยมี ม.ร.ว.ทองใหญ่ ทองใหญ่ เป็นหัวหน้าโครงการ และ

มูลนิธิโตโยต้า ประเทศญี่ปุ่น เป็นผู้ให้การสนับสนุน ในช่วงระยะเวลานี้ ท่านยังคงรับราชการเป็นลูกจ้างชั่วคราว ตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญศิลปะไทย ณ วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร และได้รับมอบหมายให้สอนนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ และปีที่ ๕ และนอกเหนือจากงานสอนแล้ว ท่านยังเป็นประธานโครงการคัดลอกจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดประดู่ในทรงธรรม จังหวัดอยุธยาด้วย ในช่วงเวลาเดียวกันนี้ การบูรณะปฏิสังขรณ์หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม ได้เสร็จสิ้นลงอย่างสมบูรณ์

เมื่อย่างเข้าสู่วัย ๗๓ ปี อาจารย์เพื่อ เริ่มมีโรคตา แต่ก็มิได้เป็นอุปสรรคต่อการสร้างสรรค์งานเท่าใดนัก ท่านยังคงอุทิศเวลาให้กับการทำงาน และดูแลคุณสมถวิล ผู้ภรรยา ณ บ้านพัก

23 งานคัดลอกจากวัดศรีชุม สุโขทัย
Reproduction from Wat Sri Chume, Sukhothai

24 คัดลอกจากพระที่นั่งพุทไธสวรรย์
Reproduction

learn that the people were quite enthusiastic. I think the Award gave much encouragement to artists, especially those who wish to preserve national heritage as well as those who are determined to create something of great value for truth and beauty.

“On an occasion like this, I cannot help but think with gratitude of the great masters of the past, such as the Venerable Phra Acharn Nag, who created work so profound that I felt I must devote my life to study his creation in order to understand it and conserve it for the younger generations.

“I must also mention my indebtedness to those who taught me the art of

painting and the technique of conserving mural paintings. I learned these valuable lessons in my country, as well as in India and Italy. It is to the late Professor C. Feroci, or Silpa Bhirasri, an Italian by birth who lived as an Asian and died as a Thai, that I owe more than to anyone else. Without his encouragement I would not have come this far.

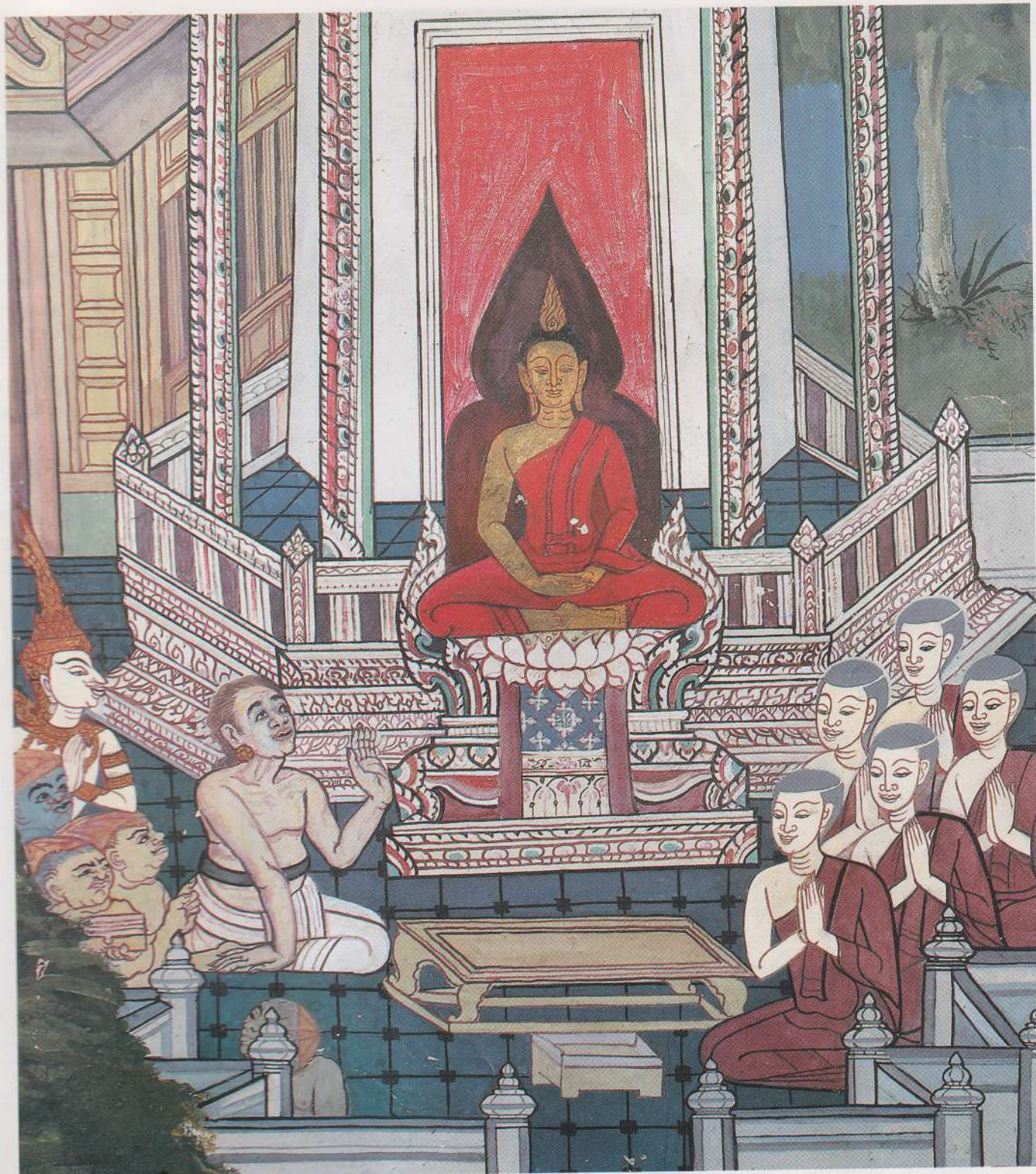
“I wish to share this honor with all my predecessors and teachers, as well as my pupils and contemporaries, especially those who devote their lives to serve the arts rather than seek personal fame and wealth. *Art Longa Vita Brevis*.

“Last but not least, I wish to thank all trustees of the Magsaysay Foundation for being so generous in understanding our work as artists.”

Fua Hariphitak was the first Thai to receive the Magsaysay Award. The nation shared the honor, welcoming the news with elation. Almost all the local newspapers reported the presentation of the Award, making it one of the most celebrated events of the time which brought pride to the nation as a whole.

According to the citation of the Magsaysay Award Foundation, Fua Hariphitak was chosen “not only for his crucial role in preserving Thai arts, but also due to the knowledge of art he imparts to the younger generations.” The citation also mentioned his dedication to the preservation, study and research on the origins of Thai art and culture, resulting in written literature important as future reference. The Foundation concludes that through his efforts, Fua has succeeded in stimulating the public to be better aware of the great value of Thai art.

The Foundation proclaimed Fua's last project, the restoration of Wat

25 สัจจะนิครนถ์เฝ้าพระพุทธเจ้า คัดลอกจากพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
Reproduction from the life story of the Lord Buddha in Buddhaisawan Hall,
National Museum, Bangkok

ในชอยนาคบ่ารุง เขตป้อมปราบ กรุงเทพฯ

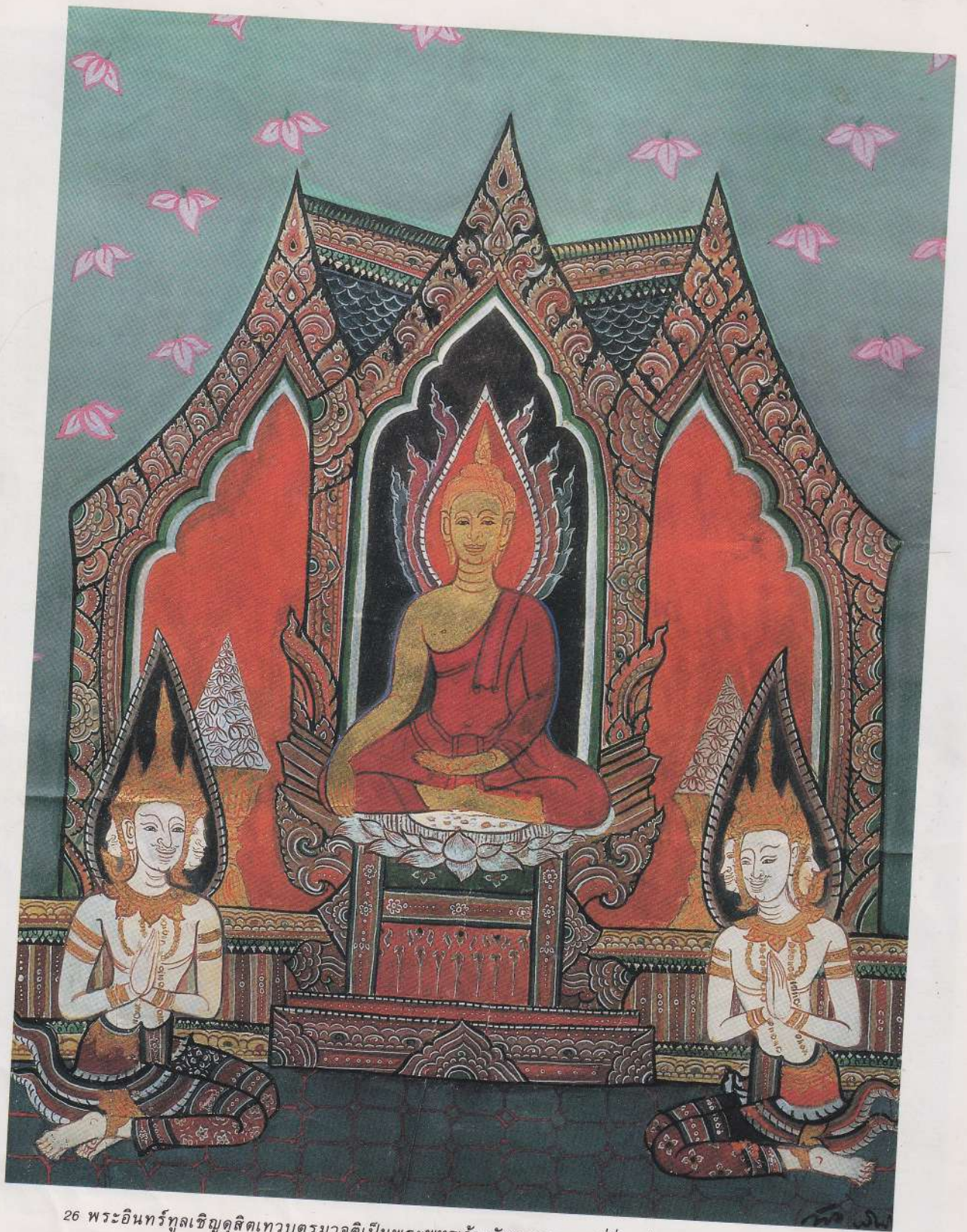
ในปี พ.ศ. ๒๕๒๘ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เริ่มโครงการศิลปินแห่งชาติขึ้น ด้วยจุดประสงค์จะประกาศเกียรติคุณศิลปินที่มีผลงานดีเด่นจนได้รับการยกย่อง และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุน ยกย่อง ช่วยเหลือ และจัดสวัสดิการให้กับศิลปินผู้ได้รับการคัดเลือก และปรากฏว่า อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ เป็นศิลปินอาวุโสท่านแรกที่ได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้มอบเกียรติบัตรให้แก่อาจารย์เพื่อ ในฐานะบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาศิลปะ (ด้านจิตรกรรม) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๙

ชั่วชีวิตของอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ท่านเป็นศิลปินไทยผู้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในฐานะศิลปินผู้ยิ่งใหญ่อย่างแท้จริง ท่านได้สร้างสรรค์สื่ออันเป็นคุณประโยชน์แก่วงการศิลปะและวัฒน-

ธรรมเป็นอย่างยิ่ง ในส่วนที่เป็นศิลปะนั้น ท่านมิได้เป็นแต่เพียงผู้นำทางด้านศิลปะสมัยใหม่เท่านั้น แต่ท่านได้ย้อนกลับไปอนุรักษศิลปะในอดีตที่ประมาณค่ามิได้

อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ได้ชื่อว่าเป็นผู้ให้มาโดยตลอด ไม่ว่าท่านจะคิดทำอะไร ท่านจะนึกถึงผู้อื่นก่อนเสมอ ท่านต้องใช้ชีวิตฟันฝ่าอุปสรรคนานับประการ ทั้งในขณะที่ท่านเดินทางไปศึกษาและใช้ชีวิตในต่างแดน ในระหว่างการรับราชการ หรือเดินทางไปยังถิ่นทุรกันดารเพื่อศึกษาซ่อมแซมบูรณะศิลปกรรมอันเป็นสมบัติของชาติ ทั้งนี้โดยปราศจากความหวังเกรงภัยอันตรายใดๆ ทั้งสิ้น ท่านให้อภัยผู้ที่คิดร้ายและไม่ปรารถนาดีต่อท่านเสมอ โดยยึดถือคติประจำใจอยู่ประการหนึ่ง คือ “ดูความดีของคนอื่น พิจารณาความบกพร่องของตนเอง” ท่านมุ่งกระทำในสิ่งที่ท่านตระหนักว่าเป็นการสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ อันหมายถึงการอุทิศชีวิตทั้งชีวิตให้กับศิลปะของชาติ มากกว่าที่จะแสวงหาความสุขหรือผลประโยชน์ให้กับตนเอง

26 พระอินทร์ทูลเชิญดุสิตเทวบุตรมาจัดเป็นพระพุทธเจ้า คัดลอกจากพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
Reproduction from the life story of the Lord Buddha in Buddhasawan Hall, National Museum, Bangkok

Rakang Kositaram's Traipitaka Library, which was completed in 1982, as "most exemplary in restoration disciplines, serving as Thailand's architectural trough as well as a model significant to Southeast Asia."

Even after the restoration of Wat Rakang Kositaram's Traipitaka Library had been completed, Fua lived a very active life. In 1981-1982 he was involved in a research project on the methods of preserving Wat Chong Nonsee's mural paintings as a consultant. Led by M.R. Thongyai Thongyai, the project received financial support from Japan's Toyota Foundation. At the same time, Fua taught part-time to 4th year and 5th year students at the School of Arts and Crafts, Silpakorn University, and played a leading role in the Recording of Wat Phradu Nai's Mural Paintings Project in Ayutthaya.

Fua's health problems started to surface when he turned 73. He began to have problems with his eyesight, but he did not let it serve as an obstacle to his creative thrusts. At the twilight of his life, Fua divided his time between his work and tending his wife at their home in Soi Nak Bumroong in Bangkok's Promprab district.

In 1985 the National Culture Commission, which initiated the National Artists Program, named as outstanding artists Thais whose works have been widely accepted and recognized. The recognition came with welfare for the honored artists, and once again Fua was the first to be named National Artist in Visual Art.

Fua was accorded another honor the following year, when the National Identity Commission under the Prime Minister's office presented him with its Certificate of Appreciation and named

him 1986's National Outstanding Citizen of the Year in Fine Arts.

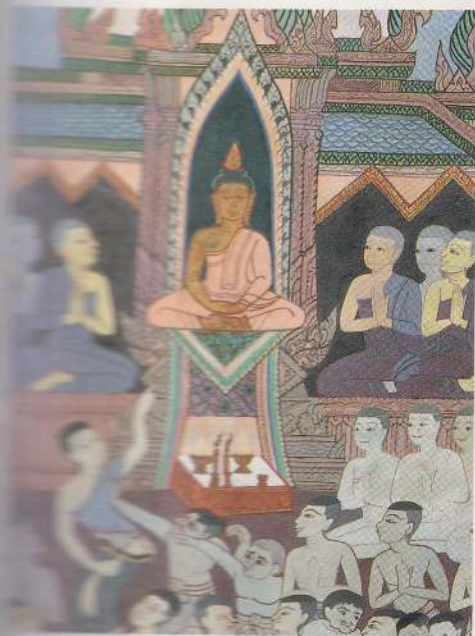
At the age of 83, Fua's health started to fail him. His poor health no longer afforded him the energy and prowess needed for tedious work. Fua had lived a life of hard work and trodden many troubled waters.

Throughout his life, Fua had made his name known to artists both at home and abroad. It is without exaggeration that he was among the country's greatest artists in every sense. He had left invaluable works as legacy to Thai art and culture. Far from being a leader only in modern art, Fua's farsightedness has inspired conservation efforts for traditional art that has become the conscience of today's young artists.

He had always been a giver; he had never put his personal interest before those of others. Yet, his life had seen many stumbling blocks while studying abroad, during his time in the civil service, and on his numerous trips to remote areas either to further his studies or to carry out restoration works of national importance. He was never vengeful, on the contrary, he was a man with a forgiving heart.

Living practically true to his motto, "Take note of the good side of others and observe your own weaknesses," Fua kept his distance from any form of bias, devoting instead all his attention and energy to creating work he considered useful to others. Indeed, his whole life was dedicated to his only love -- art -- giving priority to national art at his own expense.

Fua Hariphitak belonged to the rank of great man younger generations could look up to for inspiration.

การแกะสลักพระพุทธรูปจากหินทราย
 พระพุทธเจ้าโคตรกสิณ
 การแกะสลักพระพุทธรูปจากหินทราย
 พระพุทธเจ้าโคตรกสิณ
 Restoration from the life story of the Lord
 Buddha in Buddhasawan Hall, National Museum,
 Bangkok

งานบูรณะปฏิสังขรณ์ Restoration Work

อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ได้ชื่อว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญคนสำคัญที่สุดคนหนึ่งของประเทศไทย ทางด้านการอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง ท่านได้ศึกษาและค้นคว้าอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตั้งแต่เมื่อท่านเดินทางกลับจากการศึกษาในประเทศอินเดีย และพบว่าจิตรกรรมไทยโบราณตามวัดวาอารามนั้นเริ่มอยู่ในสภาพลงเลือนบ้างก็ถูกน้ำฝนซึ่งไหลซึมจากเพดานโบสถ์วิหาร ลงไป สาเหตุใหญ่นั้นเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศซึ่งมีความชื้น ประกอบกับเทคนิคการเขียนภาพบนผนังในสมัยโบราณ ใช้สีฝุ่นผสมกาวภาพจึงไม่มีความคงทนพอจะติดอยู่บนผนังได้นาน สีเกิดร่อน กะเทาะหลุดไปในที่สุด และด้วยสาเหตุดังกล่าวนี้ทำให้ภาพเขียนมีค่าเป็นจำนวนมากตั้งแต่สมัยโบราณ มีหลักฐานปรากฏให้เห็นเพียงเล็กน้อย

อาจารย์เพื่อ ตระหนักว่า ภาพเขียนที่ชำรุดเสียหายเหล่านั้น หากไม่มีการคัดลอกภาพที่หลงเหลืออยู่ และไม่บูรณะซ่อมแซม ตลอดจนอนุรักษ์ไว้แล้ว ศิลปกรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ไว้ให้คนรุ่นหลัง คงจะสูญสิ้นไปอย่างไม่ต้องสงสัย ดังนั้น ท่านจึงตระเวนไปตามที่ต่าง ๆ เพื่อคัดลอกภาพที่หลงเหลือเอาไว้เป็นหลักฐาน ท่านได้ทำการศึกษาวិเคราะห์

รูปแบบของภาพเขียนในแต่ละแห่ง และใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวร่วมกับทุนสนับสนุนส่วนหนึ่งอนุรักษ์ผลงานศิลปกรรมไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษาต่อมา

ความสนใจในศิลปะไทยของท่านมีมานานแล้ว ก่อนหน้าที่ท่านจะเดินทางไปศึกษาที่ประเทศอินเดีย ท่านเคยได้รับมอบหมายจากศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ให้เดินทางไปเขียนภาพที่จังหวัดลำพูน และเชียงใหม่ สเก็ตซ์ภาพศิลปะวัตถุต่าง ๆ ไว้เพื่อนำมาใช้สำหรับสอนนักศึกษา ขณะเดียวกัน ท่านได้ศึกษารูปแบบของศิลปะไทยตลอดจนบันทึก รวบรวมข้อมูลเหล่านั้นไว้อย่างมีระบบ

เมื่อครั้งที่ท่านได้เดินทางไปศึกษาต่อในประเทศอินเดียนั้น ท่านได้เห็นแบบอย่างของท่านรพินทรนาถ ฐากูร ซึ่งได้ปฏิรูปศิลปะโดยการโน้มน้าวใจชาวอินเดียมิให้ละทิ้งลักษณะประจำชาติ และใช้วิธีการส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถไปคัดลอกภาพเขียนที่มีคุณค่าตามแหล่งต่าง ๆ มาติดตั้งไว้ให้ศึกษา สิ่งนี้มีส่วนทำให้ท่านเล็งเห็นคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมไทยว่า สมควรที่จะได้มีการศึกษาค้นคว้า และนำมาเผยแพร่และกระตุ้นให้นักศึกษาศิลปะและชาวไทยทั่วไป รู้จักคุณค่าของศิลปะไทยให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้

Fua Sripitak was undoubtedly one of Thailand's foremost specialists in the conservation of murals. Since his return from India he had devoted his life studying and restoring old works of art.

When he first set out to study traditional murals at different temples, he found that most of the art works badly needed restoration and that some barely had any distinct traces left due to the ravages of time and nature. Conditions in Thai temples seldom favored mural art and leaking rain often contributed to its deterioration. High humidity, along with the tempera technique used in mural paintings by masters of the past, hardly helped the works to withstand erosion. As a result, few precious murals survived.

Fua realized that unless urgent recording, restoration and preservation of what was left of the fading murals were made, younger artists stood no chance to study the invaluable works of art.

Prompted by this stark reality, Fua traveled the breadth and length of the country studying, analyzing and recording murals. The innumerable trips he made helped him establish a pattern of regional murals which would

be useful to future generations. This work was made possible by financial support from various sources as well as his own money.

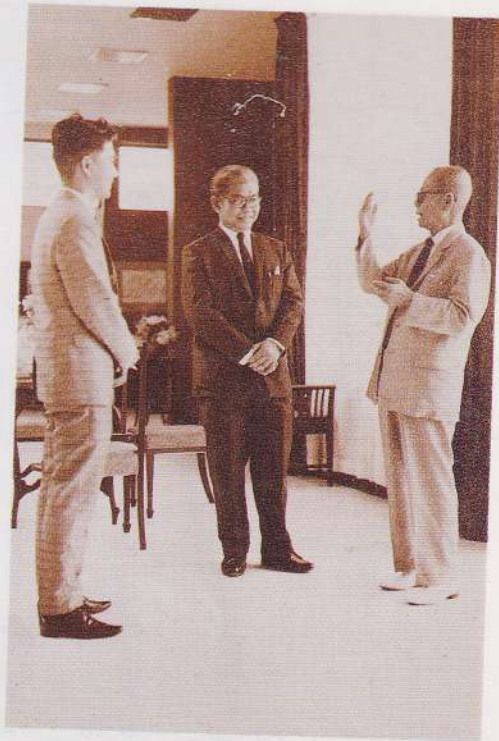
Evidence suggests that Fua's interest in traditional Thai art stretched to the days prior to his departure for India. Professor Silpa Bhirasri once sent him

ทำให้ท่านเริ่มงานคัดลอกเผยแพร่จิตรกรรม
ของไทยเมื่อเดินทางกลับจากประเทศอินเดีย
ในพ.ศ. ๒๔๘๘ นั้นเอง

ในระยะแรก อาจารย์เพื่อเริ่มต้นคัดลอก
จิตรกรรมฝาผนังที่วิหารพระศรีสากยมุนี วัด
สุทัศน์เทพวรารามซึ่งเป็นภาพ กิณกร กิณรี
คัดลอกภาพเวสสันดรชาดก และภาพพุทธประวัติ
ที่วัดสุวรรณาราม บางกอกน้อย ธนบุรี เมื่อ
งานคัดลอกเสร็จแล้ว ท่านได้นำงานนั้นมามอบ
ให้ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี และแม่ในระยะ
แรก ท่านจะไม่ได้รับการสนับสนุนเพราะเหตุว่า
ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เห็นว่าท่านมีความ
สามารถในการสร้างสรรค์งานศิลปะมากกว่าจะ
ทำการคัดลอกภาพ แต่ต่อมายุ่งภายหลัง ศาสตรา-
จารย์ศิลป์ พีระศรี เริ่มศึกษาศิลปะไทย ท่านจึง
เข้าใจถึงคุณค่าของจิตรกรรมไทย ดังนั้น อาจารย์
เพื่อจึงได้รับการสนับสนุนให้คัดลอกงานจิตรกรรม
ด้วยใจรักของท่านต่อไป

อาจารย์เพื่อ มีสายตาแหลมคมในการมอง
ดูภาพ และเลือกคัดลอกงานที่มีคุณค่า มีเอก-
ลักษณะเฉพาะ สมบูรณ์ด้วยความงาม ออกมาให้
เป็นที่ประจักษ์ งานคัดลอกจิตรกรรมฝาผนัง
ของอาจารย์เพื่อได้รับการสนับสนุนจาก พ.ท.
หลวงรณสิทธิพิชัย อธิบดีกรมศิลปากร โดยทาง
กรมศิลปากรได้ออกค่าใช้จ่ายในการทำงาน
ให้ท่าน และท่านได้เริ่มงานคัดลอกภาพที่วัด
พุทธไสวรรย์ วัดราชบูรณะ และวัดมหาธาตุ
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๑ มีการนำงานคัดลอก
จิตรกรรมฝาผนังของอาจารย์เพื่อ ไปแสดง ณ
สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงลอนดอน ประเทศ
อังกฤษ เป็นครั้งแรก ซึ่งงานนี้ ศาสตรา-
จารย์ศิลป์ พีระศรี ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล
ไทยให้เป็นผู้ดำเนินงาน

การแสดงครั้งต่อมา คือในเดือนมีนาคม
พ.ศ. ๒๔๙๕ จัดโดยกรมศิลปากร งานที่น่าออก
แสดงเป็นภาพคัดลอกจากจิตรกรรมฝาผนัง
สมัยอยุธยา นับได้ว่าครั้งนี้เป็นการแสดงงาน
ของอาจารย์เพื่อครั้งแรกในประเทศไทย โดย
จัดขึ้นที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ศาสตราจารย์
ศิลป์ พีระศรี ได้เขียนบทความเป็นภาษาอังกฤษ
ชื่อ Thai Painting ลงในสูจิบัตร และพระยา-
อนุমানราชชน เป็นผู้แปลเป็นภาษาไทยโดย
ให้ชื่อว่า "ภาพจิตรกรรมไทย" ลงในวารสาร
ศิลปากร ปีที่ ๖ เล่มที่ ๑ และ ๒ พ.ศ. ๒๔๙๕

ในปีเดียวกัน อาจารย์เพื่อได้ทำการคัด
ลอกภาพเขียนโบราณที่วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย
ผลงานคัดลอกของท่านมีมากมาย งานคัดลอก
ชิ้นเอกของท่านคืองานคัดลอกจิตรกรรมฝาผนัง
จากวัดเจติยเจ็ดแถว อำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัด
สุโขทัย วัดใหญ่สุวรรณาราม จังหวัดเพชรบุรี

to Lamphun and Chiang Mai on a painting assignment to record different artifacts for teaching purposes. He studied the pattern of Thai art and made a systematic note of all the information he collected.

In India, Fua had the opportunity to observe the methods used by the great Rabindranath Tagore, who successfully convinced his countrymen to retain their national identity by supporting capable individuals to record valuable paintings from different localities for future study.

Tagore's revolutionary approach to art preservation was crucial to Fua's awakening on the value of art as a national cultural heritage. He realized that in order to make the Thai people better aware of the significance of Thai art, serious study and research were indis-

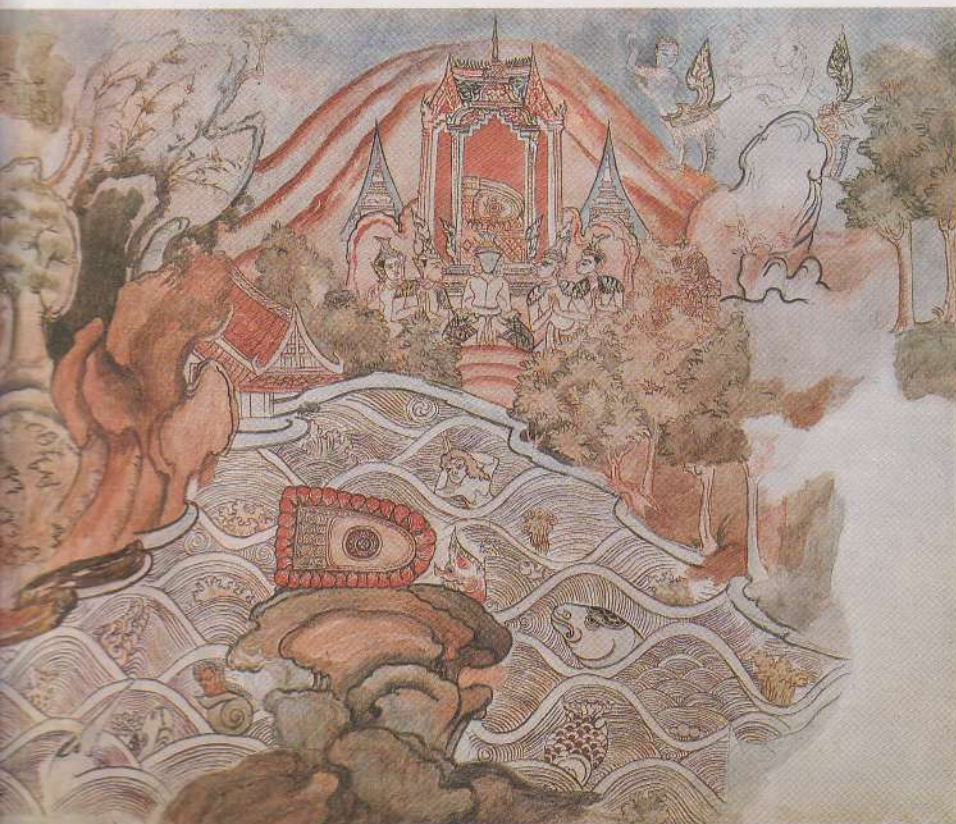
pensable and that the knowledge derived from these exhaustive undertakings must be made widely available to both art students and the public at large. Upon his return to Thailand in 1946 Fua set out to realize his personal crusade to record traditional Thai paintings.

He started with the murals of Wat Sudhat Dhepvararam's Phra Sri Sakhamuni Shrine depicting *kinnons* and *kinnarees* (half-bird, half-human beings), followed by scenes from Vessandorn Chadok (Jataka) and other paintings of the Buddha's life on the wall of Wat Suwanaram in Bangkok Noi, Thon Buri.

Fua was a lone crusader at the outset of his deep passion. Not even the trusted Professor Silpa Bhirasri seemed to be convinced, believing instead that his protege should use his talent in doing creative work rather than reproductions of ancient art. It was not until Professor Silpa himself developed an interest in Thai art and started to study it did he come to comprehend Fua's fervor and lend his unremitting support. However, Fua was a difficult person to please, and he was selective in his work. Only paintings with outstanding and unique characters won his astute judgment, but the results were unmistakable as they always presented the unadulterated qualities of both aesthetics and impeccability.

Eventually, Fua's efforts were noted and supported financially by Lieutenant Colonel Luang Rhonasiitthi-Bhichai, then Director-General of the Fine Arts Department. His backing as well as those of other authorities enabled Fua to start reproducing the mural paintings at Wat Buddhaisawan, Wat Ratchaburana, and Wat Mahadhat in Ayutthaya.

Fua's reproductions were first shown at an exhibition at the Thai Embassy in London in 1948. The fact

คำหนักพระพุทธรโฆษาจารย์

ภาพพระบฏ จากอำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่ และงานคัดลอกสมุดไตรภูมิ ฉบับธนบุรี จากหอสมุดแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๐๒ กรมศิลปากรจัดงานแสดงผลงานคัดลอกจิตรกรรมฝาผนังของอาจารย์เพื่อและภาพถ่าย ณ หอศิลป์ กรมศิลปากร พร้อมทั้งตีพิมพ์หนังสือเรื่อง “คุณค่าของจิตรกรรมฝาผนัง” เขียนโดย ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ความเป็นธรรมบรรณาการแต่พระภิกษุและสามเณรที่ได้เข้าชมงานแสดงดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากเห็นคุณค่าว่าภาพจิตรกรรมเหล่านั้นนอกจากจะเขียนขึ้นเพื่อประดับตกแต่งผนังโบสถ์วิหารแล้ว ยังมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้ผู้ชมเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระบรมพุทธานุภาพ เมื่อเห็นคุณค่าจะก่อให้เกิดความหวงแหนเอาใจใส่ดูแลรักษา ต่อมาภายหลัง ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้มอบหมายให้อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ และคุณอังคาร กัลยาณพงศ์ ร่วมกันทำการวิจัยภาพจิตรกรรมฝาผนังสกุลช่างนันทบุรี โดยสภาวิจัยแห่งชาติเป็นผู้อนุเคราะห์ทุนสนับสนุนการวิจัยดังกล่าว การวิจัยสำเร็จในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ และต่อมา ได้มีการรวบรวมข้อมูล จัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ “จิตรกรรมฝาผนังสกุลช่างนันทบุรี” ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖

งานจิตรกรรมฝาผนังสกุลช่างนันทบุรีซึ่งอาจารย์เพื่อและคณะได้ทำการวิจัยและคัดลอกนั้นเป็นจิตรกรรมในวัดปราสาท วัดชมพูเวก และวัดโพธิ์บางโอ

อาจารย์เพื่อได้ให้สัมภาษณ์ในคอลัมน์ “ประกายศิลป์” ซึ่งเขียนโดย จันทร์สะบัดแสง ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๒ มีคำกล่าวที่น่าสนใจเกี่ยวกับงานอนุรักษและศิลปะไทย ว่า...

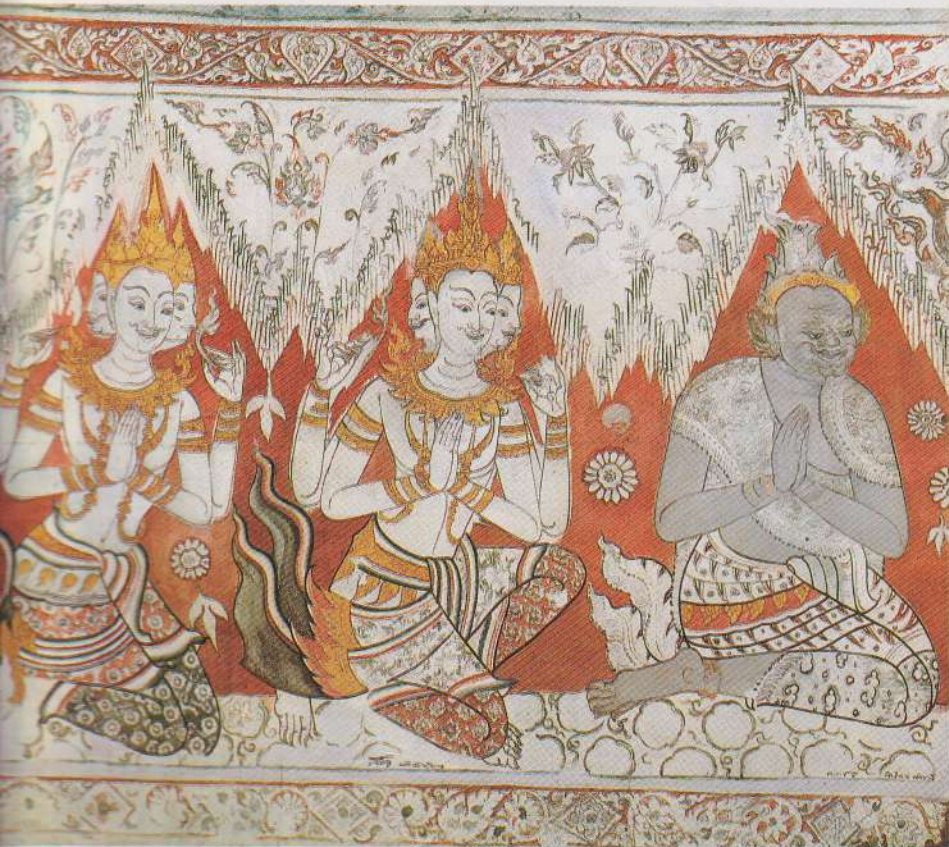
“งานศิลปะไทยเป็นงานที่มีเอกลักษณ์พิเศษ บางครั้งดูเป็นเรื่องอัศจรรย์เกินกว่าที่จะทำได้ แต่บรรพบุรุษของเราก็ก่อนมาแล้ว สิ่งเหล่านี้ หากเราไม่มีตัวของเราจะไม่มีใครนับถือ หากดูประวัติศาสตร์เป็นชั้น ๆ จะเห็นว่าเราได้รับอิทธิพลมาจากแขกบ้าง ฝรั่งเศสบ้าง

29 ชุ่มเรือนแก้ว คัดลอกจากวัดมหาธาตุ อโยธยา
Reproduction of the intricate design from a mural painting of Wat Mahadhat, Ayutthaya

that Professor Silpa Bhirasri was officially assigned by the Thai Government to coordinate the exhibition indicated the significance attached to Fua's works.

In March of 1952 another exhibition was organized under the auspices of the Fine Arts Department. Fua's reproductions of mural paintings from the Ayutthaya Period were the highlights of this special occasion, which was regarded as Thailand's first art exhibition. The program for the exhibition contained Professor Silpa Bhirasri's article titled *Thai Painting*, which was later translated into Thai by Phraya Anumanrajadhon and printed in the first and second issues of *Silpakorn Journal* in 1952, the journal's sixth year in print.

จากวัดใหญ่สุวรรณาราม
reproduction

That same year, Fua started his tracing of the ancient mural paintings at Wat Sri Chume in Sukhothai.

Fua painted innumerable reproductions of murals, his acknowledged masterpieces being those of Wat Chedi Chaed Dhaew in Sukhothai's Sri Satchanalai district, Wat Yai Suwannaram in Phetchaburi, Phra Bot in Chiang Mai's Hod district, and the Thon Buri version of the National Library's Triphume document.

In 1959 the Fine Arts Department held another exhibition of photographs and of Fua's reproductions of mural paintings at the department's art gallery. To mark the occasion, Professor Silpa Bhirasri wrote a book, *The Value of Mural Paintings*, which was distributed to monks visiting the exhibition. Monks, being the natural custodians of the paintings, must be convinced of the value of art and made more conscious of their role. The book showed them that mural paintings were not only decorative but also carried religious messages.

With financial support from the National Research Council, Professor Silpa Bhirasri assigned Fua, together with his fellow artists Khien Yimsiri and Angkarn Kalayanapongse, to carry out a study of the mural paintings at Nonthaburi. This special assignment was completed in 1961, and two years later, *Mural Paintings -- Nonthaburi School* was published as a result of that study. The book discusses reproduction of murals in such temples as Wat Prasat, Wat Chompu-ek and Wat Bhodi Bang-o.

The August 13, 1989 issue of *Thai Rath* newspaper carried an interview with Fua in the "Prakai Silpa" column. The article gave an interesting account of the artist's concept of Thai art and its preservation.

31 หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Library of Wat Rakang Kositaram

จีนบ้าง แต่หากเราไม่มีความฉลาดพอที่จะสร้างออกมาเป็นเอกลักษณ์ของเรา ฝรั่งเศสชาติหรือใครต่อใครเขาจะมาล้อมใสในความวิจิตรพิศดารของสมบัติล้ำค่าเหล่านี้หรือ

งานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเป็นงานหนัก เป็นเรื่องเอกลักษณ์ของเราซึ่งถือเป็นเรื่องใหญ่ ใครจะเรียนรู้สิ่งใดก็ขอให้เรียนกันไป จะหม้อหรือนักอุตสาหกรรมหรืออะไรก็แล้วแต่เพื่อให้ชาติบ้านเมืองเจริญขึ้นมา แต่เรื่องของจิตใจ เป็นสิ่งที่เข้าตัวเราตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ช่วยให้จิตใจสงบ ศิลปะจึงเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ ที่ทุกคนควรหวงแหนและช่วยกันอนุรักษ์มิให้สูญหายตายจาก...

ครั้งหนึ่ง ผมกับศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี และอาจารย์เขียน ยิ้มศิริ เคยบุกขึ้นไปตามวัดวาอารามเก่า ๆ เข้าไปช่วยกันคัดลอก จิตรกรรม ประติมากรรม และศิลปะวัตถุโบราณ

ที่ปรักหักพังเอาไว้ เพื่อเก็บไว้เป็นสมบัติให้ลูกหลานได้ศึกษาเล่าเรียน และช่วยกันอนุรักษ์สืบต่อกันไว้ มาในระยะหลัง ๆ นี้เห็นว่าโชคดีที่มีคนเห็นคุณค่าสิ่งเหล่านี้บ้าง ผมจึงหันมาช่วยทางวัดระฆังช่วยกันสั่งสมสืบต่อศิลปวัฒนธรรมที่กำลังถูกทอดทิ้ง ไว้ที่หอไตรในวัดแห่งนี้ ของแบบนี้สิ่งใดที่มันกำลังจะเสียหาย เราควรช่วยกันศึกษาสืบต่อเก็บไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง

ในท้ายที่สุด อยากจะฝากฝังไว้ว่า ขอให้พวกเราทุกคนช่วยกันคนละไม้ละมืออนุรักษ์มรดกล้ำค่าของชาติเหล่านี้ไว้ให้เป็นสมบัติคู่ชาติบ้านเมืองสืบไป เพื่อให้สมกับที่บรรพบุรุษของเราได้ทุ่มเทสละแรงกายและทุก ๆ อย่าง เพื่อคงไว้ให้ลูกหลานได้ภาคภูมิใจ”

✓ งานบูรณะปฏิสังขรณ์ที่สำคัญที่สุดและมีความหมายยิ่งในชีวิตของอาจารย์เพื่อคือ งานอนุรักษ์หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม

32 บานประตูทางขึ้น หอพระไตรปิฎก
Conservation of the door panel

“Thai art has that unique identity, sometimes as if magical in its creation. But our ancestors did it. Without us, that kind of thing could not have been possible. Look at history stage by stage and you will find that we have been influenced by India, the West and China. But let’s face it, without being intelligent, we would never have been able to create something that is uniquely ours. Will Farangs and others appreciate those invaluable treasures as we do?”

“...Preserving art and culture calls for hard work. It has to do with our identity... a big issue! Study what you wish... to become a doctor, an industrialist, or anything that boils down to contributing to the prosperity of the country. But anything that has to do with the spirit never fails to return to us. It helps set our mind at peace. Art is a precious national treasure that we must take care of and preserve, lest it perishes...”

“...Professor Silpa Bhirasri, Acharn Khien Yimsiri and I used to go around old temples to record all the faded murals, sculptures and ancient artifacts in the hope that they may remain the final bastion for future generations to refer to in their studies and preservation work. Fortunately, these days people are beginning to see their value. That is the reason I helped Wat Rakang revive the art and culture that has been deserted in its Traipitaka Library. I think anything that is at risk of permanent damage deserves our effort to study

ฝั่งธนบุรี วัดระฆังโฆสิตารามนี้ เดิมชื่อว่า วัดบางหว้าใหญ่ เป็นวัดเก่าแก่มาตั้งแต่ครั้งที่ กรุงศรีอยุธยายังเป็นราชธานี และมาเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นวัดระฆังโฆสิตารามในสมัยรัชกาลที่ ๑

หอพระไตรปิฎกประกอบด้วย หอนั่ง หอกวาง และหอนอน ในหอกวางนั้น มีภาพจิตรกรรมของบรมครู พระอาจารย์นาค เป็นภาพเรื่องราวเกี่ยวกับรามเกียรติ์ นอกจากนี้ ยังมีภาพบนบานประตู่ ซึ่งเป็นฝาในฝีมือชั้นครูของช่างเขียนธนบุรี ภาพเขียนในหอนั่งเป็นภาพของเทพชุมนุม ฝีมือช่างเขียนอยุธยา ลายรดน้ำบนบานหน้าต่างเป็นฝีมือช่างจากเมืองนครศรีธรรมราช ส่วนภาพเขียนในหอนอนนั้นเป็นฝีมือของช่างธนบุรี จิตรกรรมบนฝาผนังเป็นภาพบรรยายเรื่องไตรภูมิและเวสสันดรชาดกตามหลักฐานที่ปรากฏ ภายในหอนอนยังมีภาพเขียนลายรดน้ำตามฝาและตู้พระธรรมด้วย

สิ่งที่น่าสนใจและน่าภาคภูมิใจเกี่ยวกับหอพระไตรปิฎกนอกเหนือจากนั้นคือ ชุ้มแกะสลักที่ชานนอกกับลายรดน้ำตู้พระธรรม เป็นฝีมือหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ แห่งราชวงศ์จักรี คนส่วนใหญ่มักจะเข้าใจกันเสมอว่า รัชกาลที่ ๒ ทรงเป็นรัตนกวี และทรงเป็นผู้แกะสลักบานประตู่วัดสุทัศน์เท่านั้น แต่ความจริงที่ปรากฏ พระองค์ท่านทรงงานแกะสลักบานประตู่วัดระฆังโฆสิตาราม ก่อนทรงทำที่วัดสุทัศน์ด้วยซ้ำไป

การริเริ่มความคิดที่จะปฏิสังขรณ์หอพระไตรปิฎกเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เมื่อท่านเจ้าอาวาสวัดระฆังโฆสิตารามได้มีหนังสือถึงสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ คณะกรรมการของสมาคมได้ให้ความร่วมมือกับทางวัดในการบูรณะหอพระไตรปิฎกและ

ได้แต่งตั้งอนุกรรมการบูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้น มีหม่อมเจ้ายาใจ จิตรพงษ์เป็นประธาน

เนื่องจากหอพระไตรปิฎก เคยเป็นที่พำนักของปฐมบรมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี มาก่อน สถานที่แห่งนี้จึงเปรียบเสมือนที่รวมช่างฝีมือชั้นบรมครูหลาย ๆ ฝ่ายด้วยกัน ดังนั้นหอพระไตรปิฎกจึงมีคุณค่าสำคัญทั้งทางด้านประวัติศาสตร์และศิลปะอันสูงส่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสชมเชย และยังเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร พร้อมทั้งพระราชทานเงินกันถุงสำหรับการปฏิสังขรณ์ด้วย งานอนุรักษ์หอพระไตรปิฎกนี้ ใช้เวลาอยู่หลายปี และเสร็จได้ทันงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี ในการนี้ บริษัทเซลล์ ประเทศไทย จำกัด ได้ร่วมเฉลิมฉลองการ

33 ภายในหอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Interior of the Library of Wat Rakang Kositaram

and bequeath it to our children...

“Finally, I hope that we will do our bit in helping preserve this invaluable national heritage as did our ancestors who had dedicated everything, let alone energy, to do just that, so our children can have some sense of pride.”

The project most important and closest to Fua's heart was the restoration of Wat Rakang Kositaram's Traipitaka Library. Formerly known as Wat Bang Wah Yai, the temple was built when Ayutthaya was still the capital of the country, and was renamed during the reign of King Rama I.

The Traipitaka Library consisted of three sections: the sitting chamber, the middle chamber, and the sleeping chamber. On the walls of the middle chamber were paintings from the

Ramayana by the old master Phra Acharn Nag, while those of other skilled Thon Buri painters adorned the inner side of the door. An assembly of angels by Ayutthaya painters and *lai rod nam*-etched window panels by artisans from Nakhon Si Thammarat also decorated the middle chamber. Meanwhile, the sleeping chamber featured scenes from Triphume and Vessandorn Chadok (Jataka) by Thon Buri painters, and *lai rod nam* again decorated the wall and a chest containing Buddha's teachings.

The most striking features of the Traipitaka Library are a crafted vault and the *lai rod nam*-decorated chest containing Buddha's teachings, as they bear the handiwork of King Rama II of the Chakri Dynasty. Few people realize that well before his work appeared on the door of Wat Sudhat, this great poet of the Rattanakosin Period already had made his work on the door of Wat Rakang Kositaram.

The plan to restore Traipitaka Library began in 1968 when the abbot of Wat Rakang Kositaram wrote the Association of Siamese Architects under His Majesty the King's patronage. The association responded by setting up a sub-committee for the restoration project under Prince Yachai Chitrabhongse.

One outstanding aspect of the Traipitaka Library is that it served as home for several former kings of the Chakri Dynasty and thus had an accumulation of great works of art. The Traipitaka Library, therefore, is a repository of not only history but also of art.

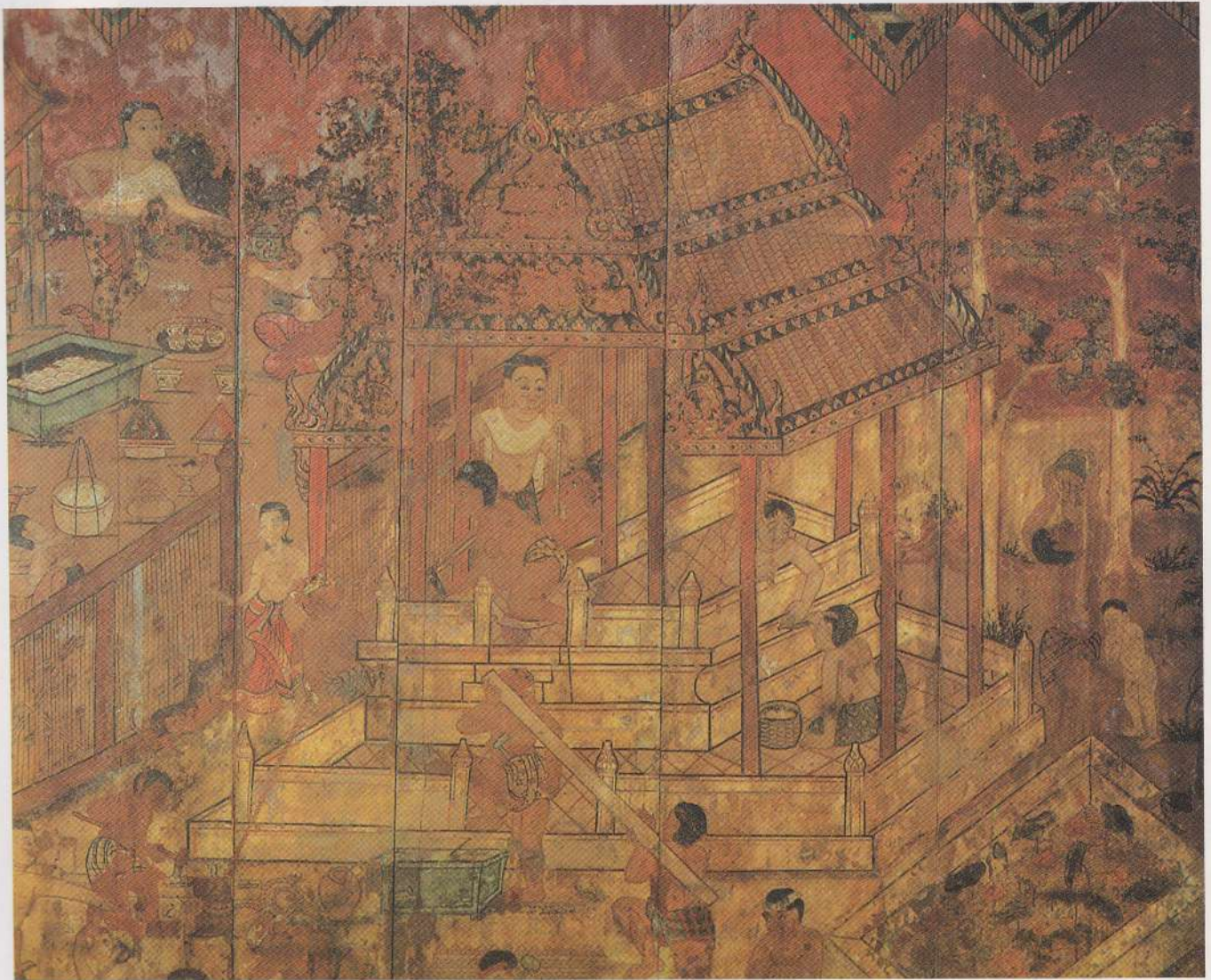
His Majesty the King lauded the restoration work, and followed it with a royal visit to the restoration site and presentation of money to support the project. It took the project seven years to finish, in time for Bangkok's bicen-

สมโภช ด้วยการบริจาคเงินโดยเสด็จพระราช-
กุศลในการบูรณะปฏิสังขรณ์จนเสร็จสมบูรณ์ตาม
ขั้นตอน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โปรด-
เกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม-
บรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลฉลองหอพระไตรปิฎก
ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๕

แนวคิดในการอนุรักษ์ของอาจารย์เพื่อนั้น
ถือวิธีการอนุรักษ์โดย “ยกของเดิมขึ้น” พิจารณา
ว่าสิ่งใดที่มีคุณค่าสำคัญในงานของช่างฝีมือ
ชั้นครู ก็ต้องรักษารูปแบบเดิมไว้ จะแต่ต้อง
หรือแก้ไขไม่ได้ ในส่วนที่ทรานแซดว่า มี
คุณค่าชั้นรองลงมา จะมีพื้นเดิมเป็นเช่นไร
พอจะช่วยเน้นคุณค่าขึ้นมาได้ จึงค่อยยกขึ้น
ท่านมีความเห็นว่า การแก้ไขต่อเติมผลงานของ
ช่างฝีมือชั้นครู เท่ากับลบหลู่และทำลายงาน
ศิลปะ ผู้ที่อยากสร้างสรรค์ศิลปกรรมใหม่
ควรแยกออกมาทำต่างหาก ไม่ควรไปก้าวก้าว
ของโบราณที่ครูเก่า ๆ สร้างสรรค์ไว้

35 บานประติมากรรมรูปปั้นสองคน หอพระไตรปิฎก วัด
ระฆังโฆสิตาราม
Conservation of the door panel of the Library
of Wat Rakang Kositaram

36 งานอนุรักษ์หอพระไตรปิฎก

Conservation of a painting

ennial celebration in 1982. Shell (Thailand) Co.,Ltd. donated money for the final stages of the project, and on August 14, 1982 Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn presided over the opening of the restored Traipitaka Library.

Fua's concept of preservation is to faithfully retain the work of the old

masters. To him, any change, even if it is an improvement on the old masters' work, amounts to sacrilege and destruction of the ancient art works. Whoever wishes to create a fresh work of art may do so, but they must keep off the works of the old masters.

38 ตำนานพระอินทร์ หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of the painting on a wooden
panel at the Library of Wat Rakang Kositaram

39 อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ รบกับพระ
ลักษณ หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of the fighting scene from
Ramayana story at the Library of Wat Rakang
Kositarom

10 จิตรกรรมฝาผนัง หอพระไตรปิฎก
Conservation

41 พระพุทธโฆษาจารย์ประทับเรือสำเภาไปลังกา
คัดลอกจากตำหนักพระพุทธโฆษาจารย์
*Conservation of the scene "Buddhakosacharya
on his voyage to Ceylon", Wat Buddhaisawan,
Ayutthaya*

43 เทพชุมนุม คัดลอกจากวัดใหญ่สุวรรณาราม
เพชรบุรี
Reproduction of Celestial Assembly from
Yai Suwannaram, Phetchaburi

4 งานคัดลอกตำนานพระพุทธเจ้า
Reproduction of the life story of the Lord Buddha

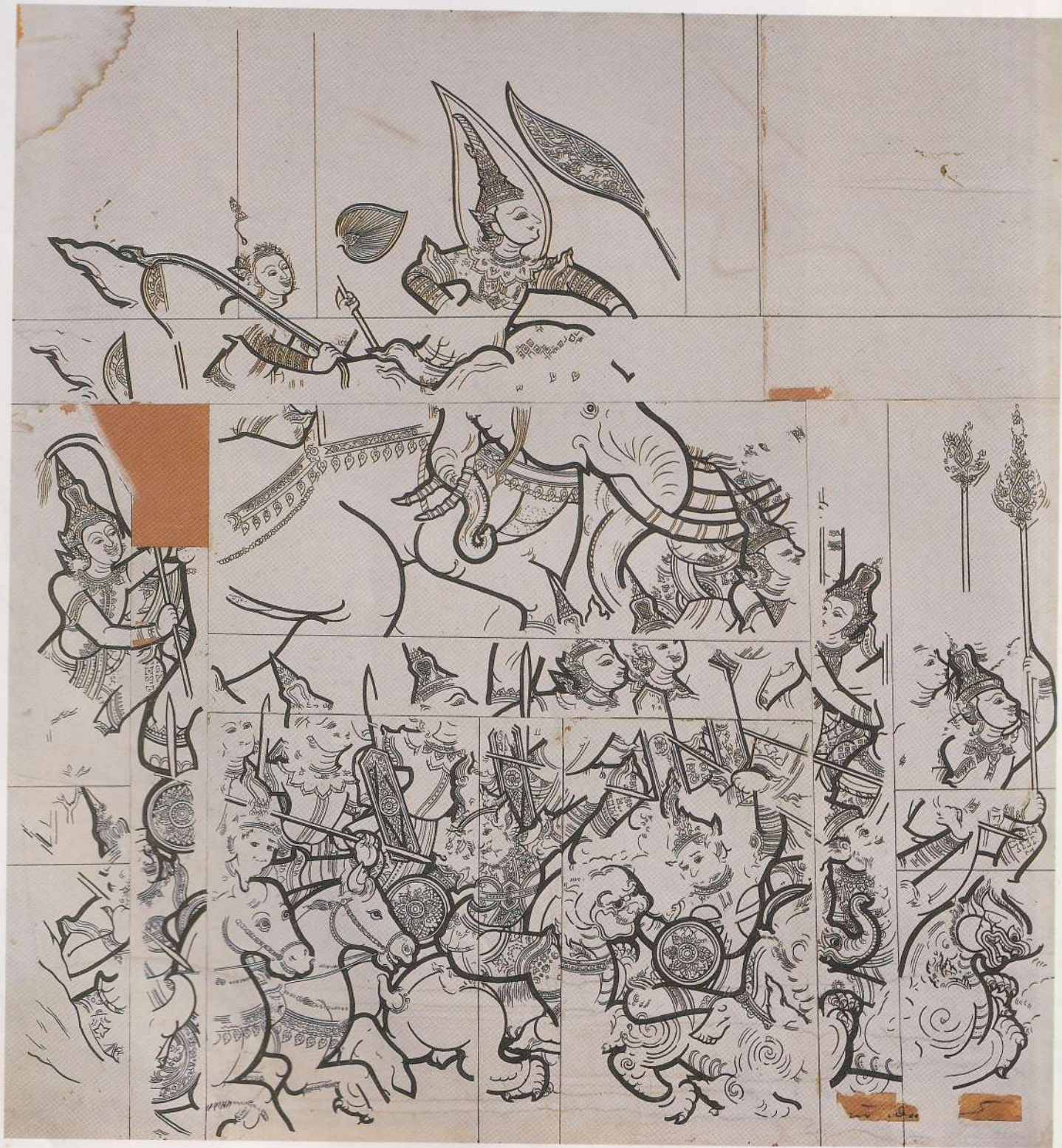

45 พระอดีตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดราชบูรณะ อโยธยา
Reproduction of mural painting from Wat Ratchaburana, Ayutthaya

46 พระลักษมณ์ยกทัพรบกับอินทรชิต
คัดลอกจากหอพระไตรปิฎก
วัดระฆังโฆสิตาราม
Linear analysis of a fighting
scene from Ramayana at the
Library of Wat Rakang Kositaram

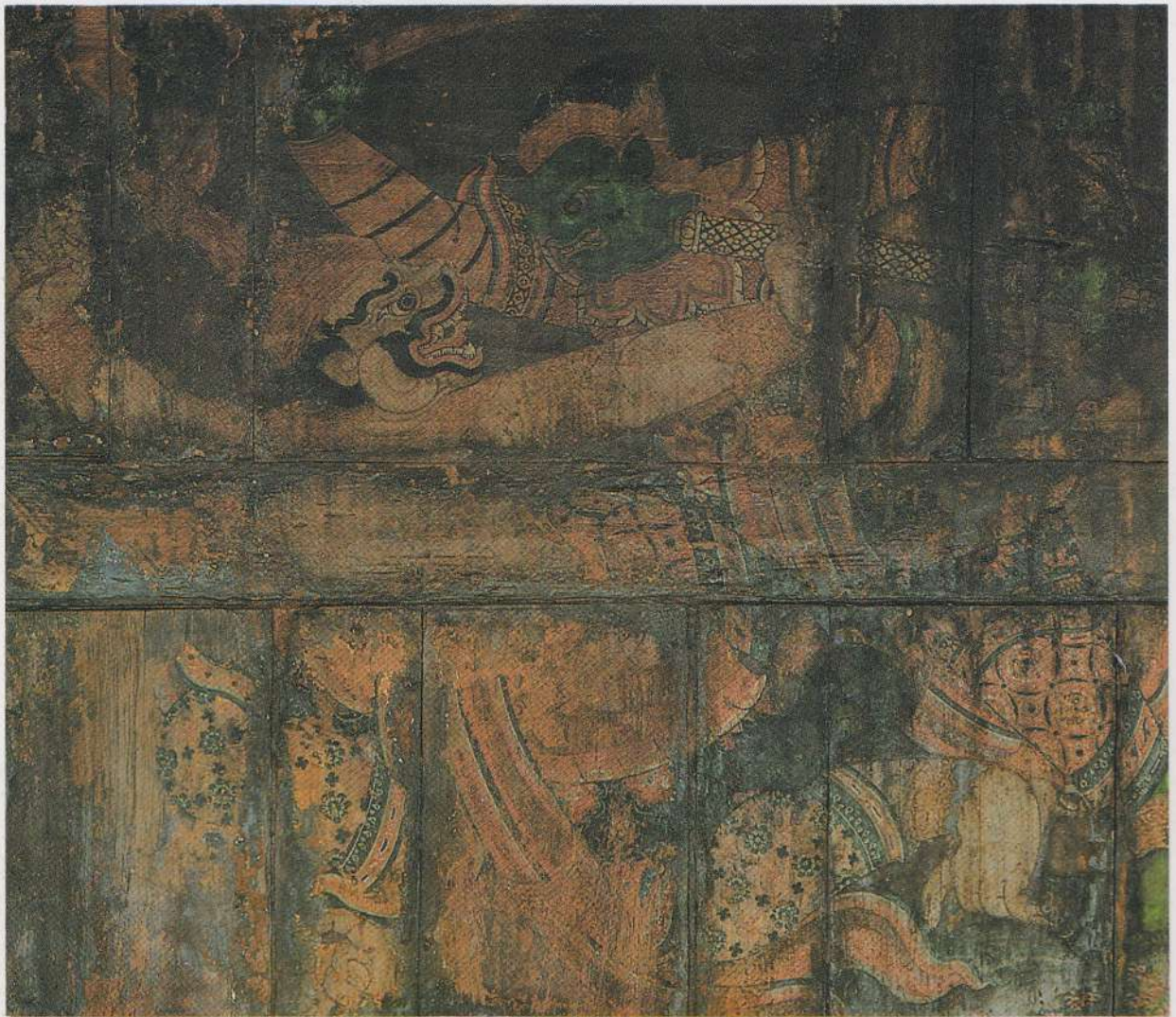

47 คัดลอกจากหอพระไตรปิฎก
Linear analysis

48 พระอดีตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดเจดีย์เจ็ดแถว
สุโขทัย
Reproduction of the life story of the Lord
Buddha at Wat Chedi Chaed Dhaew, Sukhothai

49 งานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง หอพระไตรปิฎก
วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of a Ramayana's fighting scene
at the Library of Wat Rakang Kositaram

50 สุวรรณสามชาดก ตัดลอกจากตำหนักพระพุทธร
โฆษาจารย์ วัดพุทธไสสวรรคย์ อโยธยา
Reproduction of Suwanasam Jataka, mural
painting at Wat Buddhaisawan, Ayutthaya

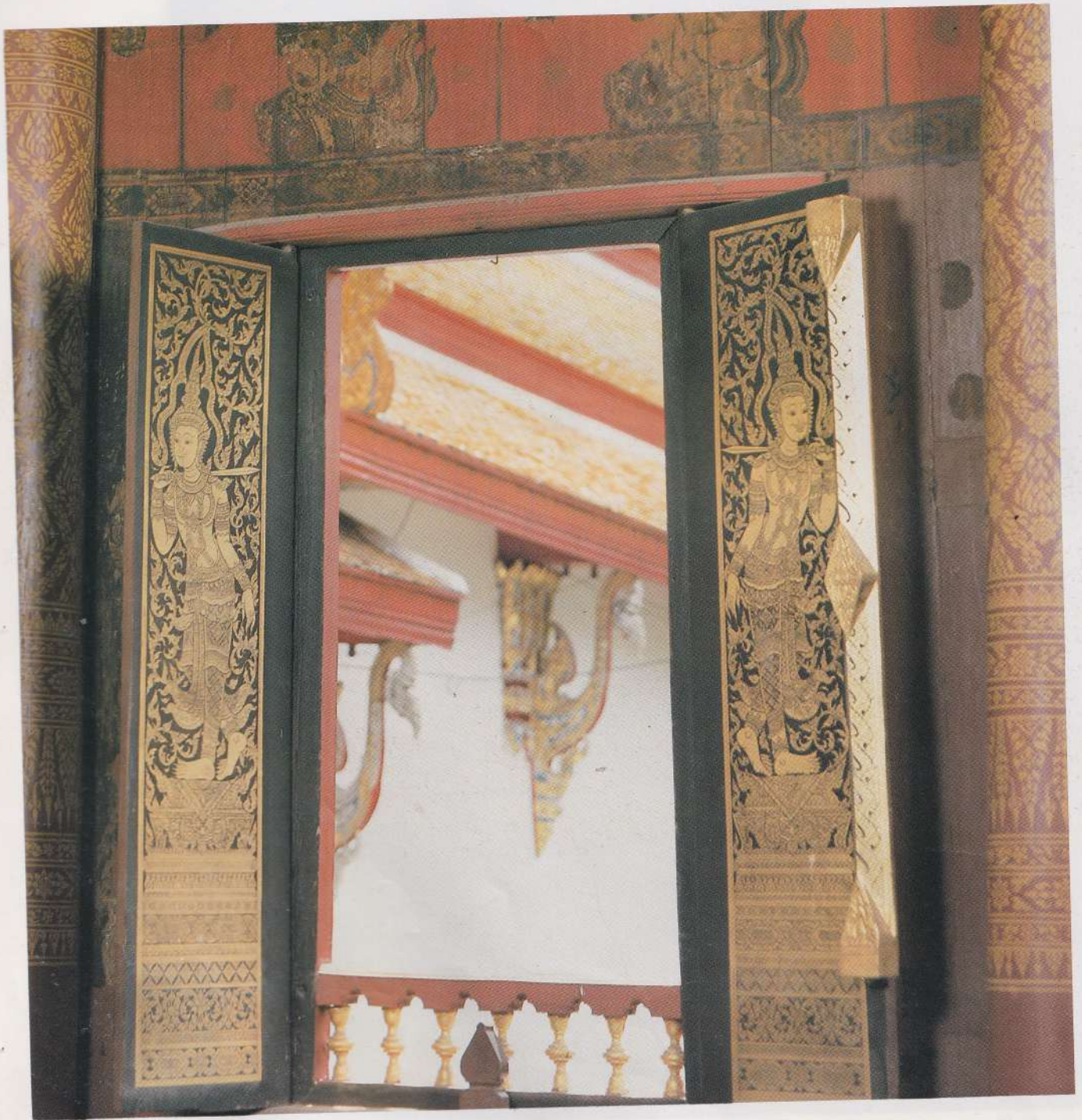
51 อดีตพระพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดราชบูรณะ อโยธยา
Reproduction of the life story of the Lord
Buddha from Wat Ratchaburana, Ayutthaya

52 งานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง

Conservation of a painting on wooden panel

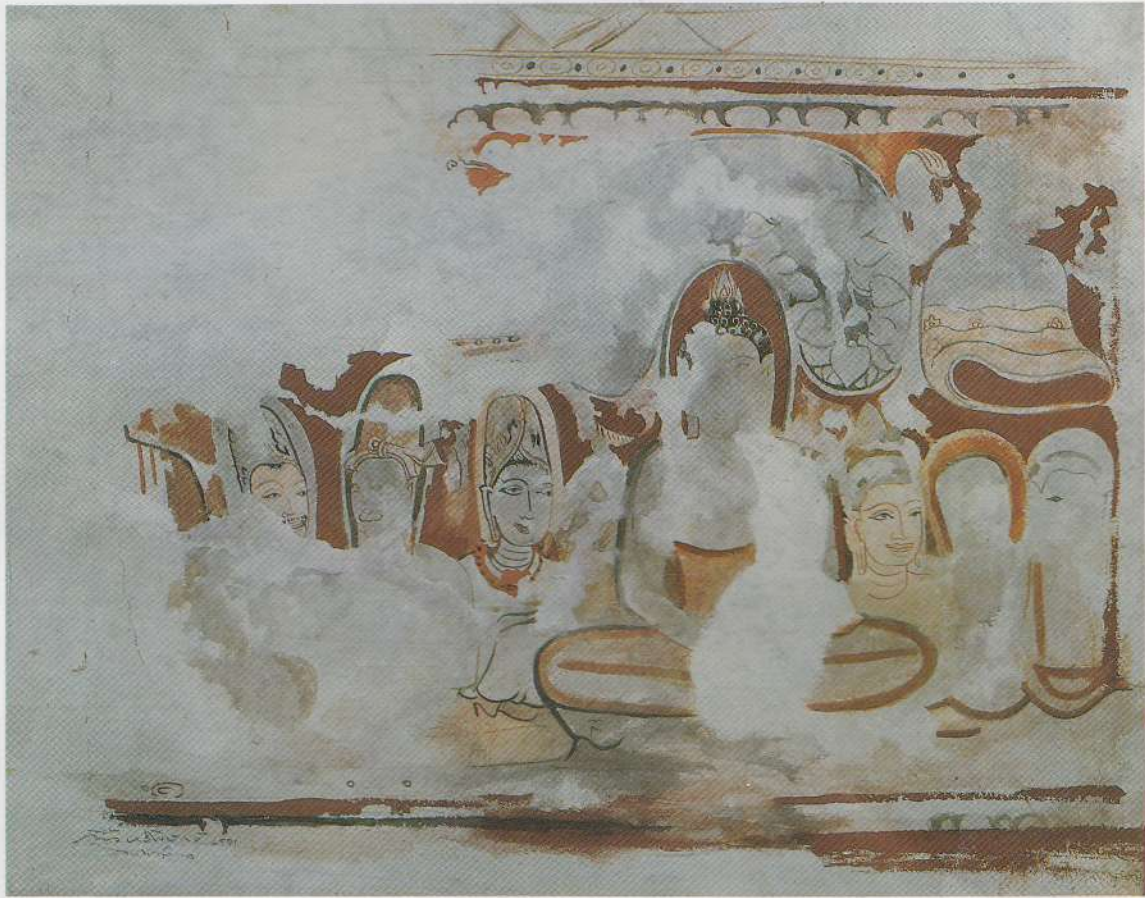
53. หนอง
Cons

54 กองทัพพระลักษมณ์ หอพระไตรปิฎก วัดระฆัง
โสมิตาราม
Conservation of the Ramayana scene at the
Library of Wat Rakang Kositaram

55 ชาตก คัดลอกจากวัดเจดีย์เจ็ดแถว สุโขทัย
Reproduction of Jataka at Wat Chedi
Dhaew, Sukhothai

56 พระอดีตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดเจดีย์เจ็ดแถว
สุโขทัย

Reproduction of the life story of the Lord
Buddha, Wat Chedi Chaed Dhaew, Sukhothai

งานสร้างสรรค์ศิลปกรรมสมัยใหม่ของ อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ Fua Hariphitak and Modern Art

อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ มีความสนใจ และมีพรสวรรค์ทางการเขียนภาพมาตั้งแต่เยาว์วัย ทั้งนี้คงเป็นเพราะการสืบทอดทางสายเลือดจากบิดาของท่าน ซึ่งเป็นช่างเขียนภาพและเคยรับราชการอยู่กับพระยานุศาสตรจิตรกรในราชสำนัก อาจารย์เพื่อผ่านการศึกษ และการฝึกฝนทางด้านศิลปะมาแล้วจากโรงเรียนเพาะช่าง โรงเรียนประณีตศิลปกรรม และข้อสำคัญเป็นลูกศิษย์ของศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ผู้มีผลงานสร้างสรรค์ล้ำยุคแปลกใหม่กว่าใคร ๆ ในเวลานั้นอาจารย์เพื่อเป็นศิษย์รุ่นแรกของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของไทย ศิษย์ในรุ่นเดียวกันที่มีชื่อเสียงและผลงานน่าครหาเลื่อมใสไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าท่านในช่วงนั้น อาทิ พิมาน มุลประมุข และสิทธิเดช แสงหิรัญ ซึ่งเป็นประติมากรทั้งสองท่าน

ผลงานสร้างสรรค์ของอาจารย์เพื่อ หากศึกษาดูตามช่วงระยะเวลาและวิวัฒนาการในการทำงานของท่าน สามารถจำแนกเป็นระยะต่าง ๆ ดังนี้

ระยะแรก (พ.ศ. ๒๔๗๖ ถึง ๒๔๘๔) เป็นผลงานที่ท่านได้ทำขึ้นในขณะที่ยังศึกษาและทำงานอยู่กับศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี

ระยะที่สอง (พ.ศ. ๒๔๘๔ ถึง ๒๔๘๘) เป็นช่วงเวลาที่ท่านเดินทางไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอินเดีย

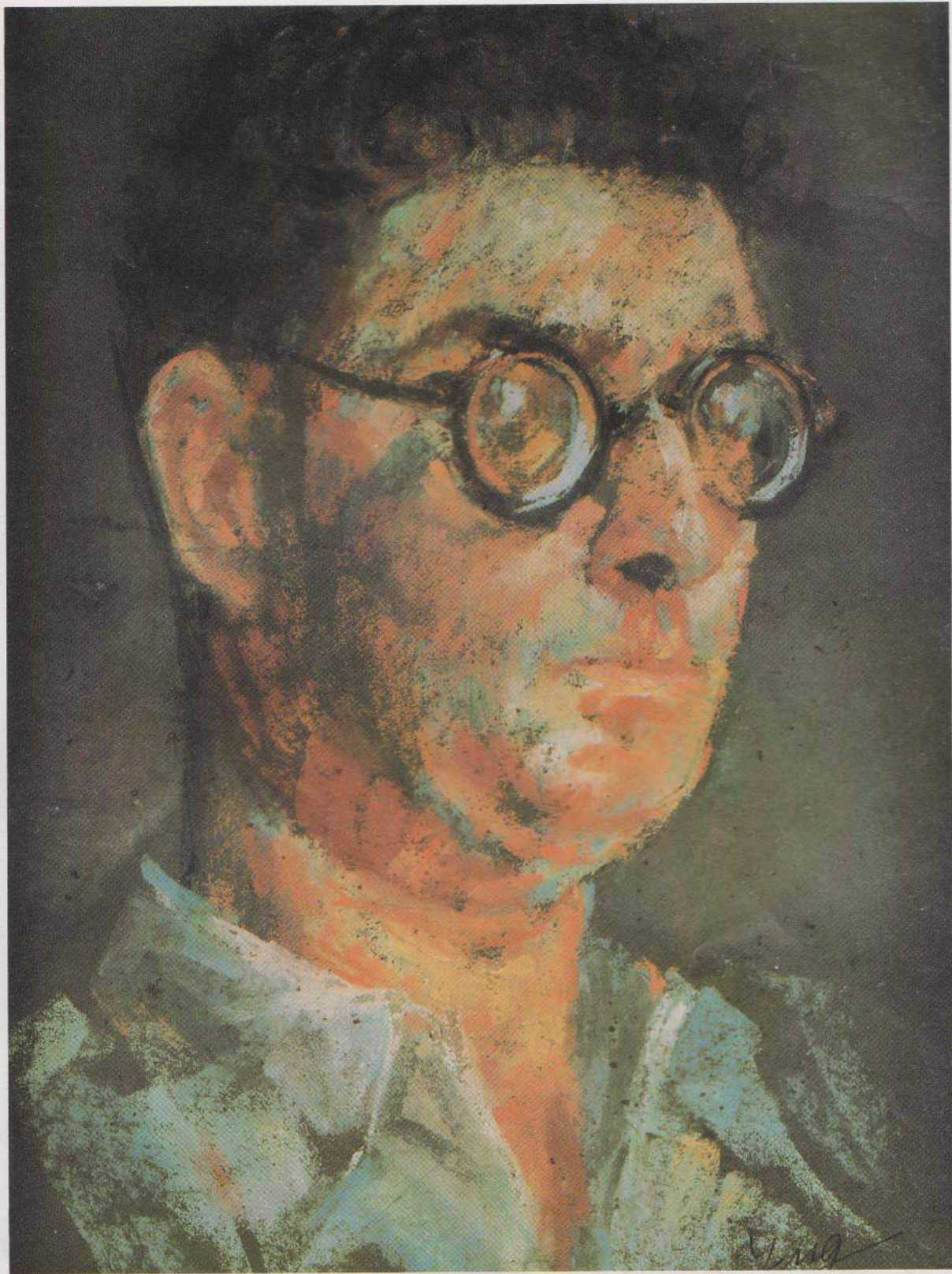
ระยะที่สาม (พ.ศ. ๒๔๘๘ ถึง ๒๔๙๗) เป็นระยะที่ท่านได้เดินทางกลับจากประเทศอินเดียแล้ว

ระยะที่สี่ (พ.ศ. ๒๔๙๗ ถึง ๒๔๙๙) เมื่อท่านได้เดินทางไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอิตาลี

ระยะที่ห้า (พ.ศ. ๒๔๙๙ ถึง ๒๕๑๖) ซึ่งเป็นระหว่างเวลาที่ท่านกลับสู่เมืองไทย และได้มีโอกาสไปร่วมประชุมองค์การศิลปนิระหว่างชาติ ครั้งที่ ๓ ที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย และได้เดินทางกลับไปประเทศอินเดียอีกครั้งหนึ่ง

ผลงานในระยะแรกของอาจารย์เพื่อ ส่วนใหญ่จะถูกทำลายเสียหายไปเกือบหมด สืบเนื่องมาจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ ภาพที่หลงเหลืออยู่นั้นมีเพียงสองภาพ คือ ภาพศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี หรือศาสตราจารย์ ซี เฟโรจี และภาพ "คุณยายของฉัน" หรือภาพ "นุพการี" ภาพของศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี เขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นเทคนิคสีชอล์ค อาจารย์เพื่อ สามารถถ่ายทอดบุคลิก อารมณ์ และความรู้สึกของผู้เป็นแบบได้ดีเยี่ยม การปาดสี

57 ศาสตราจารย์ ซี เฟอร์จี (ศิลป์ พีระศรี)
Portrait of Professor Silpa Bhirasri

58 นุพการี
หรือ คุณยายของฉัน
หรือ คุณยายกับอัส
My Grandmother

Love of art ran deep in Fua Hari-phitak's family. He must have inherited his artistic inclination from his late father, who was a painter under the court's artist, Phraya Anusartjittrakorn.

Fua had shown artistic talent and put this talent into work since his early childhood. He received formal art education, first from Poh Chang College and then from the School of Fine Arts, and he was among the first students taught by Professor Silpa Bhirasri, the Father of Modern Art in Thailand and regarded as the most outstanding creative artist of his time.

The first group of Professor Silpa's students all made good in their career. Among the more recognized, apart from Fua, are Piman Mulpramuk and Sithidej Saenghiran, who are both sculptors.

Fua's artistic development can be divided into five phases, as follows:

- * 1933-1941 Fua learned art under Professor Silpa Bhirasri;
- * 1941-1945 Fua continued his art studies in India;
- * 1946-1954 Fua back in Thailand from India;
- * 1954-1956 Fua in Italy under a scholarship from the Italian government;
- * 1956-1973 Fua back from Italy, then represented Thailand at the 3rd International Association of Art in Vienna, Austria, and visited India.

Despite his long and fruitful career, only two of Fua's early works could be seen today. The rest were destroyed during World War Two. The two surviving paintings -- "Portrait of Professor Silpa Bhirasri (C. Feroci)", painted in 1935, and "My Grandmother", also dubbed "The Guardian" -- successfully captured

the characters, emotions, and feelings of their subjects.

In his works Fua showed not only his mastery of the brush technique, but also indicated a genuine understanding of the harmonious effects created by contrasting colors such as blue and orange. Layers of color, too, he found, gave a powerful outcome of style, volume, light and shadow.

Using dark color as background, Fua seemed to have created his signature of style in his realistic works. This technique enabled him to highlight the profile of his models even more effectively.

Fua completed "My Grandmother" in 1938 with a compelling impact, which could only be the result of the great affection and strong bond that existed between the artist and his subject, who was like his mother. Apparently, Fua was guided by his heart when he worked on this realist painting. Although he applied brush strokes with no specific restraint, paying little attention to any particular detail, the painter was able to deliver a dramatic impact, the bright shining eyes suggestive of the wisdom that had been the culmination of long gone years set in the wrinkled face.

Commenting on this portrait, Professor Silpa Bhirasri made no attempt to hide his admiration for his protege's ability:

"The effect on the head is particularly powerful and excellent by all standards. The color applied has been a great achievement given the actual complexion of the Thai people, which could hardly be achieved in any other painting."

Evidence suggests that although he devoted much of his time and creativity to painting during the early stages of his career, Fua in fact also did sculpture.

59 คุุณภรรยา
My Granny

ซอล์คของท่าน นอกเหนือจากจะแสดงให้เห็นถึงความคล่องแคล่ว รวมทั้งฝีมืออันเฉียบขาดแล้วยังบ่งบอกให้เห็นถึงความเข้าใจในเรื่องของการใช้สีที่เป็นสีตรงกันข้าม เช่นสีน้ำเงินและสีส้มให้อยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน สวยงาม การทับซ้อนกันของสีหลากหลายก่อให้เกิดเป็นรูปทรงปริมาตรและแสงเงา พื้นหลังเป็นน้ำหนักเข้มซึ่งดูเหมือนว่ารูปแบบของอาจารย์เพื่อที่ใช้กับการเขียนภาพเหมือนในระยะนี้นั้น ช่วยเน้นให้ใบหน้าของผู้เป็นแบบดูเด่นชัดขึ้น

ภาพ “คุณยายของฉัน” เขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๑ เป็นภาพเขียนในแนวเหมือนจริงที่อาจารย์เพื่อได้สอดใส่จิตวิญญาณ ความรักและความผูกพันที่มีต่อคุณยายผู้เป็นเสมือนบุพการีของท่าน การใช้ฝีแปรงในภาพนี้เป็นการปาดสีแบบอิสระ ไม่เน้นส่วนละเอียด แต่ที่พู่กันที่ปรากฏนั้นแสดงให้เห็นถึงวิหริยของสตรีในวัยชราได้อย่างเหมือนจริง แววตามีชีวิตชีวาสะท้อนให้เห็นถึงวัยที่ได้ผ่านกาลเวลาและประสบการณ์ในชีวิตมาแล้วอย่างมากมาย ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้วิจารณ์ภาพนี้ว่า “...ส่วนศีรษะของรูปในภาพออกแบบสร้างและวาดขึ้นได้อย่างหนักแน่นและดีเลิศ และสามารถใช้สีระบายเป็นผิวเนื้อได้อย่างสมบูรณ์หาที่ติไม่ได้ เพราะตรงกับสีผิวเนื้อของชาวไทยซึ่งน้อยนักที่จะได้เห็นอย่างนี้ในภาพจิตรกรรม...”

ในระยะแรกของการทำงานศิลปะของอาจารย์เพื่อนั้น นอกเหนือจากงานจิตรกรรมแล้ว ยังมีรูปปั้นของคุณยาย และรูปปั้นของ ม.ร.ว.ถนอมศักดิ์ กฤดากร ซึ่งทำขึ้นในปีเดียวกันคือปี พ.ศ. ๒๔๘๑ รูปปั้นภาพเหมือนของอาจารย์เพื่อ มีลักษณะเช่นเดียวกับภาพเขียนซึ่งเขียนขึ้นในช่วงนี้ คือเป็นแบบเหมือนจริง ลักษณะของพื้นผิวที่ปรากฏดูมีความอิสระเช่นเดียวกัน

กับฝีแปรงที่ตวัดหรือปาดสีลงไปบนผืนผ้า คือไม่เก็บในส่วนละเอียด อาจารย์เพื่อเป็นคนช่างสังเกต มีความเข้าใจในธรรมชาติและโครงสร้างของกายวิภาคของมนุษย์เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นภาพเหมือนหรือรูปเหมือนที่สร้างสรรค์ขึ้นในระยะนี้ มิใช่เป็นเรื่องของการจำลองภาพหรือรูปบุคคลเพียงแต่ความเหมือนหรือถูกต้องเท่านั้น หากแต่ได้ใช้แนวทางการสร้างสรรค์ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตน ประกอบกับความรู้สึกและความผูกพันของท่านที่มีต่อบุคคลที่ท่านนำมาเขียนเป็นภาพหรือปั้น ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้งานของท่านมีคุณค่า คือมีความงามทางด้านศิลปะและมีความรู้สึกซึ่งเป็นส่วนลึกของจิตวิญญาณของท่านอยู่ด้วย

ผลงานในช่วงที่สอง คือ ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๘ นั้น งานบางส่วนของท่านเป็นผลงานที่ได้เขียนขึ้นในขณะที่ไปศึกษา ณ ประเทศอินเดีย และท่านได้ถูกจับไว้ในค่ายกักกันระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ภาพที่ท่านเขียนขึ้นนี้ คือภาพ “ค่ายกักกันชาวญี่ปุ่นในบ่อมโบราณ” (Japanese Internment Camp) ค่ายกักกันนี้ชื่อ “ปราณากีลา” (Purana Guila) ประสบการณ์ของท่านที่มีร่วมกับเชลยชาวไทยและเชลยชาวญี่ปุ่นในบ่อมโบราณนี้ได้ถูกถ่ายทอดลงในงาน เป็นเสมือนภาพที่บันทึกเหตุการณ์และความทรงจำอันเลวร้ายที่ท่านไม่อาจลืมได้ ประกอบกับในช่วงเวลานั้นท่านได้รับข่าวจากทางบ้านเกี่ยวกับมรณกรรมของคุณยาย และข่าวการเป็นโรคประสาทของ ม.ร.ว.ถนอมศักดิ์ กฤดากร ผู้เป็นภรรยาอีกด้วย ยังผลให้ร่างกายของท่านในเวลานั้นทรุดลงจิตใจของท่านอยู่ในภาวะกดดันอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตาม ภาพค่ายกักกันชาวญี่ปุ่นในบ่อมโบราณซึ่งเขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ ด้วยเทคนิคสีฝุ่นนั้น มีรูปแบบ

60 ม.ร.ว. ถนอมศักดิ์ กฤดากร
M.R. Thanomsakdi

61 เมืองเก่าโรม
Rome

In 1938 he did sculptures of his grandmother and M.R. Thanomsakdi in clay before he cast these in bronze. Although different in essence, the works shared the same realistic quality found in the portraits he produced during this period. The surface displayed traces of that free movement achieved by uncontrolled brush strokes on canvas, but with little detail.

Being observant, Fua developed a deep sense of understanding of nature and the structure of the human anatomy, which he constantly demonstrated in his portraits and other creative works. His precision of details set his works apart from common reproductions.

But what really made Fua's works unique was his ability to apply his individual style, fused with emotion marked by the special bond he had established with his subjects. Hidden in the corners of the artist's inner self was an emotional dimension that he successfully translated into his work, be it on canvas or in clay.

The period between 1941 and 1945 which Fua spent in India also produced some captivating art works, especially those created during his detention in the POW camp at the height of World War Two. Using his artistic skills, Fua documented the experience he shared with other detainees at the old fortress of Purana Guila, also known as "the Japanese Internment Camp".

Like a writer with his diary, Fua recorded the grim memory of war in his paintings. The news of his wife's illness only helped demoralize his already battered soul, but despite the tremendous emotional stress Fua's tempera of the Japanese prisoners of war at Purana Guila was surprisingly simple in its approach.

While criss-crossing curves and angles characterized the influence of

cubism from Europe, the geometric forms representing human beings and other components gave the work a second dimension. Much space was occupied by women and children engaged in a variety of activities, and the fact that the components were densely distributed in the composition was itself indicative of the existing tension. But it was also clear that the lines Fua used in his studies indicated movements in the way of life of the people.

The studies carried hints that Fua was not entirely dominated by European influence. Indeed, some elements suggested that he was untouched by his days in India. The curves used in conjunction with his human subjects, for instance, were most telling. The curved eyebrows and the corresponding lines of the nose or the round bun tucked carelessly at the nape of the neck, all contributed to the final outcome which won the artist the first prize at an exhibition held by the inmates. Unfortunately this painting was lost.

Commenting on this painting, Professor Silpa Bhirasri said:

"With a few tubes of water color and some scraps of paper, he made studies of the people surrounding him. With those studies he composed a small painting depicting a group of Japanese women and children. The figures, synthesized in their principal masses, compose each other in a fine unity while the bright chromatic effect ensuing from the colorful kimonos is most pleasing."

The same painting was displayed at the 10th Annual National Art Exhibition in 1959. Fua spent years trying to develop the painting into a large composition, but for some reason he did not succeed.

Apart from "Japanese Internment

ที่น่าสนใจ รูปทรงของคนมีลักษณะเรียบง่าย ประกอบด้วยเส้นโค้งซึ่งตัดกันไปมาและมีการหักเหลี่ยมหักมุมของรูปทรงเป็นจังหวะ มีลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของศิลปะลัทธิคิวบิสม์ (Cubism) ของยุโรปอยู่ด้วย สังเกตได้จาก บางส่วนของรูปทรงคนและสิ่งอื่น ๆ ที่ปรากฏ เป็นรูปทรงแบบเรขาคณิต รวมทั้งการจัดวาง องค์ประกอบภายในภาพเป็นการวางรูปทรง ซับซ้อนเหลื่อมล้ำกัน แสดงมุมมองในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งถูกนำมารวมกันไว้ในภาพเดียวกัน รูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ภายในภาพเป็นลักษณะ คล้ายโครงสร้างที่ประกอบขึ้นจากรูปทรงเรขาคณิตที่มีความแบน (Geometric Plane) เป็นสองมิติ เมื่อมองดูภาพนี้ในลักษณะรวมแล้ว การจัดภาพเป็นลักษณะการจัดแบบกระจาย อัดแน่นไปทั้งภาพ สะท้อนให้เห็นถึงความอัดอัด ผู้คนส่วนใหญ่ภายในภาพเป็นสตรีและเด็ก ซึ่ง กำลังทำกิจกรรมต่าง ๆ การใช้เส้นของอาจารย์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนไหว การเสนอ เรื่องราวภายในภาพบ่งบอกให้เห็นถึงชีวิตที่ จำต้องดำเนินไปภายในค่ายกักกันนั้น สิ่งพิเศษ ที่น่าสนใจในภาพนี้ คือ น่าจะมีอิทธิพลบางส่วน ที่อาจารย์เพื่อได้รับจากศิลปะของอินเดียสังเกต ได้จากการใช้เส้นโค้งบนตัวคน การใช้เส้นโค้ง ของคิ้ว ซึ่งสัมพันธ์กับเส้นของจมูกบนใบหน้า ของคน รวมทั้งทรงผมซึ่งมัดเป็นมวยรวบไว้ ข้างหลัง ภาพนี้เป็นภาพที่ได้รับรางวัลที่ ๑ เมื่อครั้งที่อาจารย์เพื่อส่งภาพเข้าร่วมประกวด ในงานศิลปะ ซึ่งจัดให้มีขึ้นโดยคณะศิลปินแห่ง ค่ายกักกัน เป็นที่น่าเสียดายว่าปัจจุบันภาพนี้ ไม่ปรากฏอยู่ในประเทศไทยแล้ว

ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรีได้เขียนถึง งานชิ้นนี้ของอาจารย์เพื่อว่า... “ด้วยสีหน้าที่ เหลืออยู่ไม่กี่หลอดและกระดาษแผ่นเล็ก ๆ เขา

ได้เขียนภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด กับเขาจากภาพเหล่านั้นเขาได้ประกอบภาพ เขียนสีขนาดย่อม ๆ เป็นหมู่ผู้หญิงและเด็กญี่ปุ่น รูปหมู่นี้ประสานเข้าด้วยกันในปริมาตรอันเป็น หลักสำคัญของภาพ แต่ละรูปอยู่ในความเป็น ปีกแผ่นอันสวยงาม ประสิทธิภาพของสีร่วม ซึ่งบังเกิดจากสีฟ้ากิโมโนอันสดสวยนั้นช่างน่าดู ยิ่ง...” ภาพนี้ได้้นำออกแสดงอีกครั้งหนึ่งในการ แสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๑๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ต่อมาภายหลังอาจารย์เพื่อได้ขยาย ขึ้นเป็นภาพองค์ประกอบขนาดใหญ่ เท่าที่ทราบ นั้นท่านใช้เวลาเขียนอยู่หลายปี และไม่เคยเขียน ให้เสร็จสมบูรณ์

นอกเหนือจากภาพนี้แล้ว ยังมีอีกภาพหนึ่ง ซึ่งทำขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันคือภาพ “สวน ดอกไม้” ได้รับรางวัลที่ ๒ จากการประกวด งานศิลปะในค่ายกักกันเช่นกัน ส่วนภาพอื่น ๆ ที่อาจารย์เพื่อเขียนขึ้นในระหว่างการศึกษาที่ อินเดีย นั้น ไม่สามารถนำกลับมาได้ ดังนั้นงาน ที่ท่านสร้างสรรค์ในช่วงนี้ จึงไม่มีปรากฏให้ เห็นเป็นหลักฐาน

อย่างไรก็ดี ชีวิตในช่วงนี้ของอาจารย์ เพื่อต้องประสบกับเคราะห์กรรมซ้ำแล้วซ้ำเล่า แต่มีสิ่งหนึ่งที่ช่วยบรรเทาให้ท่านพอดลายทุกข์ โศกและเป็นสายใยสุดท้ายที่เหนี่ยวรั้งให้อาจารย์ เพื่อยังคงมีกำลังใจและความหวังอยู่ได้นั้น คือ การทำงานศิลปะ ท่านเคยกล่าวถึงการ สร้างสรรค์จิตรกรรมในขณะนั้นว่า “..เมื่อผม ลงมือทำงานแล้วมีความรู้สึกเป็นอิสระเต็มที่ ผมเองไม่ได้เป็นคนคิดพิสดารอะไรนักหรอก เพียงมีความรู้สึกรุนแรงอยู่เหลือเกินเท่านั้น”

Camp," Fua made other studies, including "Floral Garden," which brought him the second prize in the exhibition back in the POW camp in India. But those studies never made it to Thailand with their creator.

Life during this period had been most trying to Fua, who was bereaved by the great loss of those people beloved

to him. Art seemed to be the only solace and hope. Looking back, Fua referred to this particular period, when creative art took over his entire existence, as a liberation. He said

"I feel most liberated when I start working. I'm no extraordinary person; the only thing known to me is strong passion."

งานศิลปกรรมในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๘๙-๒๔๙๗

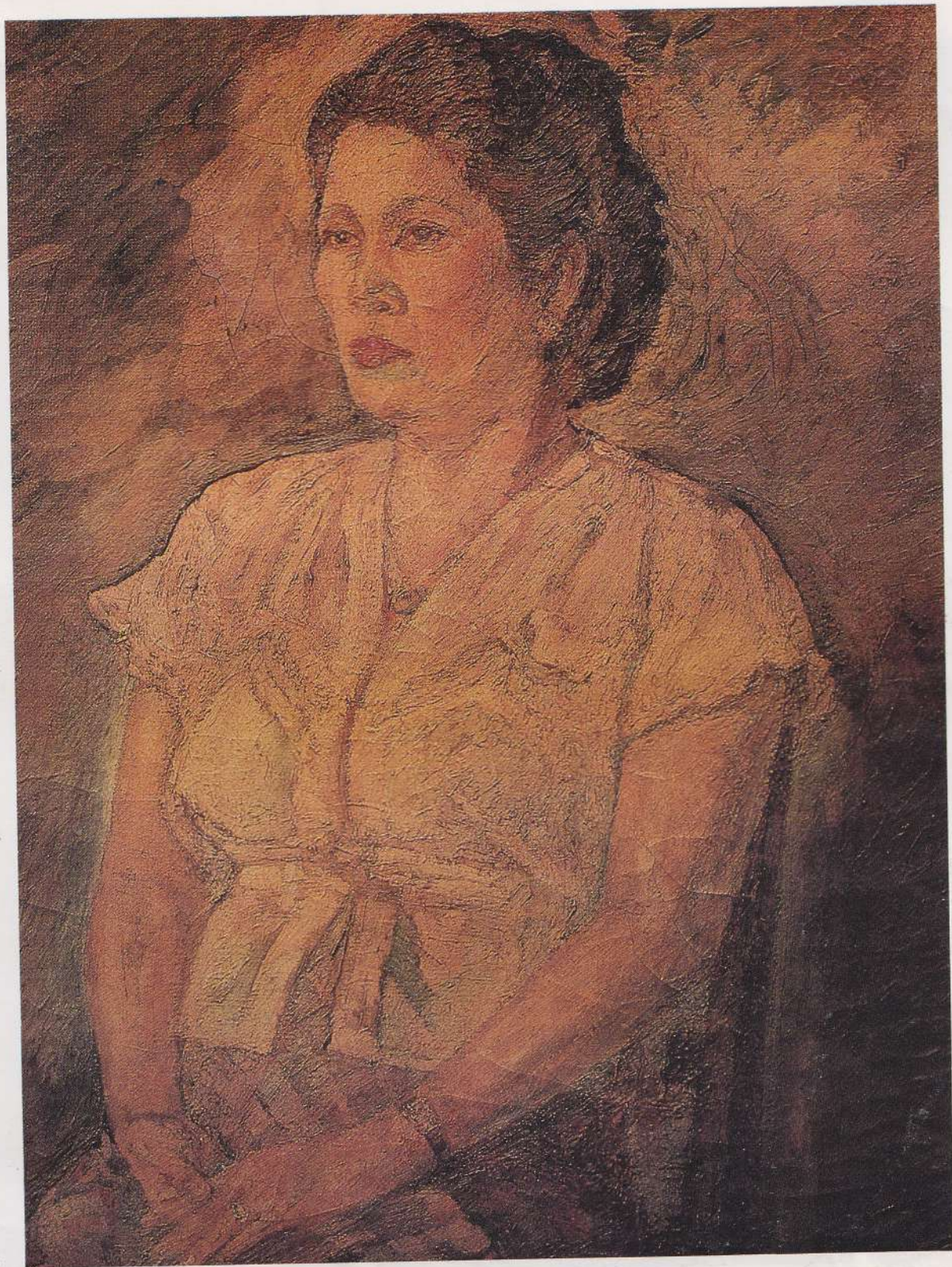
The Art Works: 1946-1954

ผลงานสร้างสรรค์ของอาจารย์เพื่อ ในระยะนี้เป็นผลงานที่ทำขึ้นหลังกลับจากประเทศอินเดีย และยังมีได้เดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศอิตาลี ภาพ “เพชรบุรี” ที่ท่านเขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ด้วยเทคนิคสีฝุ่นนั้นเป็นภาพที่ได้รับรางวัลเกียรติยศอันดับหนึ่งเหรียญทองประเภทจิตรกรรมจากงานแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๑ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ สิ่งที่น่าสนใจในงานชิ้นนี้คือการเขียนสีฝุ่นลงบนกระดาษปรีฟ ซึ่งคุณภาพในตัวของมันนั้นดีกว่าคุณภาพของกระดาษชนิดอื่น ๆ ที่ดีกว่า แต่จะเป็นกระดาษอะไรนั้น ดูเหมือนจะไม่มีมีความสำคัญเท่ากับการที่อาจารย์เพื่อเกิดความบังคาลใจอยากเขียนภาพโดยฉับพลัน กระดาษปรีฟซึ่งอยู่ใกล้ตัวท่านที่สุดในเวลานั้นจึงเป็นวัสดุที่รองรับความประทับใจที่มีต่อธรรมชาติ อันเป็นทิวทัศน์ของเพชรบุรีปรากฏอยู่ตรงหน้า ถึงแม้ว่าภาพนี้จะใช้สีในแนวเอกรงค์ (MONO-CHROME) ซึ่งออกเป็นโทนสีฟ้าน้ำตาลก็ตาม ผู้ดูสามารถสัมผัสได้ถึงบรรยากาศและภูมิประเทศอันกว้างไกล ด้วยที่พู่กันที่ปาดป้ายอย่างคร่าว ๆ เพียงไม่กี่ครั้งเท่านั้น เมื่อเทียบกับการใช้สีแปร่งในยุคก่อนหน้านั้น จะเห็นว่าการระบายสีของอาจารย์เพื่อจะเป็นอิสระมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ปรากฏอาจจะดูไม่เสร็จสมบูรณ์ในความรู้สึกของผู้อื่น แต่สำหรับอาจารย์เพื่อแล้ว การถ่ายทอดอย่างฉับพลันในลักษณะนั้นมีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเองอย่างแท้จริง

ภาพที่ได้รับรางวัลเกียรติยศอันดับหนึ่งเหรียญทองสาขาเดียวกับภาพแรก ในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ คือ ภาพเหมือนของภรรยาของ ชิต

63 ประกายเพชร หรือ มาดามชิต เทรียมูประชา
Portrait of Madame Rienpracha

Introduction
The Art of

64 ผีน
Dream

65 เพชรบุรี
Petchaburi

This period covers Fua's creative works after his return from India and prior to his studies in Italy. "Phetchaburi," which he painted in tempera in 1949, collected the First Prize in the Fine Arts category at the 1st Annual National Art Exhibition.

The most interesting aspect of this painting was the material on which it was drawn. Fua drew his painting on proof-paper which is known for its inferior quality. But the type of material for art work seemed to be of little concern to him. For Fua, the sudden urge to create art always took precedence, and he used

whatever was handy to record what inspired him. In this particular case, it was the landscape of Phetchaburi.

Although the painting is monochrome with a brownish look, the carefree brush strokes successfully convey a sense of atmosphere and the vast expanse of the surrounding landscape. If "Phetchaburi" is compared with his previous works, it is clear that Fua's movement of the brush is even less controlled. Unfinished though it seems to the viewer, to Fua this type of impromptu expression is complete in itself.

At the 2nd Annual National Art

เหรียญประจำหรือมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “ประกายเพชร” เขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ด้วยเทคนิคสีน้ำมัน การใช้สีสันทันมีชีวิตชีวามาก อาจารย์เพื่อมีความสามารถในการใช้สีในเงามืดซึ่งเป็นสีที่ตัดกันหรือเป็นสีตรงกันข้ามกับสีที่อยู่ในบริเวณที่ถูกแสงหรือในที่สว่าง ในภาพนี้สีผิวของผู้หญิงเป็นแบบดูมีเลือดฝาดทั้งนี้เพราะอาจารย์เพื่อใช้สีส้มเจือสีแดง (SCARLET) แต้มตามจุดต่าง ๆ บนใบหน้า เช่นที่โหนกแก้ม หัวตา ปาก และบริเวณที่เป็นเงามืดที่ช่วงคอและ

แขน สีฟ้าแกมเขียว จะถูกใช้ในส่วนที่เป็นเงาของบริเวณที่กระทบกับแสงสว่างเห็นได้ตามเงาที่จุมูก ได้ริมฝีปากและบริเวณซอกแขนที่ทับอยู่บนเสื้อ สีดังกล่าวช่วยทำให้พื้นที่ของเงา แม้มีน้ำหนักเข้ม แต่ดูไม่ทึบตัน ผีแปรงที่ปรากฏรุนแรงสัมพันธ์กับความรู้สึกของผู้เขียนภาพอาจารย์เพื่อ ไม่นิยมเก็บส่วนละเอียดต่าง ๆ งานภาพเหมือนในช่วงนี้ของท่านสมบูรณ์มากสีในพื้นหลังจะไม่เข้มเหมือนงานภาพเหมือนที่เขียนขึ้นในระยะแรก ๆ

Exhibition in 1950, Fua again collected the First Prize in the Fine Arts category for his oil painting of Chid Rienpracha's wife, Prakaipetch, which he began the year before.

The lively colors of the painting owe much to Fua's ability to apply dark shadows against contrasting shadows, with a hint of light on the subject or in bright areas. To achieve the effect of a lively complexion, Fua used scarlet on the cheekbone, the eye-tip, the mouth, and the dark shadows in such areas as

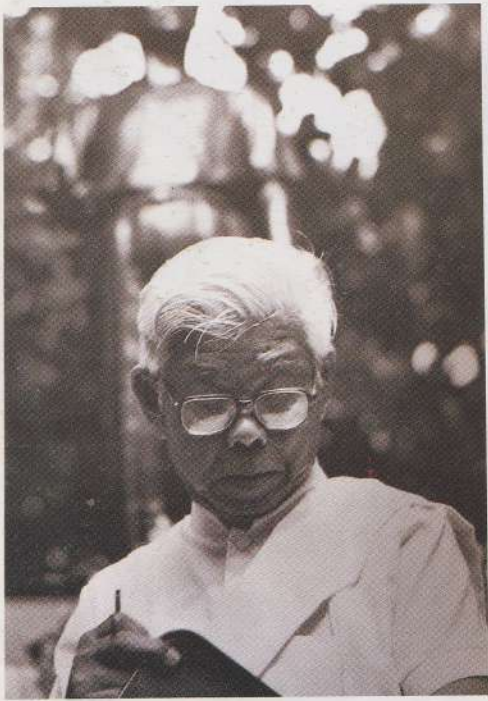
the neck and the arms. Where light falls on the shadow, like those around the nose, under the lip or any other creases, he applied light blue and green to allow a sense of space even in a dark area.

Although Fua's works were not heavily detailed, by this time it was clear that he had mastered the techniques of realistic painting. His heavy brush strokes corresponded with his disposition and the background of his painting no longer carried the intensity evident in his early works.

67 ปลาทะเลที่สี่ซัง
Composition with fish

งานศิลปกรรมในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๔๙๙ Mid-Career: 1954-1956

ผลงานของอาจารย์เพื่อในระบายนีได้รับ การสร้างสรรค์ขึ้นในขณะที่ศึกษาอยู่ ณ ประเทศ อิตาลี การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการใช้ สีแสดงให้ถึงความรู้สึกภายใน (EXPRES- SIVE) สีมืดความสดจัด รุนแรงมากขึ้น เป็นการ ใช้สีซึ่งมาจากความพึงพอใจ (SUBJECTIVE COLORS) มากกว่าจะยึดถือความถูกต้อง

เหมือนจริง (OBJECTIVE COLORS) ดังที่ ปรากฏให้เห็น ไม่ว่าจะเป็สีของวัตถุ สีของ คนหรือสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ ในระยะเวลา นี้ อาจารย์เพื่อผลิตงานไว้เป็นจำนวนมาก และจัด ได้ว่าเป็นยุคที่ผลงานมีคุณภาพสูงสุด อาจเป็น ไปได้ว่าอาจารย์เพื่อมีความสุขอยู่กับการได้ สร้างสรรค์ศิลปะที่ท่านรัก ได้พบเห็นกับสิ่ง แปลกใหม่อยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ ชีวิตของ ท่านในระยะนี้หลุดพ้นไปจากความทุกข์ ซึ่ง สร้างความกดดันให้กับท่านมาเป็นเวลานาน พอควรแล้ว อาจารย์เพื่อเคยกล่าวกับนักศึกษา ของท่านในสมัยที่ผู้เขียนยังเป็นนักศึกษาว่า สำหรับท่าน “ศิลปะคือชีวิตของท่าน”

เรื่องราวเนื้อหาหรือสิ่งที่ท่านเขียนในขณะ ที่อยู่ในอิตาลีนั้นส่วนใหญ่จะเป็นทิวทัศน์ของ สถานที่ต่าง ๆ เช่นที่ กรุงโรม เวนิส เกาะคาปรี นอกจากนั้นก็ยังมีภาพของนางแบบซึ่งเป็น ภาพเปลือย เทคนิคที่อาจารย์เพื่อใช้ในการเขียน ภาพของท่านมีทั้งเทคนิคสีน้ำมัน สีชอล์ค สีฝุ่น ดินสอสี ปากกาและหมึก

ภาพหญิงเปลือยที่อาจารย์เพื่อเขียนขึ้นใน ระยะนี้จะมีลักษณะแสดงให้เห็นเพียงโครงสร้าง ส่วนรวม คือ การจับ น้ำหนัก แสงเงา ที่เห็นได้ ชัดเจน การแสดงปริมาตรซึ่งท่านใช้สีแท้ที่บีบ

68 ถนนฟอรันาจี
Via Delle Fornaci

This marks the period during his stay in Italy. The most remarkable change in Fua's work was the application of more expressive colors. He became more experimental with colors that are subjective rather than objective. In fact, the new environment and experience seemed to have liberated him from the dictate of the norm, and he no longer followed the natural colors of the objects.

In a totally new setting and free from the sufferings that had long plagued him in the past, Fua's creative soul found the terrain upon which he could

exploit his creativity in terms of quality and quantity. He then completely resigned himself to the center of his existence -- art -- as he once told his students, "Art is my life".

While in Italy, the landscapes of such places as Rome, Venice and Capri comprised most of his works. Moreover, Fua also ventured into painting nudes with a variety of techniques including oil, pastel, tempera, color pencils, pen, and ink.

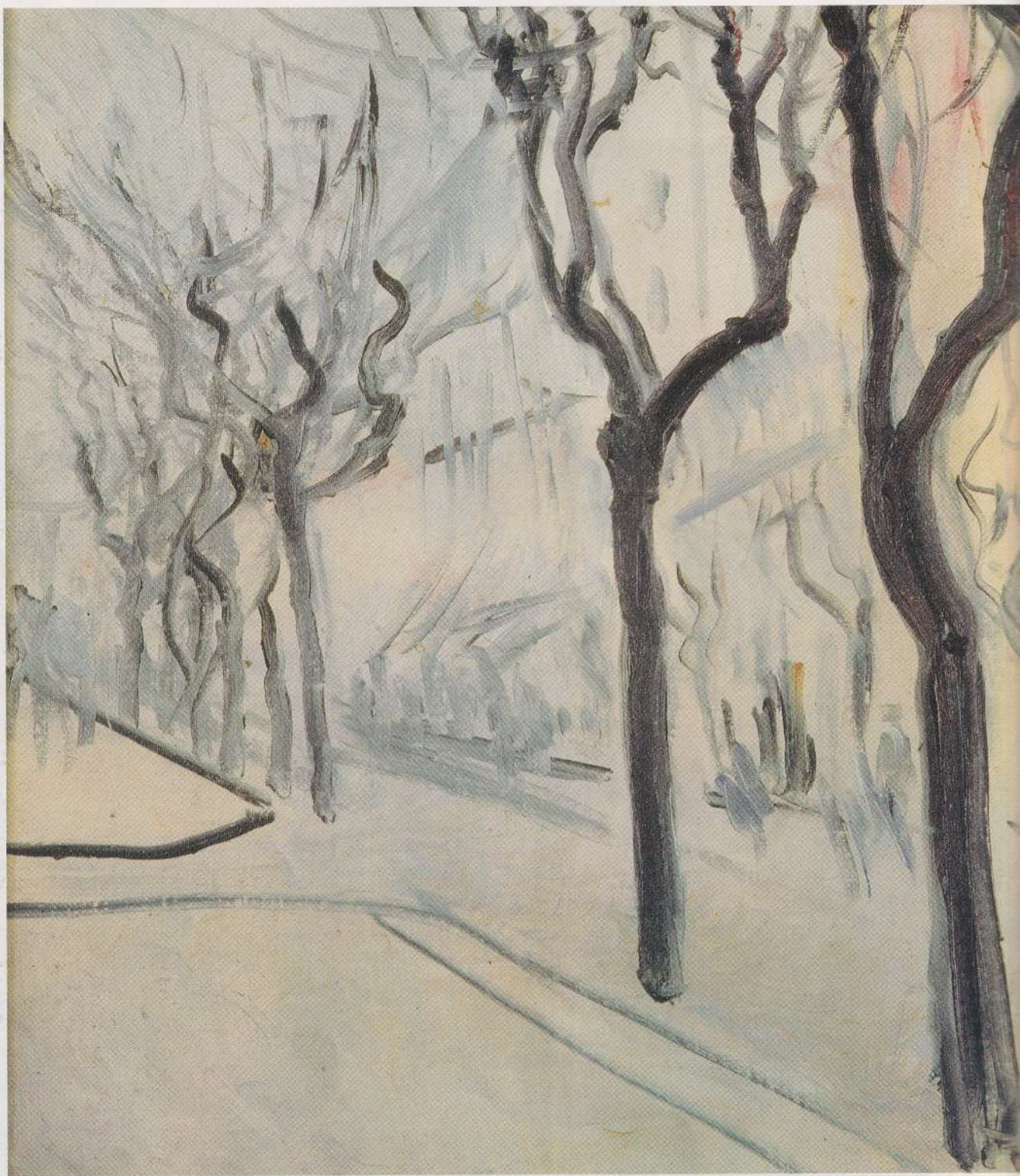
The nudes he painted during this period featured only the overall structure.

69 สะพานที่โรม
Bridge in Rome

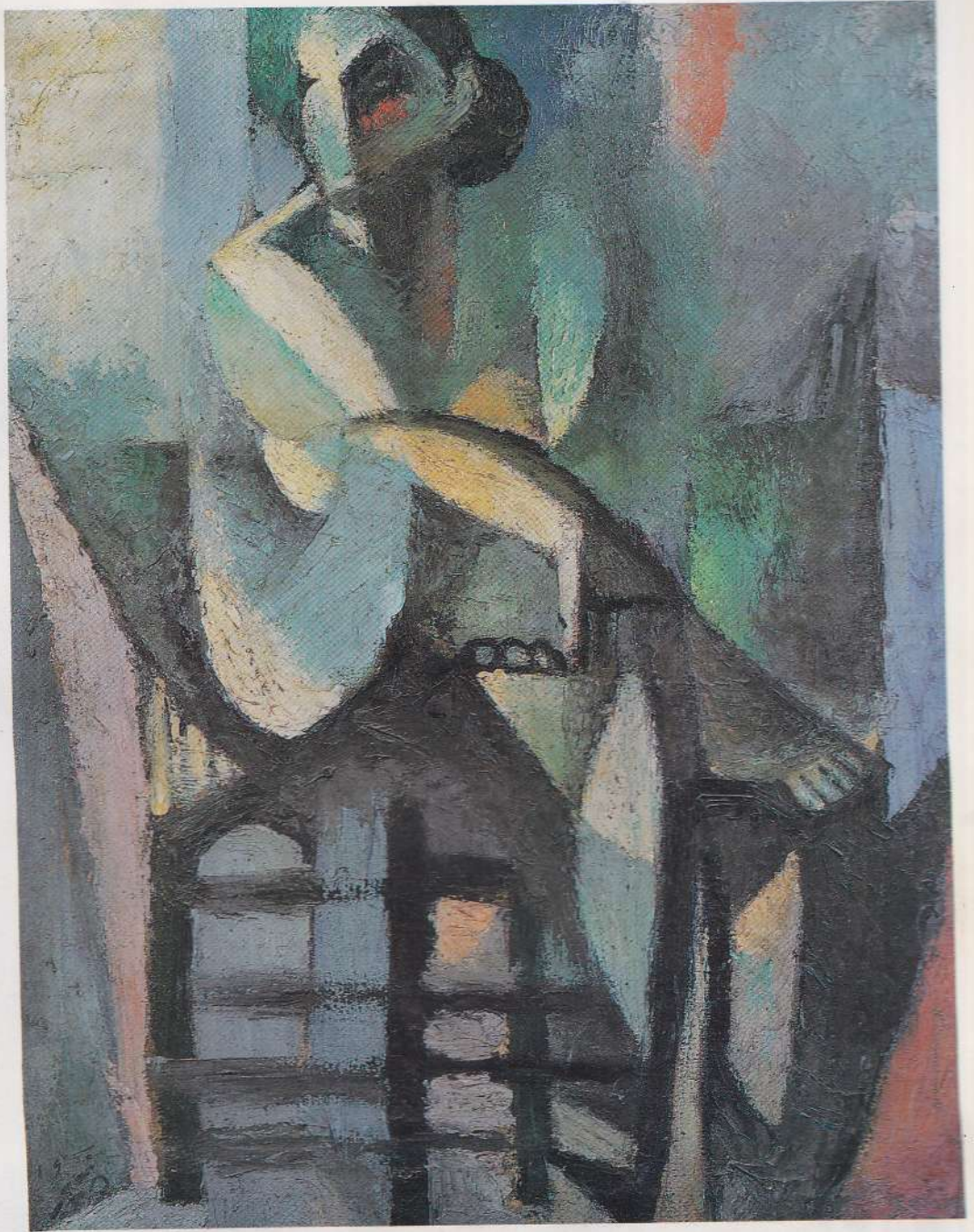
70 โค้งถนน
The bent of the road, Rome

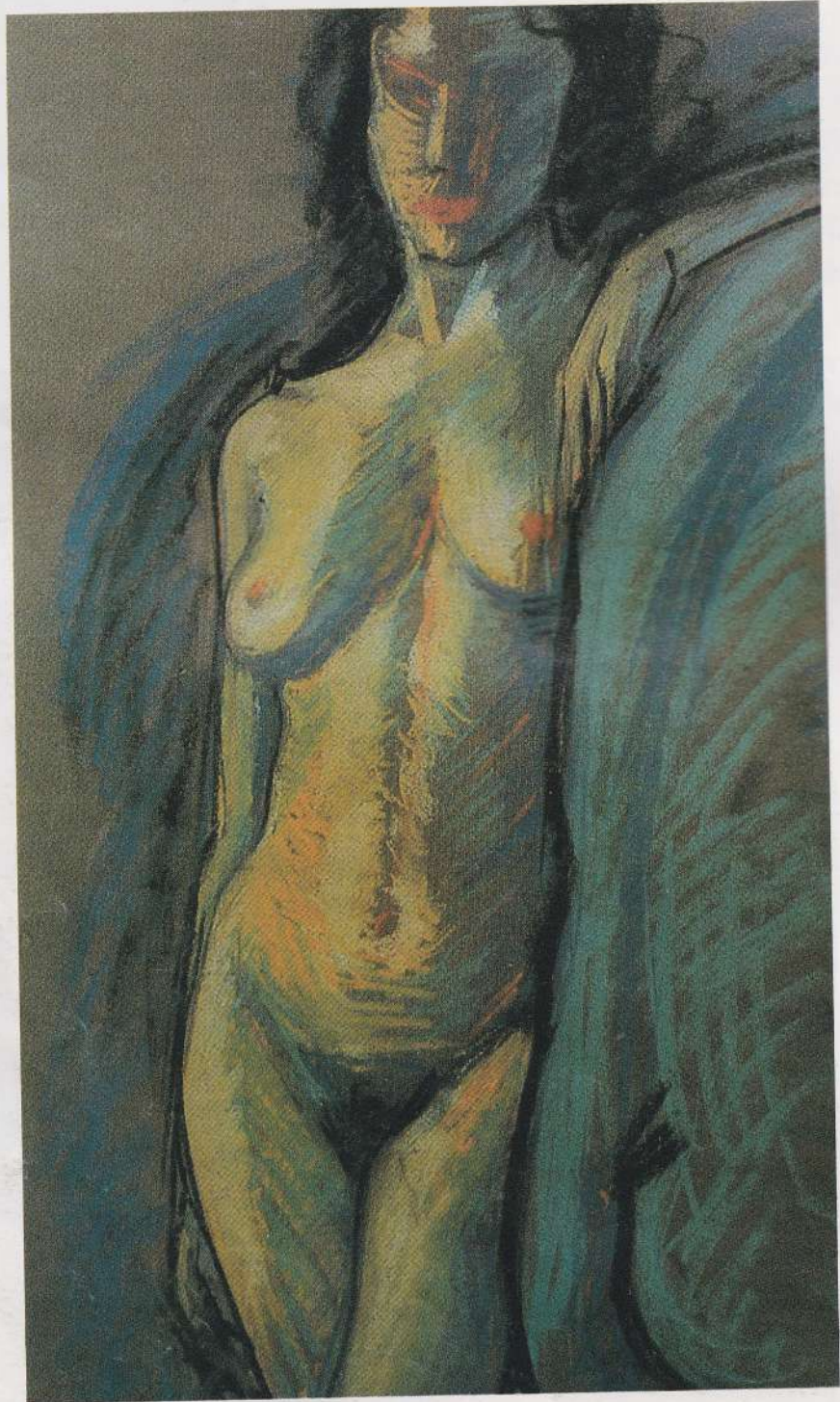

71 ต้นไม้อองต้น
Two trees

กทตลอดโดยไม่มีกรรมผสมในงานสีก่อน อาจารย์
 ที่มีพรสวรรค์ในเรื่องของการใช้สีเป็นพิเศษ
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สีสดตัดกันในภาพ
 ของหญิงเปลือยหลายภาพ เช่น สีเขียวกับสีแดง
 ส้มกับสีฟ้า ท่านเคยกล่าวถึงความรู้สึกที่ใช้สี
 ออกไปอย่างนั้นว่า เป็นการให้สีด้วยความ
 เข้าใจในธรรมชาติและคุณลักษณะของแต่ละสี
 การใช้สีให้ประสานกลมกลืนกันในลักษณะนี้
 ใช้เป็นของง่าย สีสด ๆ ที่ท่านใช้มีพลังส่งผล
 กระทบทางด้านจิตวิทยาต่อผู้ดู คือ สร้างความ
 ตื่นเต้น ไร่ใจ ทำให้สัมผัสได้ถึงความรู้สึกของ
 ผู้เขียนภาพ ความเป็นอิสระ ความไม่ยึดติดกับ
 กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีหนึ่งทฤษฎีใด การเขียน
 ภาพในระยะนี้เหมือนเป็นการแสวงหาแนวทาง
 ใหม่อย่างหนึ่งของอาจารย์เพื่อ จากการจับเพียง
 แค่โครงสร้าง ค่อย ๆ คลี่คลายมาเป็นรูปแบบ
 ศิลปะลัทธิคิวบิสม์ (CUBISM) ที่ใช้รูปทรง
 ระชาคนิต มีลักษณะเป็นเหลี่ยมเป็นสัน มีการ
 ใช้เส้นที่ไม่ต่อเนื่องกันตัดรูปทรงเป็นจังหวะ
 การไล่สีหน้าหนักของสีจากอ่อนไปหาแก่ การ
 ผสมสีหนึ่งให้เข้ากับอีกสีหนึ่งได้อย่างกลมกลืน
 ทำให้ภาพหญิงเปลือยมีรูปแบบในแนวกึ่งนาม-
 ธรรม (SEMI-ABSTRACT) ผลงานที่มี
 ลักษณะดังกล่าวคือภาพ "น้ำเงินเขียว" ซึ่ง
 เขียนไว้ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ และอีกภาพหนึ่งคือภาพ
 "องค์ประกอบ" หรือ "นางแบบ" เขียนขึ้นในปี
 พ.ศ. ๒๔๙๘ (เป็นภาพที่ได้รับรางวัลเกียรตินิยม
 อันดับหนึ่งเหรียญทองในงานแสดงศิลปกรรม
 แห่งชาติครั้งที่ ๘) ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีศิลปิน
 ไทยคนใดสร้างสรรค์ศิลปะในแนวนี้มาก่อน
 การจัดองค์ประกอบของภาพหญิงเปลือย มี
 จุดเด่นอยู่ตรงที่การตัดส่วนบนของศีรษะให้
 หลุดไปจากขอบของภาพ ท่านต้องการเน้นให้
 เห็นถึงความงามของศีรษะอันเป็นธรรมชาติ

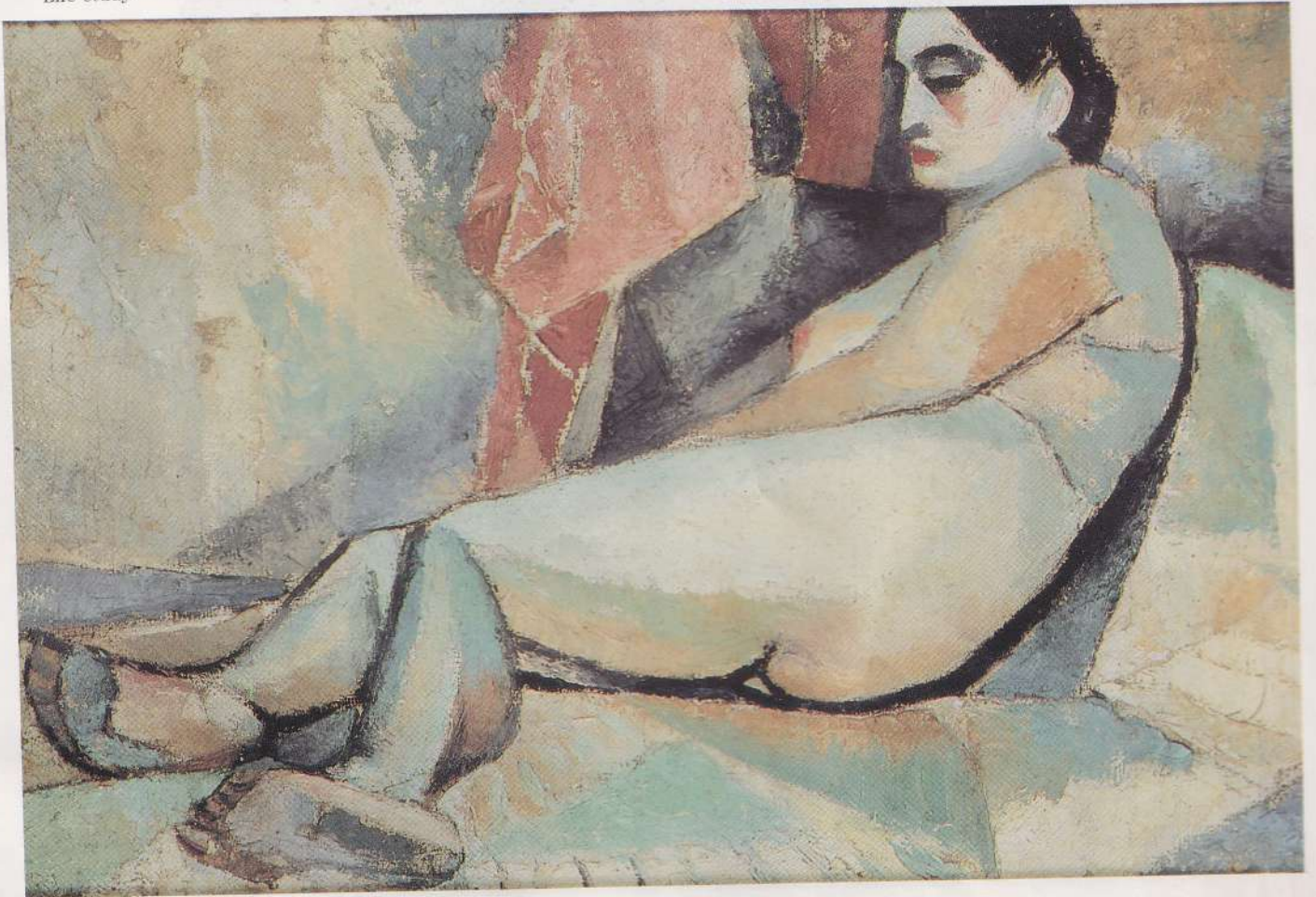

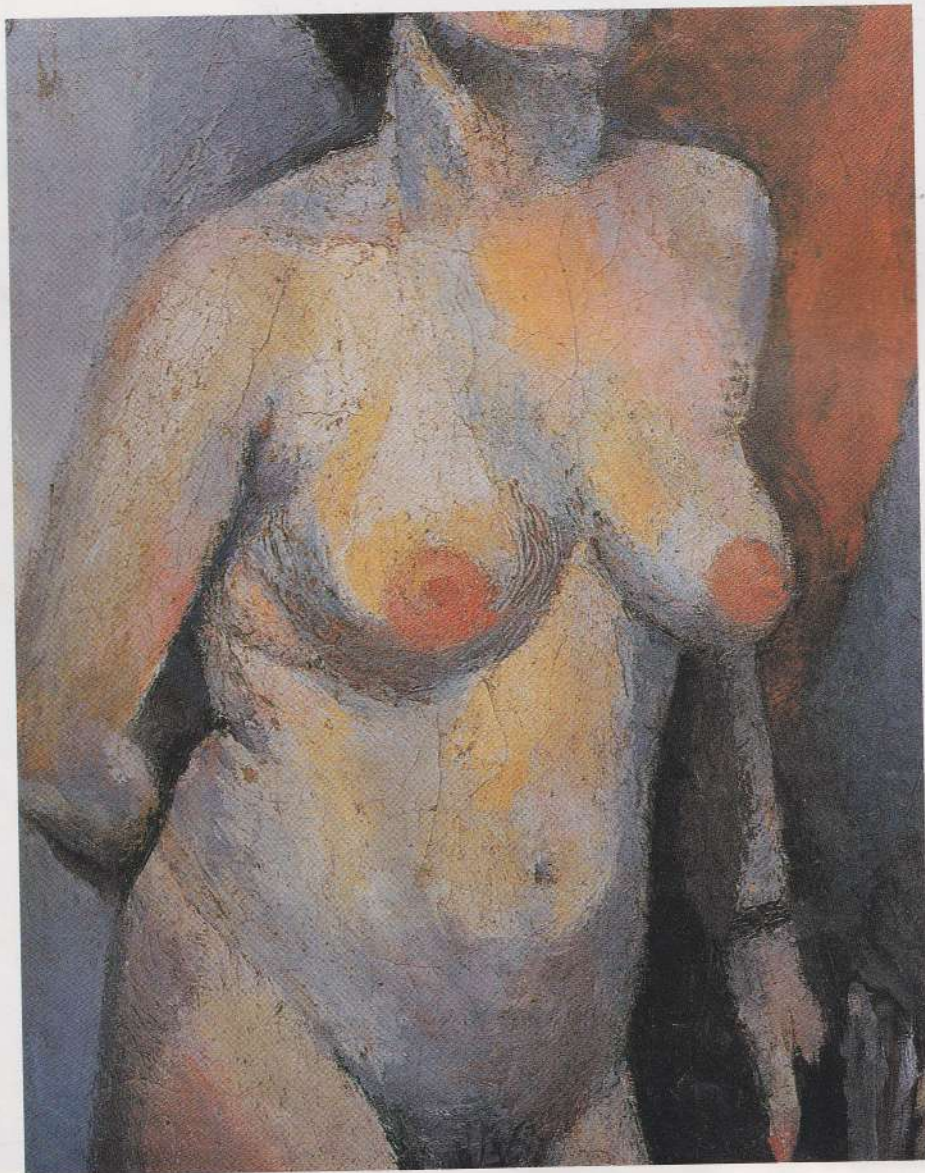
72 น้ำเงิน+เขียว
 Blue + Green

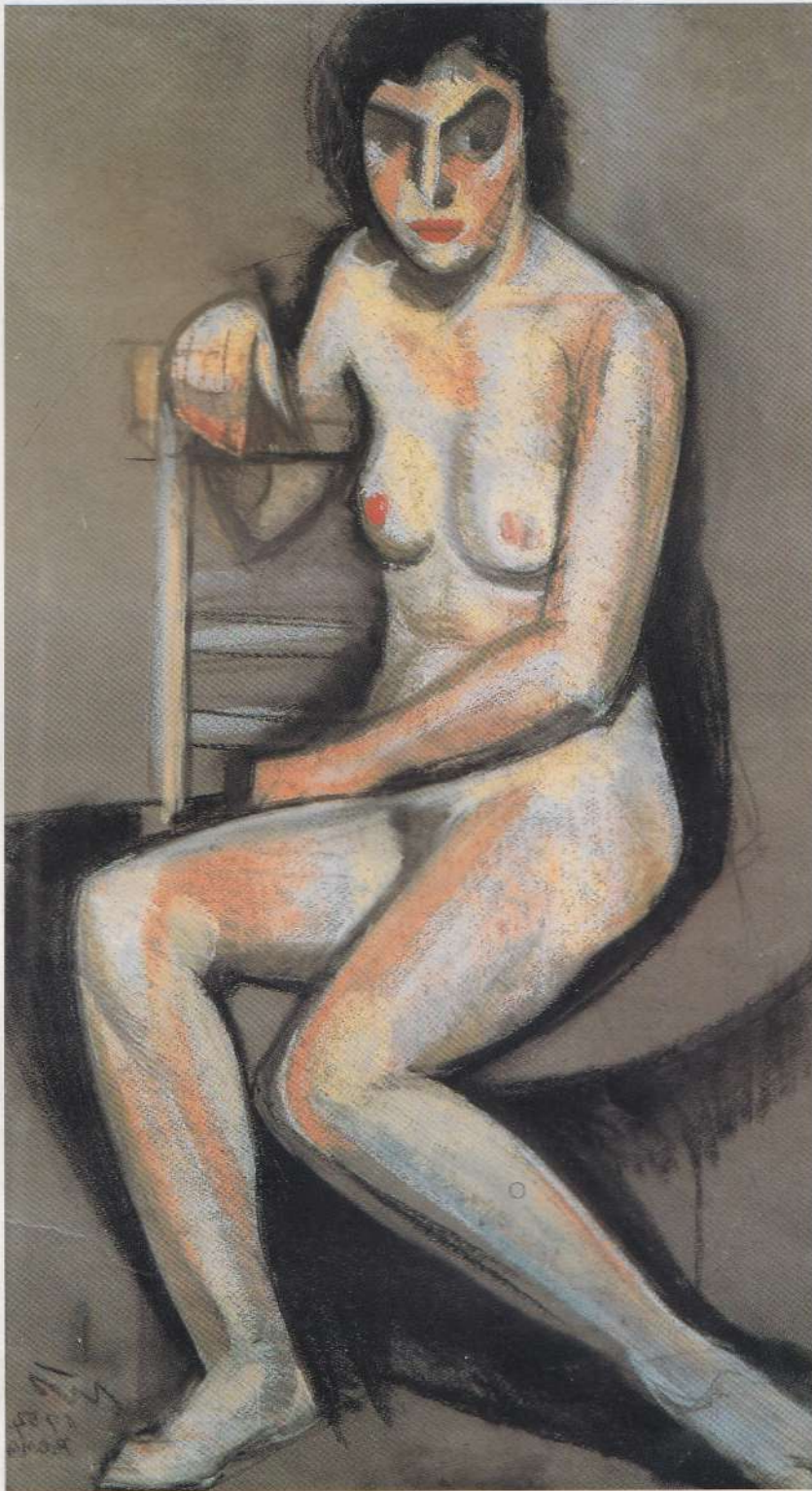
73 หญิงเปลือย
Nude

74 นางแบบ
Life study

75 เลือดเนื้อ
Flesh

76 นางแบบ
Nude study

77 องค์ประกอบ หรือนางแบบ
Composition

Fua tried to concentrate on the use of the shadows, using pure color tubes where he wanted to express volume. Many of his nude paintings reveal exceptional talent in the application of color, particularly in the use of complementary colors. Green and red, orange and blue mix harmoniously on his canvas.

The artist said he allowed his feelings to guide him through the kaleidoscope of colors. But beneath that simple intuition, Fua was endowed with the understanding of the nature and properties of each color. Considering the unique quality of each bright color, to achieve a balanced harmony of a mixture of colors requires special judgement.

A painting can be exciting and stimulating as a result of mental resistance. In effect, it represents the medium through which the artist communicates to the viewer of his work whether governed by a certain theory or the complete control of all the rules, whether at times he allows his feelings to override written regulations. Fua is a true colorist.

In Italy, Fua made a definite departure from his previous preoccupations with structure on the path to self-discovery. At this point, cubism had already made a strong impression on him. The technique is a combination of geometric forms and intersected drawings at different intensities characterized by a gradual increase in intensity from light to dark and a blending of colors.

The result lends a semi-abstract quality to nude paintings, as can be seen in Fua's "Life Study", which he painted in 1955. It won him the First Prize at the 8th Annual National Art Exhibition. "Nude Study" was exemplary of his pioneering spirit, as the technique

78 เมืองเก่าโรม
Roma

ของสตรีเพศ การจัดองค์ประกอบเช่นนี้เข้าใจว่า
อาจารย์เพื่อไม่ต้องการแสดงให้เห็นว่าการ
เขียนภาพต้องแสดงทุกอย่างให้อยู่ภายในกรอบ
ซึ่งเป็นแนวที่ศิลปินในยุคก่อนหน้านี้ได้ถือปฏิบัติ
กันมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ลักษณะการ
จัดวางภาพของท่านแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจ
และความเด็ดขาดอันเป็นบุคลิกภาพส่วนหนึ่ง
ของท่านด้วย

การเขียนภาพทิวทัศน์ในอิตาลีซึ่งเป็น
ภาพสีน้ำมันส่วนใหญ่เป็นภาพเขียนในแนวที่
แสดงโครงสร้างโดยส่วนรวม ถึงแม้ว่าจะไม่
แสดงส่วนละเอียดของตึกรามบ้านช่อง แต่
ลักษณะที่เด่นชัดของแสงเงาก็ยังคงเป็นสิ่งที่
อาจารย์ให้ความสำคัญอยู่ การใช้เส้นที่มี
น้ำหนักเข้มดูเกือบจะเป็นสีดำนั้นเป็นเส้นหลัก
เน้นให้เห็นถึงรูปทรงและช่วยให้กิดระยะและ
มิติภายในภาพ เป็นการแยกรูปทรงของตึกออก
จากพื้นหลังซึ่งมีสีกลมกลืนเป็นโทนเดียวกัน

กับตัวอาคารที่อยู่ในส่วนหน้าของภาพ เป็นที่
น่าสังเกตว่าภาพตึกหรือภาพโครงสร้างทาง
สถาปัตยกรรมของอาจารย์เพื่อในส่วนที่เป็น
แสงสว่างนั้น ท่านจะใช้สีฟ้า (COBALT BLUE)
เจือกับสีเหลือง (YELLOW ORCHRE) ส่วนที่
เป็นเงามืด หรือในบริเวณที่อยู่ในร่ม มักจะใช้
สีออกโทนสีฟ้าคราม (ULTRAMARINE BLUE)
หรือสีเขียวผสมกับสีฟ้าและมีสีแดง (SCARLET)
ป้ายลงไปสด ๆ เป็นจังหวะ ทำให้ภาพดูมีชีวิต
ชีวมมาก เทคนิคการป้ายสีของอาจารย์เพื่อ
ในช่วงนี้จะเป็นสีหนา ทำให้เกิดพื้นผิวที่มีความ
นูน เช่นภาพ "โบสถ์ซานตามาเรียแห่งทราสเท-
เวเร" ซึ่งเขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ และภาพ
"เมืองเก่าโรม" เขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๗ ส่วน
ภาพสเก็ตช์ของท่านที่ใช้หมึกดำหรือเคโรยอง
มีการใช้เส้นที่แผ่งไว้ด้วยพลังอย่างหาตัวจับ
ได้ยาก

79 สัญลักษณ์ของ
Symbol of Venice

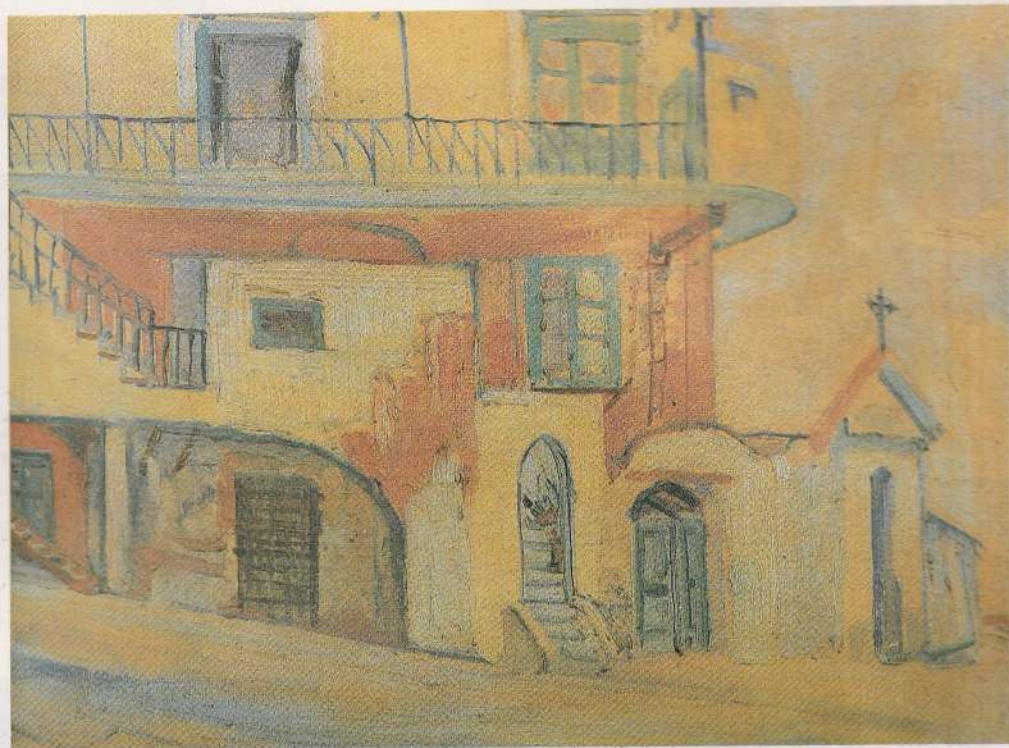

80 นครเวนิซ
Venice

81 จตุรัสซานลอเรนโซ
Piazza San Lorenzo, Florence

82 ตึกชาวประมงที่คาปรี่
A house of fishers at Capri

yet to attract the attention of his contemporary artists.

Interestingly enough, what made "Life Study" stand out in the 8th Annual National Art Exhibition was the visible quality of the artist who unmercifully severed the head of his nude model. Fua did this on purpose; he wanted to stress the beauty of the female torso. At the same time, he was making an individual statement that a painting need not present a subject in its entirety to make an impact. The bold composition reflected the confidence and decisiveness that were characteristic of Fua.

Most of Fua's studies of Italian landscape featured the collective structure of the places, to avoid the temptation of giving too much away by giving every detail of the building. The obscurity was amply compensated by the exciting display of shadows. The use of heavy drawing, so heavy that it looked almost black, was intended to represent the

principal drawing and underline forms, and simultaneously create a sense of distance. By doing so the artist skillfully separated the building from the background, but harmonized the differences by applying to the background the same tone of color used in the fore-ground.

Fua mixed cobalt blue with yellow to lighten up the building and stress its architectural structure. Meanwhile, he applied turquoise alongside scarlet at different intervals to create a lively quality to the painting. By applying unrestrained brush strokes, Fua was able to create a convex quality to the surface of the painting, which would be otherwise dull and flat.

He used similar techniques in his "Santa Maria Trastevere", painted in 1955, and "Roma Antica" which he finished a year earlier. Many of his sketches also showed visible vitality, indicating that Fua now used his crayons with great skill.

งานศิลปกรรมในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๙-๒๕๑๖ Period between 1956 and 1973

อาจารย์เพื่อ เดินทางกลับจากประเทศ
อิตาลีในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ เมื่อกลับถึงเมืองไทย
ท่านยังคงทำงานศิลปะที่มีคุณค่าของท่านต่อไป
ผลงานของท่านในช่วงนี้มีความหลากหลายใน
เรื่องของรูปแบบ อาทิ ภาพ "ปลาทะเลที่สีซัง" ซึ่ง
เป็นภาพปลาสามตัววางอยู่บนภาชนะคล้าย
เครื่องจักสาน ปลาเหล่านี้ดูมีชีวิตเป็นเพราะการ
ให้สีประกอบกับการใช้พื้นผิวที่ปรากฏเป็น
ร่องรอยในภาพ โนม่นำให้มองเห็นเป็นเกล็ดปลา
ซึ่งมีความสด มีประกายของแสงระยิบระยับ
และรู้สึกถึงกลิ่นคาวของปลาได้อย่างง่ายดาย
ในภาพนี้มีการใช้เทคนิคขีดสีออกเห็นเป็นเส้น
ขาวตัดกันขึ้นมา คล้ายเป็นลักษณะของภาชนะ
ที่เป็นเครื่องจักสาน

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ หลังจากที่คุณอาจารย์
เพื่อเสร็จสิ้นการประชุมองค์การศิลปินระหว่าง
ชาติ (INTERNATIONAL ASSOCIATION
OF ART) ประเทศออสเตรียแล้ว ท่านได้เดินทางไป
ประเทศอินเดียและได้เขียนภาพลักษณะเป็น
ลายเส้นด้วยปากกาและหมึกดำ หลังจากนั้น
มีการระบายสีเพิ่มเติมลงไปด้วยดินสอสี หรือสี
ชอล์คในภายหลัง แนวการเขียนภาพในระยะนี้
มีลักษณะคล้ายภาพสเก็ตซ์ ซึ่งอาจารย์เพื่อเขียน
ขึ้นอย่างรวดเร็ว และในความรวดเร็วนั้น เกิด

83 ปลาทะเลที่สีซัง หรือ ปลาสามตัว
Sea fish at Si Chang

จากความรู้สึก และแรงบันดาลใจ รวมทั้งความรู้
ความเข้าใจในแบบอย่างของสถาปัตยกรรม
ของอินเดียเป็นอย่างดีช่วยเสริมให้ภาพที่ปรากฏ
มีรสชาติของความมีชีวิตชีวา การลงเส้นมี
ลักษณะคมกล้าก่อให้เกิดภาพพจน์ในใจว่า ใน

Fua continued to paint after his return from Italy, creating works that were varied in style. "Sea Fish at Si Chang", depicting three fish in a wicker basket, looks very much alive with his powerful use of color. The painting looks as if the scales of the fish shined and the smell of the fish filled the air. Fua scraped the paint applied earlier to create criss-crossing white strips, producing the effect of a woven basket or wickerware.

On his way back from the International Association of Art in Austria in

drawings, which brought about a sensational effect. More noteworthy still, viewers could not help but feel that when Fua did the work, the crayon in his hand was guided by a fusion of his eyes and spirit, so that although limited by the number of color, its mood was able to come through with reinforced shades of shadow. Also interesting is the texture of the paper he used, which was color-tainted. Whether intentional or not, the drawing and the colored paper successfully delivered the desired mood.

In effect, the paintings Fua produced

84 ไชยระโท อินคันทวาราม Hindu Royal Temple

1960, Professor Fua stopped over in India where he made crayon studies. His works during this period were more like sketches, prompted by a sudden inspiration which had to be drawn in a hurry.

Fua's understanding of Indian architecture was instrumental in achieving the sharpness and decisiveness in his

in India all make important contributions to the aesthetic value of art.

Back in Thailand, Fua's 1962 painting of Professor Silpa Bhirasri with his hand on his waist is another important piece of creative art that must not be overlooked. Its significance lies in the model whose characteristic has been effectively recorded.

The same painting reflects the

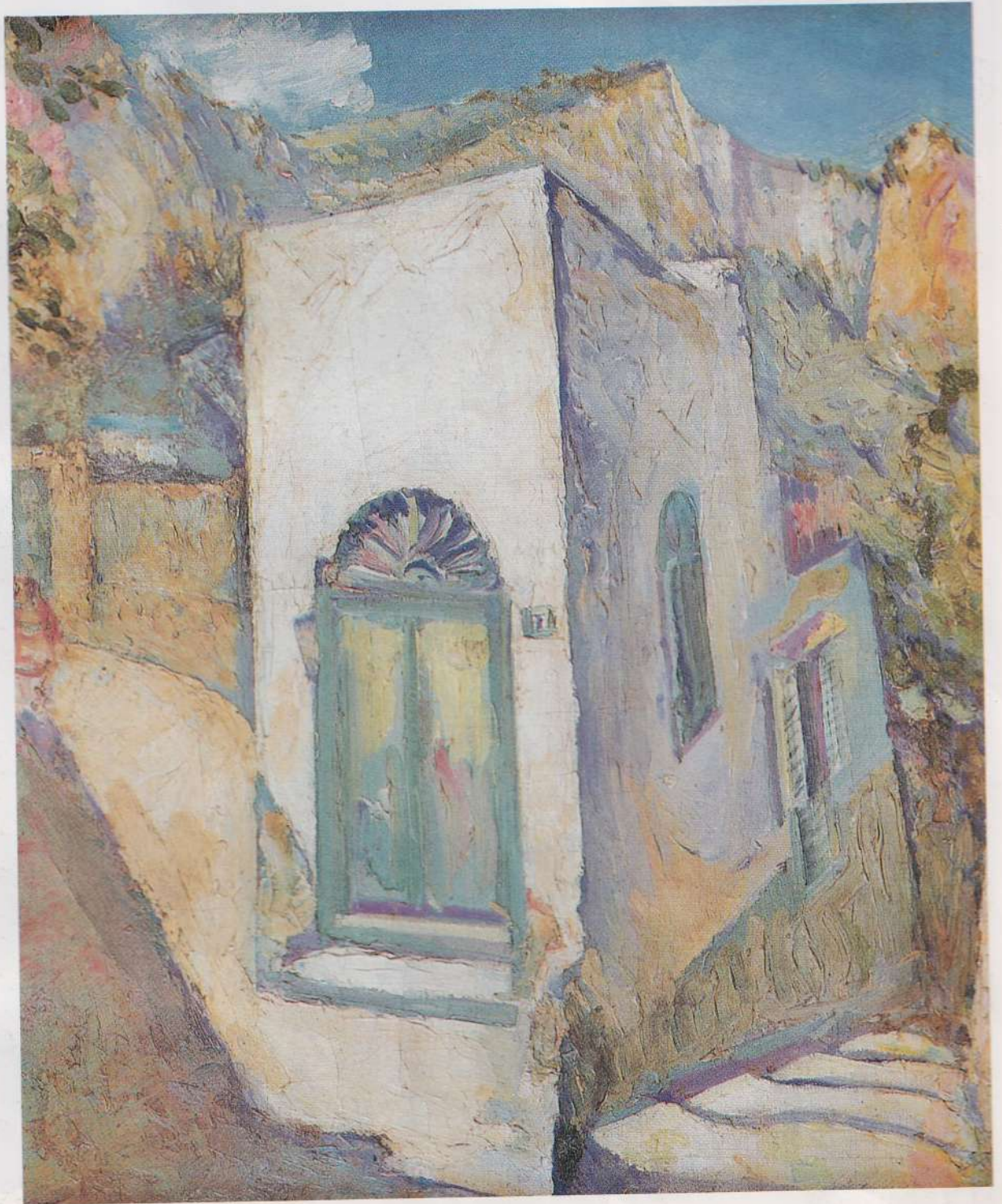
85 จตุรัสโปปโปโล กรุงโรม
Piazza Del Poppolo

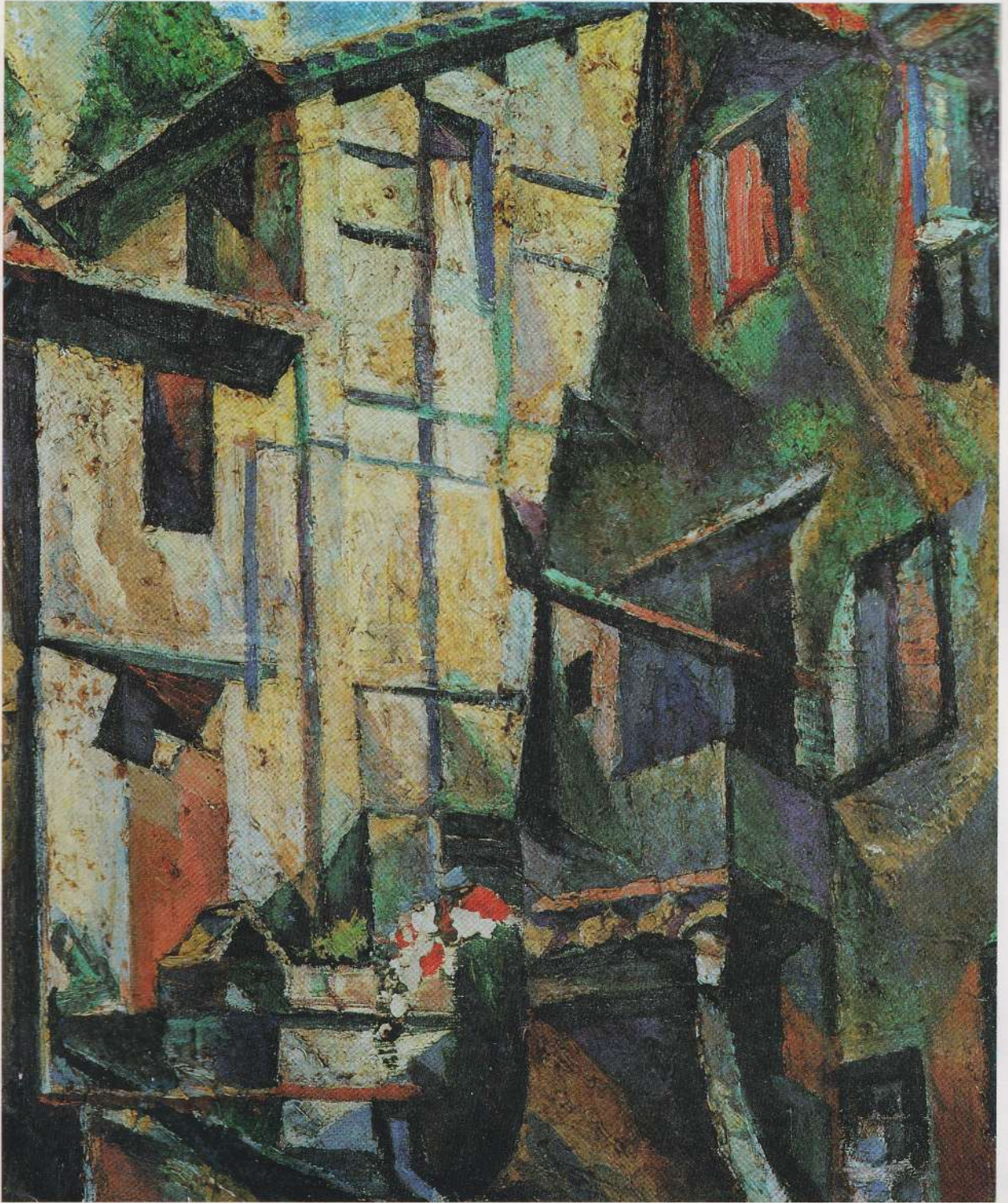
86 เมืองเก่าโรม
Roma Antica

87 สายัณห์ที่มารินา กรานเต คาปรี
Reflexes at Marina Grande

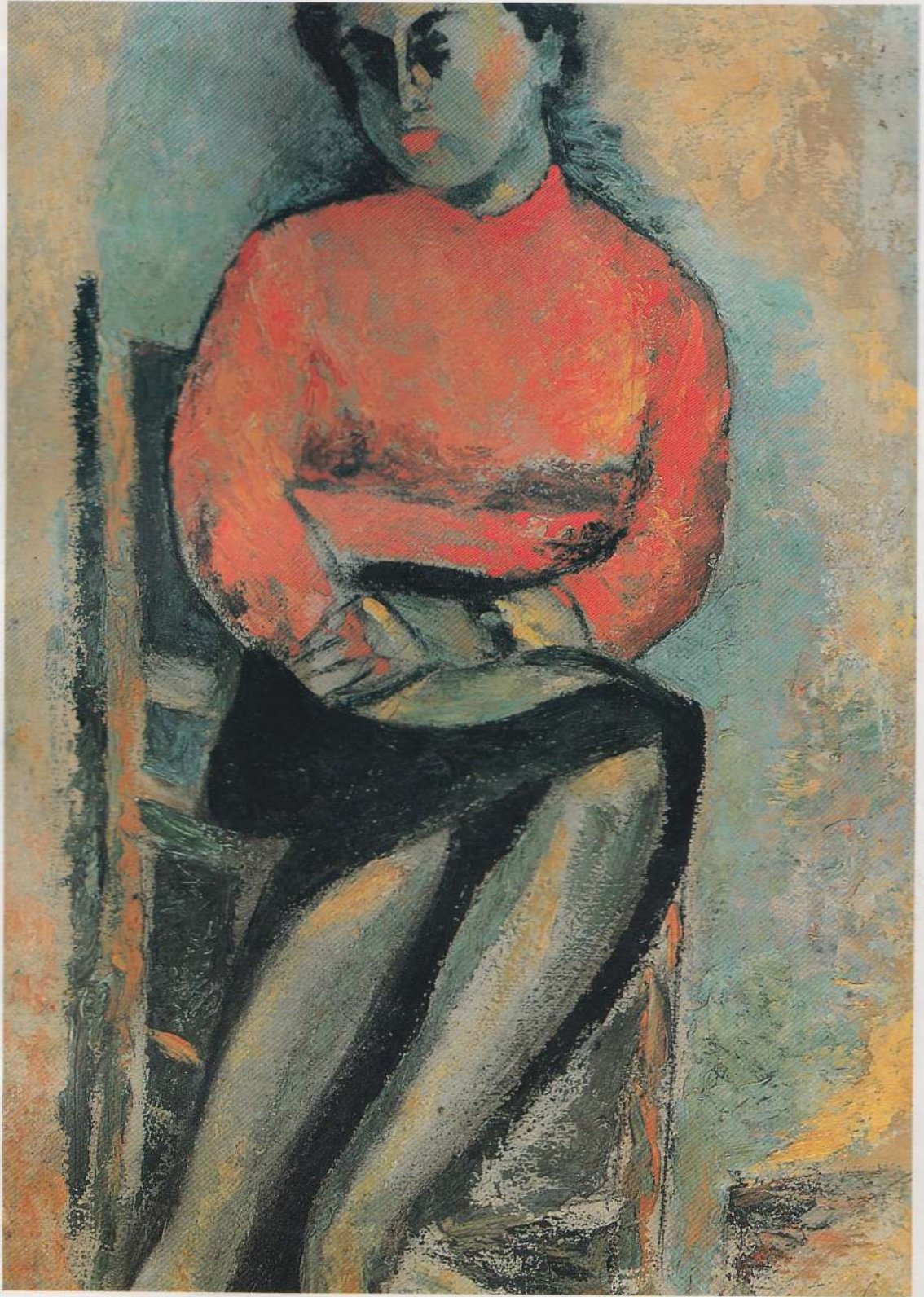

88 ดึกขาวกับทางลง
White Cottage

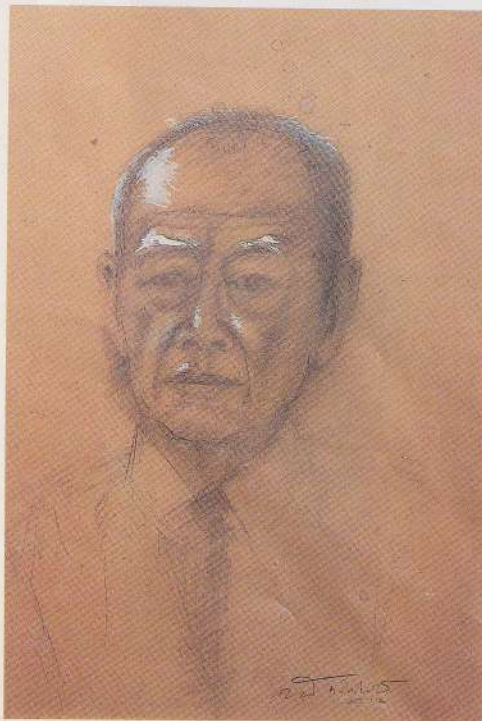
89 แสงแดด
Blazing of the

90 เสื้อแดง
Red Blouse

ขณะที่อาจารย์เพื่อเขียนภาพเหล่านั้นนั้น ตาของท่านประสานกับใจและส่งพลังไปที่มือซึ่งจับปากกาอยู่ร่วมกันเป็นเอกภาพ ด้วยสีเพียงไม่กี่สีจากการระบายด้วยดินสอสีสนับสนุนให้ภาพที่ปรากฏมีแสงเงาและมีบรรยากาศเกิดขึ้นไปพร้อมกันด้วย เป็นที่น่าสนใจว่าพื้นหลังของภาพวาดเส้นเหล่านี้ จะมีสีอยู่ในตัวเนื้อกระดาษซึ่งเอื้อให้การลงเส้น สีและการสร้างบรรยากาศในภาพได้ง่ายยิ่งขึ้น ภาพเขียนที่อินเดียล้วนเป็นภาพที่มีความสวยงาม ก่อให้เกิดอารมณ์อันสุนทรีย์ทั้งสิ้น

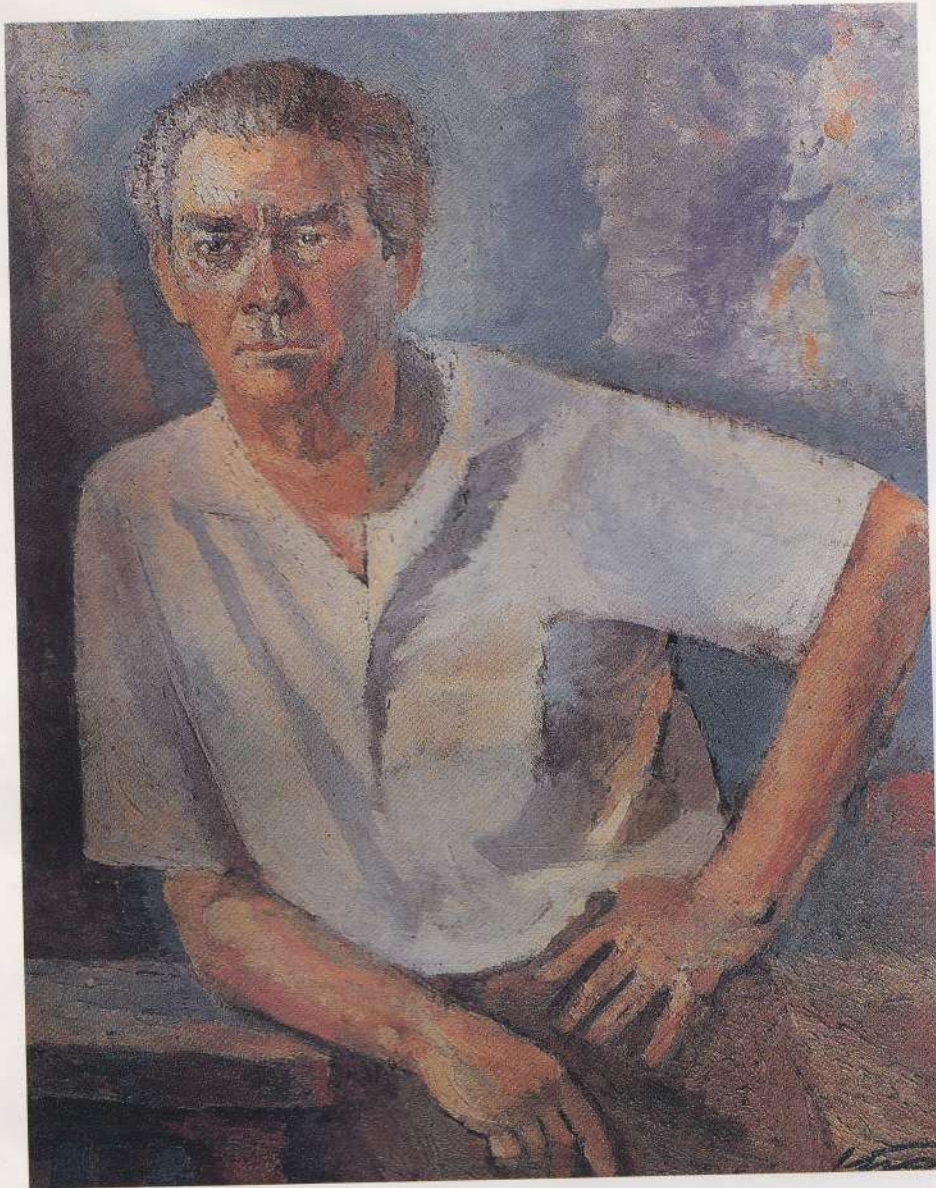
ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นสำคัญที่เราไม่อาจจะมองข้ามไปได้นั้นคือภาพของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ยืนท่าเสาเอวเขียนขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ภาพนี้ไม่เพียงแต่จะเผยให้เห็นถึงบุคลิกภาพของศาสตราจารย์ศิลป์เท่านั้น ยังแสดงให้เห็นถึงบุคลิกภาพและความรู้สึกของอาจารย์เพื่อด้วย การแสดงออกที่สีหน้าของศาสตรา-

91 พระยาอนุমানราชชน
Phraya Anumanrajadhon

จารย์ศิลป์มีแนวที่เป็นกังวลและอยู่ในอาการของคนที่กำลังครุ่นคิด สีที่ใช้ในภาพนี้ ดูเย็นตาไม่รุนแรง และมีพลังเท่าภาพเหมือนของศาสตราจารย์ศิลป์ ที่เขียนขึ้นในระยะแรกด้วยสีชอล์ค อาจารย์เพื่อยังคงใช้หลักเดิมของท่านคือการประสานสัมพันธ์กันของสีทั้งหมดภายในภาพ หากวิเคราะห์แยกแยะดูการใช้สีซึ่งดูเหมือนมีไม่กี่สีแล้ว ยิ่งมองนานไปก็พบว่ามียังมีสีจำนวนมากป้ายทับซ้อนผสมผสานกันอยู่ไม่น้อยทีเดียว ภาพเหมือนของบุคคลที่นอกเหนือไปจากศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ซึ่งเป็นที่เคารพของอาจารย์เพื่อก็คือภาพของพระยาอนุমানราชชน เป็นภาพวาดเส้น (DRAWING) ที่เน้นเพียงใบหน้า ในภาพนี้มีการใช้สีขาวแต่งแต้มบริเวณที่กระทบกับแสง (HIGHLIGHT) อย่างน่าสนใจ ส่วนภาพสีน้ำมันชิ้นสุดท้ายที่อาจารย์เพื่อเขียนนั้นเป็นภาพเหมือนของคุณสมถวิล หริพิทักษ์ ภรรยาผู้ทุกข์คู่ยากของท่าน ในภาพนี้ท่านได้ใช้พู่กันป้ายสีเป็นทิวี่สระ มีความสวยงามเปี่ยมล้นไปด้วยพลัง และความรู้สึก ความรัก ความผูกพันของทั้งสองท่านที่มีต่อกันได้ถูกถ่ายทอดและบันทึกอยู่ในงานชิ้นนี้

นอกเหนือจากงานสร้างสรรค์ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ก่อนที่อาจารย์เพื่อจะทำงานชิ้นสุดท้ายในชีวิต ซึ่งเป็นงานออกแบบพระพุทธรูปองค์หนึ่งนั้น ท่านได้ออกแบบพระประธานซึ่งเป็นพระศรีอริยเมตไตรยขนาดหน้าตักเกือบ ๓ เมตร มีบัลลังก์และเรือนแก้ว อันงดงาม ประดิษฐานไว้ที่วัดญาณสังวรารามที่จังหวัดชลบุรี งานศิลปะของอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ที่เป็นงานสมัยใหม่โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว มักจะมีที่มาจากบุคคลและสิ่งแวดล้อมอยู่รอบ ๆ ตัวท่านไม่ว่าท่านจะไปไหนแห่งใด ท่านจะสร้างสรรค์ผลงานซึ่งมีแรงบันดาลใจ เป็นเสมือนไฟที่จุด

92 ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
Professor Silpa Bhirasri

artist's own personality and feeling. From the worried expression on Professor Silpa's face, it is clear that the subject is deep in thought. Although light colors prevail, the impact is as powerful as that imprinted in Professor Silpa's other pastel portraits. It retains Fua's hallmark of creating a relationship of all the colors in one single painting.

Other portraits of equal prominence to those of Professor Silpa Bhirasri, whom Fua regarded highly, include that of Phraya Anumanrajadhon. This drawing puts great emphasis on the facial expression of the subject, with white used to highlight certain areas of the face.

Fua's last oil painting is that of his wife, Khun Somthawil. In this painting, the brush strokes move freely and are full of energy, making apparent the affectionate bond between the artist and his subject.

Another legacy that Fua left before age claimed its toll is the principal Buddha image of Phrasri Ariyamettrai which is almost three meters wide, sitting on a platform surrounded by intricate ornated design. The Buddha image can be found today at Wat Yannasang Wararam in Chon Buri.

Most of Fua's contemporary art works had been inspired by the people and places around him. It was this inspiration that gives him the energy to create valuable works of art.

Not only did Fua represent the pioneering force that paved the way for modern art in the most complete fashion and influenced the creative art of the generations after him, but his contribution to art education will no doubt make a permanent mark on Thailand's history of modern art. And not to be forgotten is his selfless dedication to the preservation of Thai traditional art.

Through his work, Fua effectively demonstrated his devotion to art and Buddhism. In spite of the social accolades, he remained his modest self who regarded his teachers and ancestors

ให้ท่านมีกำลังใจสร้างสรรค์ศิลปะอันมีคุณค่ายิ่ง อยู่เสมอ นอกเหนือจากการที่ท่านเป็นศิลปิน ผู้บุกเบิกแนวทางให้กับวงการศิลปะสมัยใหม่และเป็นเยี่ยงอย่างที่ดีและให้อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ศิลปะของศิลปินรุ่นต่อไปแล้ว ท่านยังเป็นศิลปินคนแรกของไทย ผู้ซึ่งได้วางรากฐานการศึกษา ค้นคว้าวิจัยศิลปะไทย อีกทั้งอนุรักษ์ศิลปะโบราณของชาติไว้โดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย อาจารย์เพื่อได้อุทิศตนให้กับศิลปะและพุทธศาสนา ท่านเป็นผู้ที่เคารพบูชายกย่องครู อาจารย์และบรรพบุรุษ ท่านมักจะกล่าวเสมอว่า “ผลงานอันเกิดจากกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังใจของข้าพเจ้า ขอน้อมอุทิศให้ท่านอาจารย์ทั้งหลายของข้าพเจ้า”

อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ใช้ชีวิตที่เรียบง่าย สมถะ เป็นอย่างยิ่ง ท่านไม่ยึดถือในเรื่องของความทะเยอทะยานในลาภ ยศ สรรเสริญหรือสิ่งที่เป็นวัตถุนิยม ชีวิตของท่านเจริญรอยตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ถึงแม้ว่าท่านจะมีความสามารถสูงส่งเพียงใดก็ตาม และชื่อเสียงของท่านจะเป็นที่ปรากฏและกล่าวขานถึงอย่างกว้างขวาง แต่ท่านก็ไม่เคยที่จะตักตวงผลประโยชน์จากสิ่งดังกล่าว งานศิลปะของท่าน ถ้าหากไม่ขายในราคาที่ไม่สูงแล้ว ท่านก็จะมอบงานให้กับผู้ที่ท่านรักใคร่ ใกล้ชิดสนิทสนม และนอกจากนั้นผลงานของท่านก็ปรากฏให้เป็นที่ประจักษ์ได้ตามวัดวาอารามหลายแห่งในประเทศ

อาจารย์เพื่อเคยกล่าวความในใจของท่านไว้ว่า... “ผมคงมีเวลาเหลือที่จะทำประโยชน์ให้กับชาติบ้านเมืองอีกไม่นานนัก ทุกวันนี้ตระหนกอยู่เสมอว่าตัวเองยังเรียนไม่รู้จักจบ ยังต้องค้นคว้าและทำงานศิลปะอยู่ตลอดเวลา...รู้ตัวว่าเหมือนไม้ใกล้ฝั่งเข้าไปทุกที จึงอยากฝากบางสิ่งบางอย่างไว้ให้คนรุ่นหลังช่วยกันสาน

ต่อมรดกวัฒนธรรมของชาติเหล่านี้ไว้ให้ยาวนานที่สุดเท่าที่ยังพอมีแรงทำ...”

อาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ คือปูชนียบุคคลของวงการศิลปะของไทยที่ควรแก่การยกย่องเทิดทูนตลอดไป

93 พระศรีอริยเมตไตรย
Image of Phrasri Ariyamettrai

highly. He once said of them:

“All the fruits of my energy, inspiration and courage, may I dedicate them to my teachers.”

The ultimate example, Fua lived a life of simplicity, never showed his attachment to worldly ambition, wealth, position, praise or materialism. Buddhist teachings had been central to his living. Despite his rare ability and reputation, Fua had never exploited the situation for his personal gain. His works, if not yielding comparatively small returns, were in most cases given to those who were beloved or close to him. Temples around the country bear visible evidence

of his undisputed contribution to national art.

Talking of himself, Fua once said: “I may not have much time now to make more contributions to our country. I am well aware that there is in fact much more to be learned, studied and created... conscious as I am of the days which are numbered. May I therefore entrust this national heritage to the future generations, for they will cherish it as long as breath merits.”

A true artist and a man of principle, Fua Hariphitak deserves a prominent place in the art history of Thailand.

94 สมถวิล ตรีพิทักษ์
Somthawil Hariphitak

95 ดอกบัว
Lotus

บรรณานุกรม References

๑. เพื่อ หริพิทักษ์ จัดแสดงจิตรกรรมและวาดเส้นในการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๐๒ ณ หอศิลป์ กรมศิลปากร พระนคร
๒. ศาสตราจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ รางวัลแมกไซไซ สาขาบริการชุมชนโรงพยาบาลพัฒนา พ.ศ. ๒๕๒๕
๓. งานเขียนเส้นของเพื่อ หริพิทักษ์ จัดพิมพ์โดยมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป พ.ศ. ๒๕๓๓
๔. พิภพ บุษราคัมวดี เพื่อ หริพิทักษ์ : ชีวิตและงานจัดพิมพ์โดยคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. ๒๕๒๗
๕. ศิลปินแห่งชาติ ๒๕๒๘ จัดพิมพ์โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
๖. ภาพเขียนในหอพระไตรปิฎกวัดระฆัง จัดพิมพ์โดยคณะกรรมการอนุรักษศิลปกรรม ด้วยความอนุเคราะห์ของมูลนิธิไทยวัฒนา ต.สุวรรณ พ.ศ. ๒๕๑๓
๗. การแสดงจิตรกรรม สมัยอยุธยา ๑-๑๐ มีนาคม ๒๔๙๕ จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. ๒๔๙๕
1. Fua Hariphitak-Personal Show of Paintings and Drawings 10th National Exhibition of Art, Bangkok 1959
2. Professor Fua Hariphitak-Magsaysay Award for Public Service, 1982
3. Fua Hariphitak's Drawings Published by the Sathirakoses-Nagapradipa Foundation, 1990
4. Phipob Busarakamvadee Fua Hariphitak : Life and Work Published by the Faculty of Painting, Sculpture and Graphic Arts, Silpakorn University 1984
5. National Artists 1985 Published by Office of the National Culture Commission
6. Mural Paintings at Wat Rakang Published by Art Conservation Committee, 1970
7. Exhibition of Thai Painting, Exhibition of Reproduction of Old Thai Painting, March 1-10, 1952 Published by Fine Arts University, Bangkok, 1952

บัญชีภาพ

Index of illustrations

- 1 หมู่บ้านประมง
Fisherman Village
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 2 มิตร
One of my fellow students
ดินสอดำ
Pencil drawing
- 3 ภาพลายเส้นเจดีย์วัดเชียงมั่น เชียงใหม่
A sketch of Chedi of Wat Chiangman,
Chiang Mai
- 4 ภาพลายเส้นวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ เชียง-
ใหม่
A sketch of Vihara Laikham, Wat Phra
Singha, Chiang Mai
- 5 ภาพเขียนเส้นรูปเทพประดับข้างประตูโบสถ์
วัดพระสิงห์ และภาพเขียนรูปเทพประดับ
วัดเจ็ดยอด เชียงใหม่
Drawings of decorative figures on the door
of Wat Phra Singha and Wat Chaed Yod,
Chiang Mai
- 6 ภาพลายเส้นวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ เชียง-
ใหม่
A sketch of Vihara Laikham, Wat Phra
Singha, Chiang Mai
- 7 อนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง หอพระไตรปิฎก
วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation work on the mural of the
Library of Wat Rakang Kositaram
- 8 ราชอุทยานแวร์ซายส์
Versailles
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 9 พระคงคาที่ทริทวาร
Ganges River
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 10 ประตุนครฟาเตห์ปूरืคีรี
Fatehpur Sikrai
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 11 บ้อมอัคพระปราการ
Agra Fort
สีชอล์ค
Pastel
- 12 คฤหาสน์อัคกรมหาเสนาบดีแห่งนครฟาเตห์-
คีรี
Chateau of Fatehpur, India
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 13 สุเหร่าอัคพระ
Agra Mosque
ดินสอสี
Color pencil on paper
- 14 สุเหร่าเพิร์ลมอสก์ อัคพระ 2
Pearl Mosque, Agra 2
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 15 อิตอิหมัด อุด ดอลลามี่
Itimad Ud Daulami
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 16 ตาช มะห์ล เมื่อมองจากอัคพระปราการ
Taj Mahal and Agra Fort
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 17 ย่านเมืองเก่า 2
Rome Trastevere 2
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 18 สุเหร่าชามัสยิด นครเดลี
Delhi mosque
หมึกดำและดินสอสี
Ink and color pencil on paper
- 19 งานลอกลายเส้น วัดศรีชุม สุโขทัย
Rubbing from Wat Sri Chume, Sukhothai
- 20 กุฎีภคินร์จับสุกรีพ คัดลอกจากหอพระไตร-
ปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Reproduction of the story of Ramayana
from the Library of Wat Rakang Kositaram
- 21 กองทัพวานรในขบวนทัพของพระลักษมณ์
คัดลอกจากหอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิ-
ตาราม
Reproduction of the story of Ramayana
from the Library of Wat Rakang Kositaram
- 22 องค์ลีมาล คัดลอกจากพระที่นั่งพุทไธสวรรย์
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
Reproduction of a scene from the life
story of the Lord Buddha in Buddhasawan
Hall, National Museum, Bangkok
- 23 งานคัดลอกจากวัดศรีชุม สุโขทัย
Reproduction from Wat Sri Chume,
Sukhothai
- 24 พระพุทธเจ้าทรงทรมานช้างนาฬาคีรี คัด
ลอกจากพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑ-
สถานแห่งชาติ
Reproduction from the life story of the
Lord Buddha in Buddhasawan Hall,
National Museum, Bangkok
- 25 สัจจะนิรันดร์เฝ้าพระพุทธเจ้า คัดลอกจาก
พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่ง
ชาติ
Reproduction from the life story of the
Lord Buddha in Buddhasawan Hall,
National Museum, Bangkok

- 26 พระอินทร์ทูลเชิญดุสิตเทวบุตรมาจัดเป็น
พระพุทธรูปเจ้า คัดลอกจากพระที่นั่งพุท-
ไธสวรรย์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
Reproduction from the life story of the
Lord Buddha in Buddhaisawan Hall,
National Museum, Bangkok
- 27 นางจิฎจมานวิกา ปรึกษาพระพุทธรูปเจ้า คัด
ลอกจากพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ พิพิธภัณฑ
สถานแห่งชาติ
Reproduction from the life story of the
Lord Buddha in Buddhaisawan Hall,
National Museum, Bangkok
- 28 พระพุทธรูปบาทบนฉากกลางน้ำ คัดลอกจาก
ตำหนักพระพุทธรูปโฆษาจารย์ วัดพุทไธ-
สวรรย์ อโยธยา
Reproduction from an old mural of Wat
Buddhaisawan, Ayutthaya
- 29 ชุ่มเรือนแก้ว คัดลอกจากวัดมหาธาตุ อโยธยา
Reproduction of the intricate design from
a mural painting of Wat Mahadhat,
Ayutthaya
- 30 เทพชุมนุม คัดลอกจากวัดใหญ่สุวรรณนา-
ราม เพชรบุรี
Reproduction of Celestial Assembly from
a mural painting at Wat Yai Suwannaram
Phetchaburi
- 31 งานอนุรักษหออพระไตรปิฎก วัดระฆัง-
โฆสิตาราม
Conservation of the Library of Wat Rakang
Kositararam
- 32 บานประตูทางขึ้น หออพระไตรปิฎก วัดระฆัง
โฆสิตาราม
Conservation of the door panel of the
Library of Wat Rakang Kositararam
- 33 ภายในหออพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Interior of the Library of Wat Rakang
Kositararam
- 34 เทพชุมนุม ในหออพระไตรปิฎก วัดระฆัง-
โฆสิตาราม
Celestial Assembly from the Library
of Wat Rakang Kositararam
- 35 บานประตูปีกษสองตน หออพระไตรปิฎก
วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of the door panel of the
Library of Wat Rakang Kositararam
- 36 เมฆมานพสร้างศาลา งานอนุรักษหออพระ
ไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of a painting on a wooden
panel at the Library of Wat Rakang
Kositararam
- 37 ชุ่มประตูทางขึ้น หออพระไตรปิฎก วัดระฆัง-
โฆสิตาราม
Conservation of the door panel at the
Library entrance, Wat Rakang Kositararam
- 38 ตำนานพระอินทร์ หออพระไตรปิฎก วัด
ระฆังโฆสิตาราม
Conservation of the painting on a wooden
panel at the Library of Wat Rakang
Kositararam
- 39 อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ รบกับ
พระลักษณ หออพระไตรปิฎก วัดระฆัง-
โฆสิตาราม
Conservation of the fighting scene from
Ramayana story at the Library of Wat
Rakang Kositararam
- 40 สุครีพถอนต้นรัง จิตรกรรมฝาผนัง หออพระ
ไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of the scene from Ramayana
story, Sukreep uprooting the ingyin tree,
at the Library of Wat Rakang Kositararam
- 41 พระพุทธรูปโฆษาจารย์ประทับเรือสำเภาไป
ลังกา คัดลอกจากตำหนักพระพุทธรูปโฆษา-
จารย์
Conservation of the scene "Buddhako-
sacharya on his voyage to Ceylon", Wat
Buddhaisawan, Ayutthaya
- 42 พระอดีตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดมหาธาตุ
อโยธยา
Reproduction of the life story of the Lord
Buddha from Wat Mahadhat, Ayutthaya
- 43 เทพชุมนุม คัดลอกจากวัดใหญ่สุวรรณนาราม
เพชรบุรี
Reproduction of Celestial Assembly from
Wat Yai Suwannaram, Phetchaburi
- 44 งานคัดลอกตำนานพระพุทธรูปเจ้า
Reproduction of the life story of the Lord
Buddha
- 45 พระอดีตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดราชบูรณะ
อโยธยา
Reproduction of mural painting from Wat
Ratchaburana, Ayutthaya
- 46 พระลักษณยกทัพรบกับอินทรชิต คัดลอก
จากหออพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Linear analysis of a fighting scene from
Ramayana at the Library of Wat Rakang
Kositararam
- 47 อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ คัดลอก
จากหออพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Linear analysis of Intrachit War, Rama-
yana story at the Library of Wat Rakang
Kositararam
- 48 พระอดีตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดเจดีย์เจ็ดแถว
สุโขทัย
Reproduction of the life story of the Lord
Buddha at Wat Chedi Chaed Dhaew
Sukhothai
- 49 งานอนุรักษจิตรกรรมฝาผนัง หออพระไตร
ปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of a Ramayana's fighting
scene at the Library of Wat Rakan
Kositararam

- 50 สุวรรณสามชาดก คัดลอกจากคําหนักพระ
พุทธโฆษาจารย์ วัดพุทธไสวรรรย์ อโยธยา
Reproduction of Suwanasam Jataka, mural
painting at Wat Buddhaisawan; Ayut-
thaya
- 51 อติตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดราชบูรณะ
อโยธยา
Reproduction of the life story of the Lord
Buddha from Wat Ratchaburana, Ayut-
thaya
- 52 งานอนุรักษ์จิตรกรรมฝาผนัง หอพระไตร-
ปิฎก วัดระฆังโฆสิตาราม
Conservation of a painting on wooden
panel at the Library of Wat Rakang
Kositaram
- 53 เทพชุมนุม หอพระไตรปิฎก วัดระฆังโฆสิ-
ตาราม
Conservation of Celestial Assembly on
the mural of the Library of Wat Rakang
Kositaram
- 54 กองทัพพระลักษมณ์ หอพระไตรปิฎก วัด
ระฆังโฆสิตาราม
Conservation of the Ramayana scene at
the Library of Wat Rakang Kositaram
- 55 ชาดก คัดลอกจากวัดเจดีย์เจ็ดแถว สุโขทัย
Reproduction of Jataka at Wat Chedi
Chaed Dhaew, Sukhothai
- 56 พระอติตพุทธเจ้า คัดลอกจากวัดเจดีย์เจ็ดแถว
สุโขทัย
Reproduction of the life story of the
Lord Buddha, Wat Chedi Chaed Dhaew,
Sukhothai
- 57 ศาสตราจารย์ ซี เฟโรจี (ศิลปิน พีระศรี)
Portrait of Professor Silpa Bhirasri
สีชอล์ค
Pastel
- 58 นุพการี หรือ คุณยายของฉัน หรือ คุณยาย
กับอัส
My Grandmother
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 59 คุณยาย
My Granny
รูปปั้นสำริด
Bronze sculpture
- 60 ม.ร.ว.ถนอมศักดิ์ กฤดากร
M.R. Thanomsakdi Kritdakara
รูปปั้นสำริด
Bronze sculpture
- 61 เมืองเก่าโรม
Rome
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 62 ค่ายกักกันชาวยุี่ปุ่นในบอมบะราณ
Japanese Internment Camp, India
สีฝุ่น
Tempera
- 63 ปรกาศเพชร หรือ มาดามชิต เจริญ-
ประชา
Portrait of Madame Rienpracha
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 64 ฝัน
Dream
สีน้ำ
Water color
- 65 เพชรบุรี
Petchaburi
สีฝุ่น
Tempera
- 66 พริกหยวกเทศ
Pepperoni Rome
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 67 ปลาทะเลที่สีซัง
Composition with fish
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 68 ถนนฟอร์นาจี
Via Delle Fornaci
สีชอล์ค
Pastel
- 69 สะพานที่โรม
Bridge in Rome
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 70 โค้งถนน
The bent of the road, Rome
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 71 ต้นไม้สองต้น
Two trees
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 72 น้ำเงิน + เขียว
Blue + Green
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 73 หญิงเปลือย
Nude
สีชอล์ค
Pastel
- 74 นางแบบ
Life study
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 75 เลือดเนื้อ
Flesh
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 76 นางแบบ
Nude study
สีชอล์ค
Pastel

- 77 องค์ประกอบ หรือ นางแบบ
Composition
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 78 เมืองเก่าโรม
Roma
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 79 สัญลักษณ์ของเวนิซ
Symbol of Venice
หมึกดำ
Pen and ink
- 80 นครเวนิซ
Venice
หมึกดำ
Pen and ink
- 81 จัตุรัสซานลอเรนโซ
Piazza San Lorenzo, Florence
สีถ่าน
Crayon
- 82 ตึกชาวประมงที่คาปรี
A house of fishers at Capri
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 83 ปลาทะเลที่สีซัง หรือ ปลาสมิต
Sea fish at Si Chang
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 84 ไชฆุระโห อินคัมหาอาราม
Hindu Royal Temple
หมึกดำ
Pen and ink
- 85 จัตุรัสโปปโปโล กรุงโรม
Piazza Del Poppolo
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 86 เมืองเก่าโรม
Roma Antica
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 87 สะพานที่มารีนา กรานเด คาปรี
Reflexes at Marina Grande
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 88 ตึกขาวกับทางลง
White Cottage
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 89 แสงแดด
Blazing of the sun
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 90 เสื้อแดง
Red Blouse
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 91 พระยานุমানราชชน
Phraya Anumanrajadhon
ดินสอดำ
Pencil drawing
- 92 ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
Professor Silpa Bhirasri
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 93 พระศรีอริยเมตไตรย
Image of Phrasri Ariyamettrai
ดินสอดำ
Pencil drawing
- 94 สมถวิล หริพิทักษ์
Somthawil Hariphitak
สีน้ำมัน
Oil on canvas
- 95 ดอกบัว
Lotus
ดินสอดสี
Color pencil